

ŽELEZAR

JESENICE, 23. MAJA 1985

ŠTEVILKA 20 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradašja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

S SREDSTVI ZA SIS JE TREBA GOSPODARNO RAVNATI

To stališče se je najpogostejše ponavljalo med pripombami javne razprave o osnutkih finančnih načrtov samoupravnih interesnih skupnosti (v nadaljevanju SIS) v občini Jesenice za leto 1985, ki je bila v Železarni Jesenice organizirana prek samoupravnih delovnih skupin. Različne pripombe, predloge in stališča so imeli v temeljnih organizacijah Plavž, Valjarna bluming-štekla, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Vratni podboji, Jeklovlek, Žebjarna, Remontne delavnice, Energetika, Družbena prehrana ter v vseh treh delovnih skupnostih. Nobenih pripomb in predlogov pa niso imeli v desetih temeljnih organizacijah.

V nadaljevanju objavljamo analizo teh pripomb, predlogov in stališč skupaj s pojasnili skupne strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice (v nadaljevanju služba SIS).

Kot že rečeno, izražajo pripombe in predlogi največkrat stališče TOZD Družbena prehrana, da naj se sredstva v SIS racionalno koristijo. V delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje menijo, da povečanje prispevkov SIS ni v skladu s splošno načrtovanimi smernicami o znižanju skupne porabe. Dodatne obremenitve osebnega dohodka so sicer zelo minimalne, vendar tudi tega ni treba, saj osebni dohodek realno že tako pada (TOZD Valjarna bluming-štekla). Ob enakih prispevnih stopnjah se bo namreč ob nominalni rasti osebnega dohodka nabralo več denarja, zato naj SIS v lastni sredini iščejo možnosti za rezerve ter naj ne obremenjujejo gospodarstva prekomerno (TOZD Remontne delavnice). Podobno menijo v TOZD Žebjarna, da so sprejemljive samo prerazporeditve sredstev med posameznimi SIS ter v TOZD Vratni podboji, kjer se ne strinjajo s povečanjem stopenj iz bruto osebnega dohodka, saj nikjer ne opažajo, da bi se usluge izboljšale. Zato naj finančni načrt ostane enak lanskemu. V nekaj temeljnih organizacijah (Hladna valjarna Bela, Jeklovlek, Energetika) vprašujejo, kako da SIS že vnaprej planirajo zvišanje prispevnih stopenj iz osnove bruto osebnega dohodka ter zakaj obravnavati prispevne stopnje za SIS, če so bile že objavljene decembra 1984. V TOZD Energetika še predlagajo,

naj materialni stroški rastejo za 10 % počasneje kot dohodek (podobno kot velja za rast osebnega dohodka). V delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje predlagajo, naj strokovne službe pravočasno izdelajo programe koriščenja sredstev, nato pa je treba sproti spremljati porabo sredstev glede na načrtovano.

Na vse te pripombe, predloge in stališča podajamo pojasnilo, oblikovano na osnovi odgovorov službe SIS.

Sredstva, ki jih združujemo v SIS, se koristijo gospodarno. Delež skupne porabe v družbenem proizvodnem obsegu Jesenice pada že od 1980. leta, ob tem pa dejavnosti nismo bistveno krčili. Delež obremenitve gospodarstva za občinske SIS je padel za 25 % v obdobju od 1980 do 1985, torej ne gre za prekomerno obremenjevanje gospodarstva. Skupna obremenitev osebnega dohodka je bila v letu 1984 pod povprečno obremenitvijo v letu 1983, od 1. maja 1985 pa je nižja, kot je bila v prvih letosnjih štirih mesecih.

Zaradi spreminjanja gibanja osebnega dohodka (težave v gospodarstvu) se spreminjajo tudi prispevne stopnje. Pri tem je treba ločiti prispevne stopnje za občinske in republiške SIS oziroma njihove programe (od 1. januarja 1985 so obremenitve bruto osebnega dohodka za Skupnost otroškega varstva Slovenije večje zaradi usklajevanja nadomestil za porodniške dopuste). Prispevne stopnje so v začetku leta akontacijske, saj je treba zagotoviti nemoteno delovanje v šolah, vrtcih, bolnici, zdravstvenem domu, kultur-

(Nadaljevanje na 2. strani)

KDO IN KAKO BO ČEZ LETA REŠEVAL ŽE SEDAJ IZREDNO TEŽAK EKONOMSKOSOCIALNI POLOŽAJ DRUŽBE?

V vsesplošni poplavi kritike družbe je pogosta tudi kritika reforme izobraževanja. Kritike ni deležno samo vse težje materialno stanje vzgoje in izobraževanja, ampak predvsem vsebinska zasnova reforme izobraževanja. Največji kritiki pa so navadno tisti, ki sami niso opravili niti svojih najosnovnejših dolžnosti. Organizacije združenega dela, v katerih se ne izdelujejo kadrovske plani in plani razvoja, največkrat pravijo, da ne dobijo dobrih kadrov in da jih sola napačno izobražuje (dostikrat bi hoteli, da se jih izobražuje prav za tehnologijo, ki se sedaj uporablja), v šolstvu pa se jezijo, da gospodarstvo ni zainteresirano za sodelovanje. To pomeni, da reforma v resnici ni pripomogla k boljšemu sodelovanju izobraževalnega in delovnega procesa, temveč še vedno ostajata na nasprotnih bregovih, povezana le z redkimi mostovi.

Da je to res, dokazujejo naslednja neresena vprašanja. Vsako leto ostane veliko nepodeljenih kadrovskega štipendij (za stopnje od II. do IV.), število kadrovskega štipendij za višje stopnje pa upada. To pomeni, da smo se mladi pripravili več in bolje izobraževati, kot pa je pripravljen združeno delo, ali pa mogoče ne potrebuje šolanega kadra za svoj razvoj. Takega nesorazmerja med ponudbo in povpraševanjem na tem področju pa je verjetno kriva tudi miselnost (malomeščanska?) naše družbe in razvrednotenje fizičnega dela (učni se ali pa boš »krampal«).

Še vedno je neurejena proizvodna praksa predvsem za naravoslovne in družboslovne usmeritve v srednjem usmerjenem izobraževanju. Kot da je ta proizvodna praksa nujno zlo. V svoje okolje pogledimo: ali se praksa izvaja po programu in z usposobljenim mentorjem, ali pa dijaki delajo vse kaj drugega. Tako kratek čas prakse med šolanjem tudi ne more dati usposobljenih »usmerjencev«. Za usposabljanje za določena dela pa imamo obvezno pripravništvo, ki ga mlad človek opravi po končanem šolanju, ne zato, ker je to obvezno po zakonu, temveč zato, da se resnično usposobi za določena dela in naloge v neki organizaciji združenega dela. Pa res mislimo in delamo tako? Delni odgovor je dala 32. seja zbora združenega dela skupščine občine Jesenice 16. maja, ko je bila na dnevnem redu problematika vzgoje in izobraževanja v občini Jesenice. In kaj se je dogajalo na seji? Nič! Razpravljala sta DVA delegata in še to oba s področja izobraževanja! Komu torej mar za to izredno pomembno področje? S tem pa še ni zanjeta celotna problematika. Vse bolj se pojavlja vprašanje, kako poceni (drago) je izobraževanje za posameznega udeleženca in kdo lahko še normalno študira. Pa tudi odnosi med izvajalci in uporabniki v izobraževalnem procesu niso vedno taki, kot bi morali biti.

Na koncu se kar samo vsiljuje vprašanje, kdo in kako bo čez leta reševal že sedaj izredno težak ekonomskosocialni položaj naše družbe? Verjetno ne slabo izobražena in nezaodvoljna mlada generacija!

Predsednik OK ZSMS:
Anton Požar

Na liniji 3 v TOZD Elektrode (foto I. Kučina)

PROIZVODNJA KONČNIH IZDELKOV SLOVENSKE ŽELEZARNE PADA

Na zadnji seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarnice so obravnavali tudi analizo poslovanja v obdobju 1981—1985 in oceno razvojnih možnosti Slovenskih železarn v obdobju 1986—1990. Iz obsežnega gradiva povzemamo le najbolj zanimive podatke, predvsem o naši železarni.

PROIZVODNJA

Slovenske železarnice so v glavnem sledile tehnološkim spremembam v svetu, tako da sedanja tehnologija omogoča proizvodnjo vseh konstrukcijskih jekel, od jekla za globoko vlečenje, jekel za varjene konstrukcije, vseh vrst konstrukcijskih jekel, vzmeti, jekel za obdelavo na avtomatih, patentirane žice in proizvodnjo visokolegiranih plemenitih nerjavnih in ognjeodpornih jekel, do orodnih in hitroreznih jekel.

Veliko omejitev pri izpolnjevanju kvalitete asortimenta predstavlja proizvodnja jekla v Siemens-Martinovih pečeh, ki obsega skoraj dve tretjini celotne proizvodnje jekla v Železarni Jesenice. Le z velikimi napori železarjev uspevajo v SM pečeh izdelovati tudi kvalitete jekel, ki so v omejenem obsegu uporabne tudi za zahtevnejšo hladno predelavo.

V srednjeročnem planu za obdobje 1981—1985 smo si postavili cilj, da bomo v Slovenskih železarnah izdelali nekaj več kot 200.000 ton surovega železa letno, z izjemo leta 1985, ko naj bi po planu prenehali delati plavži v jeseniški železarni in naj bi izdelali le 178.000 ton surovega železa.

Proizvodnja surovega jekla je v Železarni Štore v obdobju 1981—1984 naraščala v povprečju za šest odstotkov na leto in je dosegla povprečno 124.700 ton na leto. Povprečna letna proizvodnja je v Železarni Jesenice v istem obdobju bila 465.400 ton, v Železarni Ravne pa 217.800 ton.

Proizvodnja končnih izdelkov pa je od leta 1981 padala in je v vseh letih manjša od proizvodnje, ki smo jo načrtovali v srednjeročnem planu. Lani smo v SOZD izdelali 750.050 ton končnih izdelkov, kar je za dva odstotka manj kot v letu 1980 in za 12 odstotkov manj, kot smo načrtovali. Največji padec proizvodnje in odstopanje od plana sta bila v železarnah v letu 1983 zaradi pomanjkanja in slabe kvalitete vložka in dotrajanosti delovnih naprav.

V sedanjem srednjeročnem obdobju proizvodnja surovega železa dosega nekaj več kot 200.000 ton, kar je toliko, kot smo načrtovali. Proizvodnja surovega jekla rahlo raste, vendar počasneje, kot smo načrtovali. Proizvodnja končnih izdelkov se zmanjšuje in zaostaja za načrti, saj dosega nekaj več kot 800.000 ton na leto. Tudi asortiment se ni bistveno izboljšal. V proizvodnem pogledu v tem srednjeročnem obdobju nismo dosegli pomembnejših rezultatov.

PRODAJA

Prodaja na domačem trgu je v tem srednjeročnem obdobju manjša od načrtovane. Domači trg je dobro založen z izdelki Slovenskih železarn, občasno primanjkuje le plemenitega, valjanega in kovanega jekla ter žice.

Železarnice so v obdobju 1981—1984 letno prodale približno 592.000 ton izdelkov na domačem trgu, kar je za 12 odstotkov manj, kot smo načrtovali.

Tudi prodaja predelovalnih organizacij zaostaja za planom. V prvih štirih letih srednjeročnega obdobja so namreč na domačem trgu v povprečju prodali nekaj več kot 29.000 ton izdelkov na leto, kar je le tri četrtine planiranega.

V letih 1981—1984 so Slovenske železarnice izvozile nekaj več kot 140.700 ton jekla in izdelkov na leto (80 % na konvertibilni in 20 % na klirinški trg). Železarnice presegajo načrtovani količinski izvoz, le izvoz Železarnice Štore na konvertibilno področje zaostaja za načrti, predvsem izvoz traktorjev, ki v letih 1981—1984 ni dosegel niti tretjine predvidene količine. Predelovalne organizacije povečujejo izvoz na konvertibilno področje, čeprav je še vedno manjši od načrtovanega, izvoz na klirinško področje pa so močno presegale.

OSKRBA S SUROVINAMI

V začetku srednjeročnega obdobja je bila oskrba na domačem trgu ugodna, zaradi povečanja izvoza in proizvodnje pa je začelo primanjkovati surovin. To smo delno reševali z

združevanjem sredstev z dobavitelji delno pa z uvozom. Tudi cene surovin so zaradi inflacije in devalvacije dinarja hitro naraščale in presegale naraščanje naših prodajnih cen. Količinsko smo bili dobro oskrbovani z jeklenim odpadkom, dobave železove rude, koksa, belega surovega železa, nekaterih ferolegur in žice pa so bile manjše, kot smo načrtovali.

Slovenske železarnice so zelo odvisne od uvoza surovin in reprodukcijekega materiala, vendar je bil uvoz kljub temu v letih 1981—1984 manjši od načrtovanega. Manjši uvoz polizdelkov in ferolegur je povezan s težkim deviznim položajem, zamujanjem nekaterih večjih investicij in z zaostrenimi prodajnimi pogoji tujih dobaviteljev.

Ker je bil izvoz večji od uvoza, je doseženo pokrivanje uvoza z izvozom ugodnejše od načrtovanega, čeprav je še vedno negativno in s prihodkom od izvoza pokrivamo le približno tri četrtine potreb po uvozu.

(Nadaljevanje na 3. strani)

V TOZD PLAVŽ POD PLANOM

Do 20. maja smo po podatkih statistične službe izdelali 74.049 ton skupne proizvodnje in tako izpolnili 100,2 % družbenega plana in operativnega programa. Plan skupne proizvodnje so do sedaj dosegli v TOZD: Jeklarna, Valjarna bluming-štekla, Valjarna žice, Hladna valjarna Bela, Žičarna, Vratni podboji in Žebjarna.

V TOZD Plavž so izdelali 9.533 ton grodlja, kar je 94,1 % družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

V TOZD Jeklarna so vili 25.624 ton jekla in ob tem presegli družbeni plan in operativni program za 2,3 %.

V dvanaestih dneh odpreme smo odposlali 16.159 ton končnih izdelkov in storitev in tako izpolnili 87,5 % družbenega plana in operativnega programa. Plan odpreme sta do sedaj dosegli le TOZD Valjarna žice in Hladna valjarna Bela.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRTLETJU

Družbene obveznosti Železarne so v prvem četrtletju letos znašale 839,9 milijona dinarjev, kar je 101 % več kot v enakem obdobju lani. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 275,7 milijona dinarjev, 301,6 milijona dinarjev so znašali prispevki iz dohodka, 262,6 milijona dinarjev družbenih obveznosti pa smo financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev.

PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA SO SE GLEDE NA PRVO ČETRTLETJE LANSKEGA LETA POVEČALI ZA 92 % OZIROMA ZA 131,7 MILIJONA DINARJEV

Glede na lansko prvo četrtletje so ostale nespremenjene prispevne stopnje skupnosti zdravstvenega varstva, skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, republiškega davka iz OD za dopolnilno delo ter davka za pogodbeno delo. Zmanjšala se je prispevna stopnja občinske skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu) in stopnja prispevka solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu). Povečala pa se je prispevna stopnja skupnosti otroškega varstva SRS in stopnja prispevkov, ki so zajeti v zbirni prispevni stopnji (od 10,06 % na 10,87 %). V zbirni stopnji se je najbolj povečala stopnja prispevka občinske skupnosti socialnega varstva (od 0,55 % na 0,70 %) in stopnja posebnega občinskega prispevka iz OD za občinske blagovne rezerve in intervencije v proizvodnji hrane, in sicer od 1,0 % na 1,35 %.

PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA SO SE POVEČALI ZA 105 % OZIROMA ZA 289,1 MILIJONA DINARJEV

Prispevki za splošne družbene potrebe (pod točko 1 v tabeli) so se glede na prvo četrtletje 1984 povečali za 46 %.

Davek iz dohodka republiki je za 335 % oziroma za 5,9 milijona dinarjev višji kot v enakem obdobju lani. Stopnja za izračun davka se je zmanjšala od 3,25 na 3,2 %. Za TOZD Energetika pa velja nižja prispevna stopnja, in sicer 1 % (panoga elektrogospodarstva). Osnova za izračun davka je večja. Letos smejo davčni zavezanci zmanjšati davčno osnovo tudi za zneske, ki so jih vložili v razvoj drobnega gospodarstva.

Prispevek za solidarnost iz dohodka je višji za 765 %. Prispevek obračunavamo po 0,2 % prispevni stopnji od osnove za davek iz dohodka temeljnih organizacij brez upoštevanja davčnih olajšav. Temeljne organizacije lahko sredstva obračunane prispevka uporabljajo kot kratkoročna obratna sredstva, a če se jih potrebuje, jih morajo vplačati na poseben račun.

Prispevek za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva je večji za 541 %. Prispevek obračunavamo po 2,8 % prispevni stopnji od osnove, od katere se obračunava in plačuje davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, brez upoštevanja davčnih olajšav. Izvoznikom, ki z izvozom blaga domače proizvodnje in storitev ustvarjajo konvertibilni devizni priliv in so podpisali samoupravni sporazum, se davčna osnova zmanjša za delež konvertibilnega izvoza, povečanega za izvozne spodbude, v celotnem prihodu.

Prispevek samoupravnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino je za 29 % višji kot v enakem obdobju lani. Prispevna stopnja se je spremenila, in sicer od 0,02 % na 0,016 %. Prispevek se obračunava od vrednosti uvoženega blaga, plačila za storitev oziroma drugega odliva deviz v določenem obdobju.

Posojilo sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin obračunavamo temeljno organizacije združenega dela od poslovnega sklada. Prispevne stopnje za posamezne temeljne organizacije so se nekoliko spremenile.

Večina temeljnih organizacij, ki so ta prispevek v lanskem letu obračunavale po 2,1 % prispevni stopnji, ga letos obračunavajo po stopnji 1,3 %. TOZD Vratni podboji pa ga letos obračunava po 3,5 % prispevni stopnji (v letu 1984 po stopnji 4,8 %).

Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti (v tabeli pod točko 2) so višji za 100 % oziroma za 62,4 milijona dinarjev.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (nesreče pri delu in poklicne bolezni), ki ga obračunavamo od bruto OD, se je povečal za 290 % zaradi povečanja prispevne stopnje (s 1. januarjem 1985 se je povečala prispevna stopnja od 1,5 % na 2,7 %) in višje osnove za obračun.

Prispevki za skupno potrošnjo na SIS družbenih dejavnosti (v tabeli pod točko 3) so se povečali za 144 % oziroma za 79,9 milijona dinarjev.

Prispevni stopnji prispevka iz dohodka republiški izobraževalni skupnosti sta ostali nespremenjeni. Pri prispevku iz dohodka za republiško in občinsko raziskovalno skupnost, se je povečala prispevna stopnja za občinsko raziskovalno skupnost, in sicer od 0,014 % na 0,02 %. Oba prispevka sta višja, ker je višja osnova za obračun (doseženi dohodek). Prispevek iz dohodka za zdravstvo, ki ga obračunavamo od bruto OD, je višji za 136 % zaradi višje osnove za obračun in višje prispevne stopnje (povečala se je od 8,24 % na 10,16 %).

Pri financiranju družbene reprodukcije na področju gospodarske infrastrukture (v tabeli pod točko 4) smo skupno združili 135 % več sredstev kot v prvem četrtletju 1984. Obveznost je znašala 161,3 milijona dinarjev, poravnali pa smo jo iz lastnih sredstev akumulacije.

Za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest SRS smo združili 2,2 milijona dinarjev, za financiranje luške infrastrukture smo združili 0,6 milijona dinarjev, za razvoj železniškega gospodarstva 1,4 milijona dinarjev in za razvoj naftnolinskega gospodarstva 1,2 milijona dinarjev. Prispevne stopnje teh prispevkov so ostale nespremenjene.

Za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov smo namenili 155,6 milijona dinarjev, kar je za 148 % več kot v enakem obdobju lani. Prispevne stopnje so se povečale, in sicer za odjem na 110 kv od 20 % na 30 %, za odjem na 35 kv od 35 % na 52 % in za posebni odjem od 48 % na 72 %.

Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (v tabeli pod točko 5) so znašali 50,1 milijona dinarjev, kar je 88 % več kot v prvem četrtletju 1984. leta.

Največje povečanje je pri splošnem vodnem prispevku zaradi povečane prispevne stopnje od 1,04 % na 2,08 % in višje osnove za obračun (osnova za izračun davka). Vodni prispevek za onesnaženo vodo je višji za 76 % zaradi višjih tarif. Prispevek za usposabljanje zemljišč za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo je višji za 177 % zaradi višje osnove za obračun, to je doseženi dohodek. Prispevek za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega gospodarstva Ljubljana je višji za 61 %. Povečal se je tudi prispevek za požarno varnost občine Jesenice, in sicer za 92 %.

Prispevek za SIS komunala Jesenice (v tabeli pod točko 6) je višji za 75 % oziroma za 5,9 milijona dinarjev zaradi večje osnove za obračun prispevka. Prispevna stopnja pa se je zmanjšala od 1,48 % na 1,35 %.

VRSTA PRISPEVKA	I.—III. 1984 I.—III. 1985		Indeks 85/84
	znesek	znesek	
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	143.983.864	275.749.091	192
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA	274.896.007	564.128.427	205
1. Prispevki za sploš. družb. potrebe	53.669.615	78.544.923	146
2. Prispevki za skupno potroš. na področju social. varnosti	62.564.093	124.984.974	200
3. Prispevki za skupno potroš. v SIS družbenih dejavnostih	55.361.697	135.300.977	244
4. Prispevki za skupno družb. reprod. na področju infrastrukture	68.718.662	161.346.939	235
5. Prispevki za skupno družb. reprod. na drugih področjih	26.671.055	50.126.170	188
6. Prispevki za ostala financiranja	7.910.885	13.824.444	175
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI	418.879.871	839.877.518	201

S SREDSTVI ZA SIS JE TREBA GOSPODARNO RAVNATI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nih in športnih organizacijah in podobno. Prispevne stopnje za prve mesece letošnjega leta so akontacijske in izračunane na podlagi tedaj znanih podatkov o gibanju bruto osebnega dohodka in dohodka v občini. Poprečna obremenitev decembra 1984 in januarja 1985 je bila za občinske SIS enaka. 1. maja 1985 pa so se prispevne stopnje spet spremenile. Enaka obremenitev je ostala iz bruto osebnega dohodka, zmanjšala pa se je iz dohodka za osnovo v bruto osebnem dohodku. Delavci pa praviloma obravnavamo vrednost programov za posamezno SIS in ne le višino prispevnih stopenj, ki so matematični izračun za doseg vrednosti programov posamezne SIS.

Glede omejevanja materialnih stroškov velja povedati, da so izvajalci praktično že izkoristili večino notranjih rezerv in gre nadaljnje varčevanje že na račun kvalitete (vzgoja in izobraževanje, zdravstvo). Pri tem velja omeniti, da družba ne pokriva vseh materialnih stroškov v celoti, ker so sredstva omejena, inflacija pa višja od predvidevanj. Ob tem se kaže ozreti tudi na varčevanja z materialnimi stroški tudi v gospodarstvu, kjer so možnosti večje. Lanska izguba v jeseniški občini je bila vredna polovice sredstev SIS družbenih dejavnosti.

Stroški službe SIS so planirani v skladu z metodologijo vrednotenja dela izvajalcev (rast materialnih stroškov — indeks 150 v primerjavi z letom 1984, osebni dohodek — indeks 147,7 v primerjavi z letom 1984). Stroški za službo SIS se razlikujejo v predlogu finančnih načrtov od tistih v osnutku, ker smo z reorganizacijo službe SIS (razširitev s SIS materialne proizvodnje) dosegli določeno racionalizacijo (prerazporeditev del in nalog).

V delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje predlagajo, naj rast osebnega dohodka v službah SIS ne prehitava rasti osebnega dohodka v gospodarstvu. V delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve pa ugotavljajo, da so prispevne stopnje spet okrnile osebni dohodek. Zahtevajo, da jih SIS informirajo o višini njihovih osebnih dohodkov. Podatki zavoda za statistiko namreč kažejo, da je osebni dohodek v negospodarstvu kar precej višji od osebnega dohodka v gospodarstvu. S takim ravnanjem ne bomo izboljšali produktivnosti dela.

Služba SIS pojasnjuje, da je rast osebnega dohodka v službi SIS usklajena z resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine Jesenice v obdobju 1981—1985 v letu 1985. Problematika osebnih dohodkov v negospodarstvu pa je tema živahnih razprav na vseh nivojih v republiki. V službi SIS smopripravili pregled gibanja osebnih dohodkov v nekaterih panogah gospodarstva in negospodarstva v občini Jesenice. Ugotavljamo, da je osebni dohodek le eno izmed meril za ocenjevanje socialno ekonomskega položaja delavcev. Pri tem kaže upoštevati tudi možnosti na področju skupne porabe, delovni čas in podobno. Dejstvo pa je, da je kvalifikacijska struktura zaposlenih v negospodarstvu občine višja kot v gospodarstvu in da so razlike v osebnem dohodku zato razumljive. Izredno zaskrbljujoče dejstvo pa je, da poprečni osebni dohodek gospodarstva občine odstopajo od republiškega poprečja navzdol.

Nekaj pripomb je šlo na račun tega, da smo finančne načrte za letošnje leto obravnavali prej kot poročila o dejavnosti SIS v preteklem letu, češ da bi bilo treba obrniti vrstni red obravnave (TOZD Hladna Valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Jeklovlek, delovna skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje).

Odgovor je naslednji: Finančne načrte so skupščine SIS sprejemale skupaj s poročilom o delu SIS v letu 1984 aprila in maja 1985. Poročilo o delu SIS je bilo v Železarni obravnavano februarja na zborih delavcev prek samoupravnih delovnih skupin. Odbori in skupščine SIS redno spremljajo porabo sredstev med letom, na decembrskih skupščinah SIS pa so bila tudi poročila o devetmesečnih realizacijah. Pred zaključnim računom je nemogoče dati celovit pregled porabe sredstev, poročilo pa je potrebno posredovati v združeno delo januarja. Ob tem pa velja opozoriti še na to, da je potrebno v času do sprejema finančnih načrtov zagotoviti financiranje dejavnosti (pretežni del sredstev — od 60—80 % je namenjenih za osebne dohodke zaposlenih v družbenih dejavnostih, to je v šolah, zdravstvenih domovih itd.).

Po posameznih področjih so bile v Železarni oblikovane naslednje pri-

pombe in predlogi (ob vseh objavljamo tudi pojasnilo službe SIS).

ZDRAVSTVENO VARSTVO: V delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve se ne strinjajo s tem, da zdravstvena skupnost v svojem programu predlaga varčevalni program, ki lahko močno ogrozi splošno zdravstveno stanje prebivalstva. Izboljšati je treba preventivo, saj je ceneje ohranjati zdravje kot pa zdraviti posledice. Podobno velja tudi za zobozdravstvo, kjer je čakalna doba že več kot dve leti. Zavedati se moramo, da je včasih cenejša varianta varčevanja lahko najdražja, saj splošno zdravstvena raven močno pade. V TOZD Valjarna blum-ing-štekler jih zanima, ali bodo s povišano stopnjo za zdravstvo nudile tudi boljše usluge.

Odgovor: Varčevanje v zdravstvu je prisotno že od 1979. leta dalje. Zdravstvo je izredno draga dejavnost, kjer napredek prinaša tudi vedno večje stroške (nove aparature). Dejstvo pa je, da sami veliko premalo storimo za svoje zdravje in da veliko več zahtevamo od zdravstvenih ustanov, ki zaradi obilice težav še vedno delujejo bolj kurativno kot preventivno, čeprav se tudi tu premika na bolje.

KULTURA: Delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje ugotavlja, da je za kulturno skupnost namenjeno premalo sredstev, zato naj se prouči notranja prerazporeditev sredstev. V program naj se vključijo sredstva za čitalnico in knjižnico ter za kulturno revijo na Gorenjskem. LRP Triglav Jesenice naj poda analizo uresničevanja programske zasnov. Opozorili so tudi na problem parkirišč in varnosti (intervencije zaradi požara in podobno) pred objekti nove kinodvorane in gledališča.

Služba SIS odgovarja, da so pri-

porabe upošteevane. **RAZISKOVALNA DEJAVNOST:** Predlog TOZD Jeklovlek, naj se za to dejavnost nameni več sredstev, je upoštevan.

ZAPOSLOVANJE: V TOZD Remontne delavnice predlagajo, naj se za skupnost za zaposlovanje odvoja manj sredstev. Glede na pomanjkanje delavcev v Železarni menijo, naj se delavce brez zaposlitve zaposli na delovna mesta ne glede na izobrazbo.

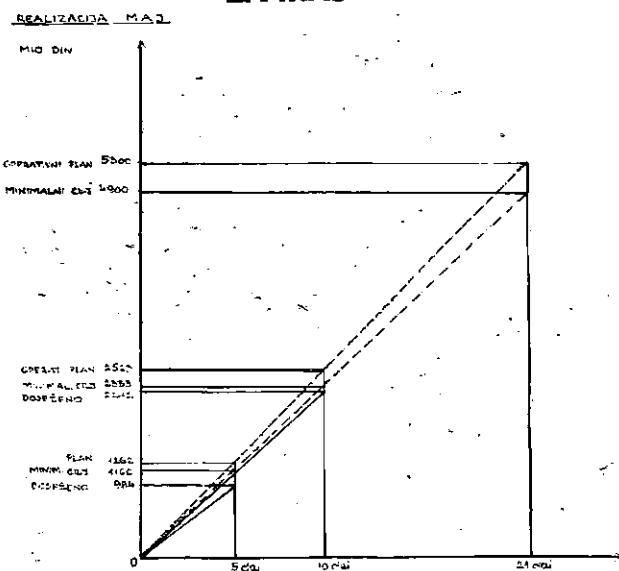
Odgovor: Za socialno varnost nezaposlenih delavcev namenimo zelo malo sredstev skupnosti za zaposlovanja in tudi problem brezposelnosti v jeseniški občini ni pereč. Dejstvo pa je, da jeseniško združeno delo žal potrebuje predvsem nekvalificirane moške. Želje mladih in staršev ter zahteve družbe pa so seveda popolnoma druge (višja kvalifikacijska struktura, v populaciji je več kot polovica žensk).

TELESNA KULTURA: V TOZD Remontne delavnice zahtevajo natančnejšo razčlenitev odhodkov telesnokulturne skupnosti, v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje pa se vprašujejo o upravičenosti večanja sredstev za te namene.

Odgovor: Sredstva so v tem letu večja predvsem zaradi sredstev za amortizacijo stavb na tem področju. Doslej smo to področje v občini zelo zanemarjali in nismo (tako kot v drugih SIS) namenili sredstev za amortizacijo. Zaradi tega pa se je začela delati znatna škoda. Natančnejša razčlenitev odhodkov je objavljena v gradivu za 10. sejo skupščine telesnokulturne skupnosti v 18. številki Delegata (člani delgacij za SIS so ga prejeli na dom sredi aprila 1985).

CPSI

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA ZA MAJ

V desetih dneh meseca maja smo dosegli 2,24 milijarde din realizacije ali 224,20 milijona din na dan.

Tokrat zaostajamo za planirano realizacijo za 4 %. Z rezultatom ne moremo biti preveč zadovoljni. Treba se bo še krepko potruditi, da bi dosegli postavljeni operativni plan.

Oddelek za nagrajevanje

IZ ŽELEZARNE RAVNE

PRESEŽENI APRILSKI CILJI

Aprilski cilj fakturirane realizacije 3,4 milijarde din so v Železarni Ravne presegli za približno 10 %; dosegli so 3,75 milijarde din. Na konvertibilni trg jim je uspelo izvoziti načrtovano količino (1,6 milijona dolarjev). Jeklarna je presegla načrt in izdelala 21.280 ton jekla. Načrtovani izvoz je kljub motnjam zaradi rekonstrukcije uspelo preseči tudi Jeklovli-varni, Valjarna in Kovačnica pa delata iz meseca v mesec standardno dobro. Trudijo se tudi predelovalne TOZD. Orodjarna je presegla načrt izvoza za 100 %. Stroji in deli za 57,7 %, Pnevmatični stroji za 11,1 %.

Cilja za maj sta 3,5 milijarde din fakturirane realizacije in 1,6 milijona dolarjev konvertibilnega izvoza.

Skupno so v Železarni Ravne presegli aprilski cilj za 10,8 %. Zato znaša mesečna stimulacija poprečno 8.348 din na delavca.

Marca več nesreč

Marca letos sta bili v železarni dve nesreči več kot februarja (4139). Februarja se jih je največ zgodilo v Kovačnici (7), marca v Jeklarni (9). Zaradi marčevskih nesreč je železarna izgubila 1.149 dni, kar je nekaj več kot februarja.

Od januarja do marca je bilo 132 nesreč, kar je po odstotkih 17,8 % manj kot lani, izgubljenih dni zaradi njih pa je bilo 24,3 % več.

Izostankov zaradi bolezni je bilo marca 10.050 dni največ 8.696 dni zaradi bolezni in nesreč, 216 dni zaradi nege in spremstva ter 1.138 dni zaradi porodov. Železarna je za te izostanke plačala 9,7 milijona din.

Združevanje investicijskih sredstev v letu 1984

Od leta 1979 so TOZD Železarne Ravne na osnovi skupnega dohodka združile 1 milijardo 661 milijonov 688 tisoč din investicijskih sredstev za vse večje investicijske projekte v železarni (modernizacijo Jeklarnice, Kovačnice, DO Težki strojni deli, Armature Muta, Jeklovli-varno — posebne litine, jedilnico, zaklonske, namensko kalilnico, modernizacijo Valjarnice in Pnevmatičnih strojev).

Posamezne TOZD so združevale različne vsote, odvisno od njihovih razpoložljivih investicijskih sredstev.

Z rekonstrukcijami in modernizacijami so se v železarni povečale tehnične zmogljivosti in obseg proizvodnje, izboljšala se je tudi tehnologija. Toda zaradi objektivnih razlogov dohodkovno investicije še niso učinkovite. Pričakujejo, da se bodo učinki začeli kazati v bližnji prihodnosti.

Oddelek za informacije
Helena Merkač

PROIZVODNJA KONČNIH IZDELKOV SLOVENSKE ŽELEZARNE PADA

(Nadaljevanje s 1. strani)

KADRI

V Slovenskih železarnah je bilo leta 1980 zaposlenih 17.895 delavcev, do konca srednjeročnega obdobja pa naj bi se njihovo število povečalo za devet odstotkov. Rast števila zaposlenih je povezana s predvidenimi naložbami in organizacijskimi spremembami v posameznih delovnih organizacijah. V letih 1981-1984 je bilo zaposlovanje manjše od načrtov, saj je do leta 1984 število zaposlenih naraslo le na 18.495 delavcev. Železarne so v tem letu zaposlovale 15.722 delavcev, predelovalci 2.626, storitvene organizacije pa 147 delavcev. Delovne organizacije za dva do tri odstotka zaostajajo za načrtovanim številom zaposlenih.

FINANČNO POSLOVANJE SLOVENSKE ŽELEZARNE

V sedanjem srednjeročnem obdobju naj bi bistveno povečali realni celotni dohodek, osebne dohodke, predvsem pa akumulacijo. Žal se ta pričakovanja niso uresničila. Najbolj nazorno to pokaže podatek, da smo imeli v letu 1984 realno precej nižje osebne dohodke, kot smo jih imeli leta 1980, pa tudi akumulacija ni v tem času nič porasla. V letu 1983 je bila akumulacija iz dohodka realno skoraj za polovico manjša, kot naj bi bila po srednjeročnem planu. V letu 1984 so bili rezultati še slabši, saj smo se soočili s poslovnimi izgubami, realni osebni dohodki pa so še bolj zaostali.

Finančni položaj Slovenskih železarn je slabši, kot je bil na začetku tega srednjeročnega obdobja. Vzrokov za to je več: nizka dinarska zadolženost Slovenskih železarn, visoka devizna zadolženost in nenormalna rast vrednosti dolarja. Naš finančni položaj pa se še slabša z reprogramiranjem deviznih dolgov v zadnjih letih.

POLOŽAJ SLOVENSKE ŽELEZARNE V ČRNI METALURGIJI JUGOSLAVIJE

Jugoslovanska črna metalurgija izdelava danes nekaj več kot 4,1 mio ton jekla in približno enako količino jeklenih izdelkov na leto. Proizvodnja se sicer povečuje, razen leta 1982, a ker potrošnja jekla in jeklenih izdelkov pri nas še vedno narašča, ne pokriva potreb jugoslovanskega trga. Obseg proizvodnje na dosega načrtovanih količin, zato se povečujejo tudi potrebe po uvozu jekla in jeklenih izdelkov.

Število zaposlenih v jugoslovanskih železarnah se povečuje, saj je bila povprečna letna stopnja zaposlenosti v zadnjih letih 5,4 odstotka. V istem obdobju je bila stopnja rasti zaposlenosti v industriji Jugoslavije okoli treh odstotkov.

Produktivnost dela črne metalurgije je sledila gibanju obsega proizvodnje in je bila v zadnjih letih relativno večja kot v ostalem gospodarstvu in industriji. V okviru splošnih neugodnih gospodarskih gibanj je črna metalurgija dosegla ugodne stopnje rasti proizvodnje in zaposlenosti, pri tem pa produktivnost ni padla. Struktura zaposlenih je precej boljša kot v ostali industriji, saj je več kot polovica zaposlenih v črni metalurgiji kvalificiranih in visoko-kvalificiranih delavcev.

Stopnja zadolženosti črne metalurgije Jugoslavije je bila v preteklem srednjeročnem obdobju približno enaka stopnji zadolženosti jugoslovanske industrije in se v zadnjih letih ni bistveno spremenila.

V okviru jugoslovanske črne metalurgije so se Slovenske železarne že v povojnem obdobju opredelile za proizvodnjo kvalitetnih in plemenitih vrst jekla in jeklenih izdelkov. Ta delitev je utemeljena med drugim tudi s tehnološko opremljenostjo in s pridobljenim znanjem v zvezi z dosedanjim proizvodnjo zahtevnih jekel tako po mehanskih in fizikalnih lastnostih kot po kemični sestavi.

V okviru črne metalurgije je mesto Slovenskih železarn v kakovostnem vrhu jugoslovanskega jeklarstva, v čem večji stopnji predelave, povezani z mehanizacijo in avtomatizacijo ter v oskrbi kovinsko-predelovalne industrije, ki ima najboljše možnosti za izvoz.

POLOŽAJ SLOVENSKE ŽELEZARNE V GOSPODARSTVU SLOVENIJE

Zaradi dosedanjega razvoja in pridobljenih delovnih izkušenj in navad ter zaradi lokacije so Slovenske železarne prisiljene usmerjati svoj razvoj v jekla in jeklene izdelke, ki so toliko predelani ali toliko zahtevni, da odstotek transportnih stroškov v primerjavi z vrednostjo izdelka postane sprejemljivejši. Pa tudi fizično zaradi prostora in prevoza ni mogoče širiti proizvodnje navadnih kvalitet jekel. Možno je torej le, da

Slovenske železarne prednostno oskrbujejo slovenski trg s kvalitetnimi in plemenitimi jekli, z navadnimi jekli pa naj bi se predelovalci oskrbovali v drugih republikah, kar tudi predvideva delitev programa v okviru jugoslovanskega jeklarstva.

Slovenska črna metalurgija z 1,3 odstotka vseh zaposlenih v Sloveniji ustvari 1,6 odstotka republiškega družbenega proizvoda in 1,3 odstotka narodnega dohodka. Delež amortizacije (3,8%) in materialnih stroškov (3,8%) potrjujejo, da je črna metalurgija materialno in kapitalno intenzivna panoga, ki ustvari 1,4 odstotka republiške akumulacije. Delež čistih osebnih dohodkov je 1,2 odstotka. Primerjava z deležem zaposlenih kaže, da železarne kljub težkim delovnim pogojem, delu v treh izmenah, ob nedeljah in praznikih, dosegajo sorazmerno nizke osebne dohodke, ki v rasti celo zaostajajo za osebnimi dohodki v ostalih gospodarskih panogah. To potrjuje podatek, da je bila v letu 1982 povprečna letna stopnja rasti čistih osebnih dohodkov v črni metalurgiji 21,3 odstotka, v republiki pa 26,8 odstotka ter da je bil v istem letu padec realnih osebnih dohodkov v črni metalurgiji 6,8 odstotka, v republiki pa 3,1 odstotka.

RAZVOJNE MOŽNOSTI SLOVENSKE ŽELEZARNE

Pri doseganju ciljev, ki si jih postavljamo za naslednje petletno obdobje, naletimo na vrsto omejitvenih dejavnikov, ki so različno pomembni. Nanašajo se na razpoložljive surovine, energijo in kadre, proizvodne zmogljivosti ter tržne in finančne možnosti.

Finančne omejitve bodo v prihodnje eno najbolj zahtevnih področij, če bodo ostali pogoji pridobivanja finančnih sredstev za črno metalurgijo nespremenjeni.

RAZVOJNI CILJI SLOVENSKE ŽELEZARNE

Osnovni cilji celotnega poslovanja so: povečati tekočo učinkovitost poslovanja, zadržati padanje dohodka in realnih osebnih dohodkov, realno povečevati družbeni proizvod, doseči vsaj povprečno akumulacijo in produktivnost v industriji, večji podudek dati organiziranju in vodenju, razvijati samoupravne odnose in krepiti socialno varnost delavcev.

RAZVOJNE USMERITVE SLOVENSKE ŽELEZARNE

Železarne so si v obdobju 1986-1990 zadale predvsem naslednje naloge: dograditev ustreznih zmogljivosti za proizvodnjo elektrojekla, s katerimi bi bili ustvarjeni pogoji za nadomestitev sedanje proizvodnje po SM postopku; modernizacija obstoječih zmogljivosti za proizvodnjo elektrojekla, da bi bile njihove zmogljivosti optimalno izkoriščene; ponovna metalurgija in kontinuirano vlivanje; posodobitev valjarskih zmogljivosti v celotnem procesu železarn; zagotovitev dobav jeklenega odpadka na podlagi sovlaganj in vključitev računalnikov v proizvodni sistem.

V Železarni Jesenice bodo naložbe usmerjene predvsem v izgradnjo jeklarne 2 v prvi in drugi fazi, tako da bodo predelovalne zmogljivosti ostale v sedanjem obsegu. Usmeritev v večjo predelavo žice v domačih obratih se bo kazala v povečani proizvodnji v TOZD Žičarna in Elektrode, v TOZD Vratni podboji pa naj bi ostala v sedanjem obsegu. Proizvodnja toplovaljane žice se bo do leta 1990 povzpela na 135.000 ton, žičarna pa bo v okviru svojih možnosti izboljšala proizvodni asortiment v korist kvalitetnejših žic.

Z investicijo v aglomerirane praške in v novo linijo se bo povečala proizvodnja oploščenih elektrod. V programu ploščatih izdelkov bodo na sedanjih napravah razširili asortiment diskov in izsekancev, konfekcioniranja hladno oblikovanih profilov ter povečali izdelavo težkih odlikov. Na področju predelave in fina-

lizacije v Železarni Jesenice v tem srednjeročnem obdobju ni pravnih novih programov.

Do leta 1990, ko naj bi prenehali delati plavži na Jesenicah, je treba zagotoviti normalno preskrbo z železovo rudo in koksom. Manjkajočo količino železove rude bomo uvozili iz dežel v razvoju, potrebe po koksu pa naj bi pokrivali v okviru energetske bilance Jugoslavije, tako da bi celotno količino dobili iz domačih koksarn.

Večje potrebe po jeklenem odpadku bodo do leta 1990 pokrite predvsem z uvozom s klirinskega področja. Poraba ferolegur bo v prihodnje narasla. Glede oskrbe s silicijevimi in kromovimi ferolegurami ne pričakujemo problemov, odprta pa je oskrba z nikljem iz domačih virov. Glavni partner za vzdrževanje peči bo še vedno Vatrostalna, čeprav bo poraba magnezitne opeke zaradi ukinitve SM peči bistveno manjša.

V energetskega pogledu se bo povečala poraba električne energije. Poraba energije se bo v primerjavi z dosedanjim zaradi ukinitve plavžev in SM peči celo zmanjšala. Skupna poraba energije na tono izdelka bo tako padala. Glede na vlaganja v elektroenergetski sistem oskrba z energijo ne bi smela biti problematična.

Za nabavo pa veljajo naslednje usmeritve: skupna nabava, doseganje boljših pogojev in izravnava viškov, skupna vlaganja v proizvodnjo surovin in s tem zagotavljanje kvalitete dobav, iskanje možnosti proizvodne deficitarnih surovin na domačem trgu in čimbolj smotrna izraba surovin, polizdelkov in energije v proizvodnji.

Leta 1985 bomo v Slovenskih železarnah izdelali okrog 860.000 ton jekla. Z izgradnjo prednostnih investicij v Železarni Jesenice in Železarni Štore se bo obseg proizvodnje jekla do leta 1990 povečal na nekaj več kot milijon ton, in sicer Železarna Jesenice 550.000 ton, Železarna Ravne 250.000 ton in Železarna Štore 220.000 ton. Poprečna letna rast proizvodnje jekla v Slovenskih železarnah bo nekaj manj kot štiri odstotke.

V Železarni Jesenice se bo z dograditvijo elektrojeklarne bistveno zmanjšala odvisnost od nabave polizdelkov. Zaradi povpraševanja po ploščatem in žičnem delu proizvodnega programa bodo usmerjali jeklo iz jeklarne 1 v žične, iz jeklarne 2 pa v ploščate izdelke. Iz jeklarne 1 bo dobivala svoj vložek tudi livarna, ki bo predvidoma povečala proizvodnjo težkih odlikov.

Proizvodnja toplovaljane žice se bo po rekonstrukciji valjarskega bloka povečala. Žičarna bo povečala proizvodnjo kvalitetnih vrst žice, z investicijo v jeklovleku pa se bo povečala proizvodnja brušenega, luščnega, nerjavnega in toplotno obdelanega jekla. Tudi Žebljarna načrtuje izboljšanje kvalitete strukture proizvodnje.

Ploščati del proizvodnje bo usmerjal svoj razvoj vzporedno s spremembami v jeklarni. Zaradi nove jeklarske tehnologije se bo na blumin-gu postopoma zmanjšala obremenitev globinske peči, povečala pa se bo količina jekla v obliki slabov, ogreth v potisni peči. Valjarna debele pločevine ne bo povečala obstoječih zmogljivosti, predvidena je le usmeritev v višji kvalitetni asortiment.

Glede na razvoj in potrebe kovinsko-predelovalne industrije se bodo povečale tudi zmogljivosti hladno valjane pločevine in trakov. Profilarna in proizvodnja vratnih podbojev ne bosta povečali sedanjega obsega proizvodnje.

Za uresničitev zastavljenih ciljev bomo morali delavci Slovenskih železarn opraviti številne naloge in rešiti vrsto problemov. Začetek teh prizadevanj predstavlja priprava kvalitetnega plana za naslednje srednjeročno obdobje, pri njegovi izdelavi pa nas vodi želja, da bi čim bolj uspešno in učinkovito poslovali.

povzela: Lilijana Kos

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD HV Bela z dne 16. aprila

OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

1. Vodja proizvodnje adjustaže, šifra 4184, U-4, 16. ktg., 1 oseba
2. Skupinovodja brusilnice, šifra 4237, D-4, 12. ktg., 1 oseba

POGOJI:

Pod 1.: — višja šola metalurške, strojne ali organizacijske smeri, tri leta delovnih izkušenj, dodatno znanje: strokovni izpit s področja razreza, adjustiranja in brušenja nerjavnih plošč;

Za te naloge se zahteva 3 mesece poskusnega dela.

Pod 2.: — tehnična srednja šola strojne ali metalurške smeri, dve leti delovnih izkušenj, strokovni izpit s področja organizacije in brušenja valjev.

Za te delovne naloge se zahteva tri mesece poskusnega dela.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 8 dni po objavi na kadrovske sektorje Železarn Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za TOZD Hladna valjarna Bela.«

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 27. MAJA DO 2. JUNIJA

27. maja, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. 81-214.
28. maja, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming-štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. 82-054.
29. maja, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345.
30. maja, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
31. maja, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a.
1. junija, Leon MESARIČ, vodja TOZD Žebljarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.
2. junija, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-727.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 27. 5.	RADO LEGAT	ZDENKO CUND
TOREK — 28. 5.	DUŠAN POLJANAR	JOŽE CEJ
SREDA — 29. 5.	ALES ROBIČ	JANKO CERKOVNIK
ČETRTEK — 30. 5.	JANEZ FALETIČ	MARJAN ROBIČ
PETEK — 31. 5.	MATJAZ KELVIŠAR	MATIJA URH
SOBOTA — 1. 6.	SAŠO DOLŽAN	ALOJZ LEBAR
NEDELJA — 2. 6.	ALOJZ VARL	IGOR MEŽEK

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 27. maja do 1. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
DISPANEZER ZA BORCE: dr. Ivica Vreš od 6.30 do 8. ure.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
V soboto, 1. junija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.
ZA BORCE: od 7. do 8. ure.
Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 1. junija, samo dopoldne: v. dent. Viktor Stražišar.

RAZPORED DEŽURNIH VATROSTALNE ZENICA TOZD JESENICE

25. in 26. maja, Milenko PERIČ, Jesenice, Savska 1/a, tel. 83-944.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne Jesenice 34-65.
V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

KADROVSKO GIBANJE V APRILU

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI:

Alojz BUČAR, 1924, Livarna — 21 let v ŽJ; Avgust KENDA, 1929, Transport — 34 let v ŽJ; Majda KRALJ, 1932, KO-FI — 35 let v ŽJ; Kasim LOVIČ, 1928, Jeklarne — 29 let v ŽJ; Jože PEŠEC, 1925, Žičarna — 32 let v ŽJ; Jožica WEBER, 1934, Valjarna bluming-štekel — 35 let v ŽJ; Joža VARL, 1926, KSF-18 let v ŽJ in Francka ŽUPANČIČ, 1934, Remontne delavnice — 35 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI:

Cvetka HASANBEGOVIČ, 1931, Družbena prehrana — 33 let v ŽJ; Esad MAHMUTOVIČ, 1940, KSI — 23 let v ŽJ; Živorad PAJIČ, 1930, Valjarna bluming-štekel — 24 let v ŽJ; Janez TRČEK, 1932, Valjarna bluming-štekel — 25 let v ŽJ in Stanko VIDOVIČ, 1931, Transport — 24 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj.

UMRLI:

Enver ALIŠIČ, 1952, Jeklarne — 12 let v ŽJ; Muharem RAKOVIČ, 1936, Jeklarne — 26 let v ŽJ in Marjan SOKLIČ, 1937, Vzdrževanje — 29 let v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje.

	SKLEPILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE				planirane št. zaposlenih
	iz JLA	št. podelit	ostali	SKUPAJ	iz JLA	disciplinsko	po sklepu odb. za III. upokojeni	umrli	
PLAVŽ		3	3		1			1	208
JEKLARNA		2	2		3	4	1	2	657
LIVARNA							1	1	77
VALJARNA BL.ŠT.		1	1		3	3	3	9	339
VALJARNA ŽICE		3	3		2			2	163
VALJ. DEB. PLOČ.	1	2	3		1			1	193
IL. VALJARNA BELA		1	1		1			1	269
IL. VALJARNA JES.		1	1						204
ŽIČARNA		1	1		1	1		2	222
PROFILARNA									66
VATNI PODBOJI		1	1						55
JEKLOVLEK		2	2						144
ELEKTRODE		2	2						244
ŽEBLJARNA					1			1	83
STROJ. DELAVNICE		1	1		1			1	307
REMONT. DELAVNICE	1		1		1	2	1	4	511
VZDRŽEVANJE					1		1	2	566
ENERGETIKA		1	1						235
TRANSPORT					1	1	2	4	368
DS KO-FI		1	1				1	1	295
DS K S I		1	1				3	3	321
PRIPRAVNIKI S.V. VS ŠOLA		1	1						21
DS E T N									481
DRUŽBENA PREHRANA		1	1		1	1		2	175
SKUPAJ	2	25	27		3	11	15	13	6204

KONSTITUANTNE SEJE DELAVSKIH SVETOV

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Miha Šlibar je 14. maja sklical konstituantno sejo. Na predlog osnovne organizacije sindikata temeljne organizacije je bila za predsednika delovnega predsedstva imenovana Vanda Eniko, ki je vodila sejo do izvolitve novega predsednika delavskega sveta.

Sprejeli so poročilo volilne komisije o izidu volitev v samoupravne organe, s čimer so bili verificirani mandati novoizvoljenih delegatov, ter poročilo verificacijske komisije, ki je ugotovila, da je od 33 prisotnih 28 delegatov ali 85 %. S tem je bil izpolnjen pogoj, da delavski svet sprejema odločitve pri verifikaciji mandatov članov odborov v naslednjem mandatnem obdobju.

Brez pripomb so sprejeli poročilo Miha Šlibarja o delu delavskega sveta in njegovih izvršilnih organov v letih od 1983 do 1985.

Na predlog osnovne organizacije sindikata so soglasno imenovali za novega predsednika delavskega sveta Valentina Polajnjarja ter za njegovega namestnika Vojka Malija. Imenovani so bili člani izvršilnih organov delavskega sveta (odbor za gospodarstvo in odbor za delovna razmerja), njihovi predsedniki in namestniki.

Vodja temeljne organizacije je poročal o izvajanju sklepov prejšnje seje. Na sklep 7.3.24. seje glede 100 % premij za inženirje za avtomatizacijo in samostojne projektante v RTA so dobili odgovor strokovnih služb, da jih bo možno realizirati šele v okviru novega sporazuma.

TOZD ELEKTRODE

Po izvolitvi delovnega predsedstva in verificacijske komisije je bilo podano poročilo volilne komisije o volitvah. Vsi predlagani delegati za samoupravne organe TOZD Elektrode in Železarne so dobili potrebno večino glasov.

Verifikacijska komisija je ugotovila, da je od 21 izvoljenih delegatov bilo navzočih 18 ali 85,7 %.

Poročilo o delu delavskega sveta v pretekli mandatni dobi je podal predsednik Janez Kosmač. Delavski svet je delo ocenil kot zelo uspešno.

Na predlog osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode so za novega predsednika izvolili FRANCA LEGATA, za namestnika pa JOSIPA BAJZA. Odboru za gospodarstvo bo predsedoval ANTON TIŠOV, namestnik bo STJEPAN HORVAT, odboru za delovna razmerja bo predsedovala ANA MULEJ, za namestnika pa je bila izvoljena SONJA LAHARNAR. Za odbor za gospodarstvo in delovna razmerja je delavski svet imenoval tudi ostale člane odborov. Delavski svet pa je skladno s predpisi imenoval tudi nov komite za SLO in DS v TOZD Elektrode.

Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje preteklega mandata za naslednjimi ugotovitvami in sklepi:

— Navodila in programi za uspešno opravljanje delovnih nalog za oplaševalnico so pripravljeni. Na SDS je bilo dogovorjeno, da se z usposabljanjem po posameznih skupinah oplaševalnih linij prične takoj v času malice.

— Generalne obnove žerjava v rezalnici še ne bo, ker niso pripravljene še vsi rezervni deli.

— Sprejeli so informacijo oddelka za nagajevanje glede delegatskega vprašanja »povečanje obračunskih postavk vsem enako«.

Delavski svet je ugotovil, da so vse samoupravne delovne skupine

Delavski svet je ugotovil, da so vse samoupravne delovne skupine temeljne organizacije na zborih delavcev obravnavale poslovno poročilo TOZD Remontne delavnice in Železarne za prvo tromesečje 1985. Za poslovno poročilo je glasovalo 381 delavcev ali 76 % od 501 zaposlenega v TOZD. Usklajene in sprejete so bile tudi pripombe odbora za gospodarstvo in samoupravnih delovnih skupin.

Sprejet je bil predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko ban-

TOZD ŽIČARNA

Predsednik delavskega sveta TOZD Žičarna Ivan Sušnik je 13. maja sklical in vodil konstituantno sejo.

Na začetku se je bilo na predlog OO sindikata TOZD Žičarna potrjeno delovno predsedstvo in verificacijska komisija. Podano je bilo poročilo volilne komisije o rezultatih volitev 23. aprila, na katero delegati niso imeli pripomb. Na seji so sprejeli tudi poročilo verificacijske komisije o prisotnosti delegatov na konstituantni seji (od 21 voljenih članov je bilo prisotnih 19). Delegati so pokazali potrdila o izvolitvi, zato je bil sprejet

ko, Temeljno banko Gorenjske Kranj ter njenega statuta.

Na pripombo SDS žerjavni Jesenice in Bela delavski svet zahteva od sektorja novogradnje pojasnilo, kdo je odgovoren in kdo bo plačnik sanacije garderobe oziroma sanitarij nad kantino na Javorniku, ker je nova že neuporabna. Navedena SDS tudi ni zadovoljna z odgovorom kadrovskega sektorja glede povečanja normativa, zato delegati zahtevajo konkretno pojasnilo, zakaj ne pride do prerazporeditve znotraj Železarne na račun zmanjševanja števila delavcev v delovnih skupnostih.

Na vprašanje delegatov RTA je bilo podano poročilo o poteku aktivnosti pri vrednotenju del in nalog. KZ

sklep o verifikaciji mandata za nove člane DS za dobo dveh let.

Člani so bili na seji seznanjeni še s poročilom predsednika delavskega sveta o delu delavskega sveta v preteklem mandatnem obdobju. Na poročilo ni bilo nobenih pripomb. Enako poročilo je posredoval tudi predsednik odbora za gospodarstvo.

Na predlog osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna je bil za naslednje obdobje izvoljen za predsednika delavskega sveta Ivan Sušnik in za namestnika Bogdan Marinkovski. Na predlog OO sindikata TOZD Žičarna so bili izvoljeni delegati DS v odbor za delovna razmerja, odbor za gospodarstvo in v odbor za SLO in DS.

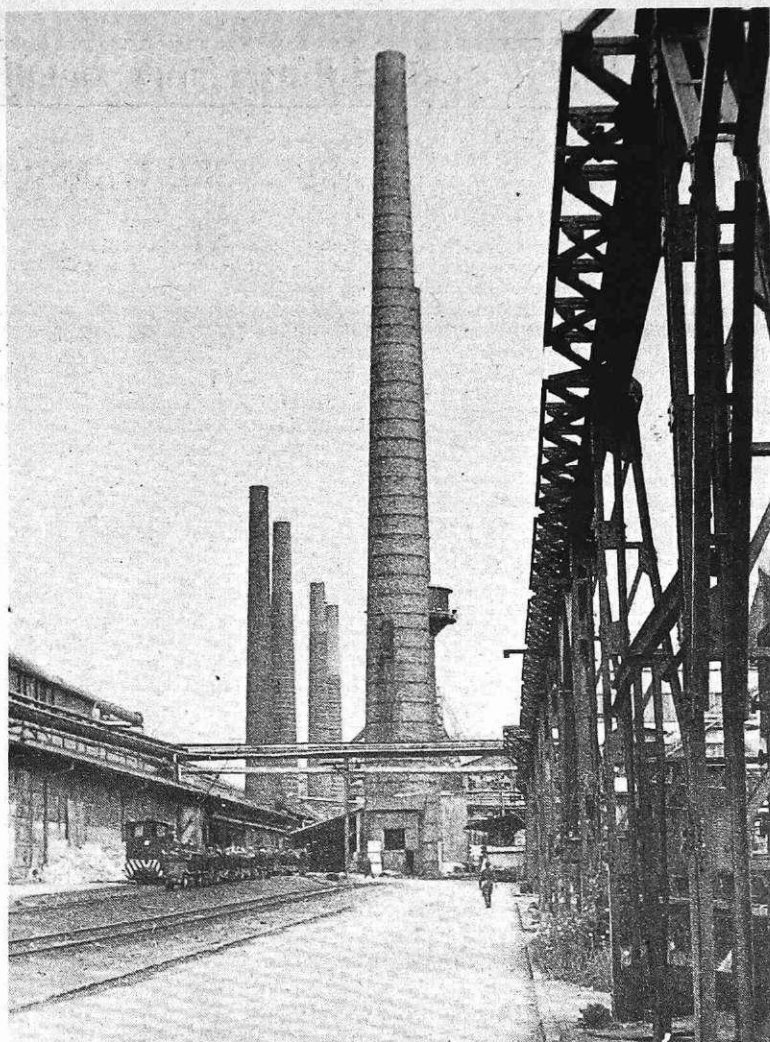
Člani DS so obravnavali poslovno poročilo za prvo tromesečje in ugotovili, da je bilo že sprejeto na zborih delavcev po SDS, in sicer z 61,09 % glede na trenutni stalež. Delegati so sprejeli še dodatni sklep k poslovnemu poročilu, in sicer: delavski svet daje soglasje, da se sredstva sklada skupne porabe, ki se začasno uporabljajo v poslovne namene, obrestujejo po splošni obrestni meri.

Delavski svet je ugotovil, da so vse SDS obravnavale usmeritev za delo na sistemu delitve po delu. Potrjena je bila naslednja pripomba:

Narediti se mora primerjava med sedanjim OD in novim obračunom OD, podatki se mora razumljiva razlaga in čimboljša uskladitev med TOZD in skupnimi službami.

Člani DS so potrdili sklep odbora za gospodarstvo TOZD Žičarna v zvezi z reklamacijo SCT in se seznanili tudi z informacijo, da vsak mesec sproti redno obravnavajo in odgovarjajo na vprašanja SDS.

Ob koncu seje so bili člani delavskega sveta seznanjeni s poročilom o izvajanju sanacijskih in strokovnih ukrepov za izboljšanje poslovanja v aprilu. Potrjen je bil tudi predlog kadrovskega sektorja za deficitarnost del in nalog v TOZD Žičarna. Potrdili so predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko banko, Temeljno banko Gorenjske Kranj in predlog sprememb in dopolnitev statuta Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske Kranj. sš

Dimniki (foto B. Grce)

15. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO TOZD REMONTNE DELAVNICE

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice Mitja Kersnik je 13. maja sklical 15. redno sejo. Ugotovili so, da ni uresničen sklep 5.2. prejšnje seje ter zadolžili vodja obrata strojno remontne delavnice, da naloge opravi do naslednjega sestanka.

Obravnavali so poročilo TOZD Remontne delavnice in Železarne za letošnje prvo tromesečje ter predlagali delavskemu svetu v sprejem naslednje sklepe:

— Nelogično je, da ima Železarne ob premijah za doseženo realizacijo izgubo.

— Naša osnovna naloga v prihodnje mora biti, da bodo remontni opravljani tako, da bo proizvodnja čim bolj stekla in da bo raven obratovne sposobnosti delovnih naprav omogočala nemoteno in kakovostno proizvodnjo.

— Nujno je treba rešiti probleme glede nadurnega dela preko 30 ur, ker so veliki remontni planirani na proste dneve, dvodnevne remonte pa moramo praviloma izvajati po vsej Železarni ob sobotah in nedeljah.

— Odbor zahteva, da vodstvo TOZD v zakonskem roku pripravi sanacijski program.

— Računovodstvo mora omogočiti nemoteno stalno spremljanje poslovnega rezultata tako v TOZD kot v delovni organizaciji.

— Odgovorni delavci morajo poskrbeti, da se sproti obračunava nedovršena proizvodnja.

Seznanjeni so bili s poročilom o izvajanju ukrepov za izboljšanje poslovnega rezultata ter zadolžili odgovorne delavce, da naloge dosledno izvajajo. ZK

Na predlog vodstva obratov ERD in SRD so sprejeli sklep, da se izvede likvidacija naslednjih osnovnih sredstev: stroj za rezanje kovin, EK 4 kW in osebni avto Zastava 1500.

Seznanjeni so bili s poročilom o izvajanju nadurnega dela v aprilu in ugotovili, da je prekoračitev nastala zaradi prestavitve remontov iz februarja in marca v april ter gostega planiranja remontov brez prostih terminov. Enake težave se bodo pojavljale tudi v maju in juniju, zato bo vodstvo TOZD vsak primer presega limit 30 nadur obravnavalo sproti.

Na predlog osnovne organizacije sindikata so imenovali komisijo za inovacije TOZD Remontne delavnice za mandatno dobo 1985 do 1987.

Iz sredstev temeljne organizacije so odobrili sredstva za pogodbeno delo za pletenje žičnih vrvi. Delo sta opravljala delavca žerjavnega oddelka.

Obravnavali so vlogo KS Sava za pomoč pri pripravi maratona v malem nogometu. Ker odbor denarja ne more odobriti, so vlogo poslali odboru za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne.

4. a razredu Zdravstvene šole Jesenice so odobrili izdelavo dobitka za srečelov v vrednosti do 1.000 din. ZK

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 2, 3 in 4. SDS aglomeracija 1 2 in 3 v zvezi z usmeritvami za delo na sistemu delitve po delu izražajo bojazn, da bodo komisije v nekaterih TOZD višje vrednotile dela kot drugje in sicer zato, ker vsi kriteriji za izdelavo razvida niso merljivi. Pripominjajo tudi, da bi se morali plavžarji po zahtevnosti del primerjati z jeklarji. SDS plavž 2 ugotavlja, da kljub povečanim fizičnim naporom zaostajajo za planskimi obveznostmi, zaskrbljena pa je tudi glede proizvodnje in prihodnjih mesecih zaradi težav s surovinami (tako po kvantiteti kot po kvaliteti). Probleme jim povzroča zlasti koks, ki je moker in povzroča pregorevanje zračnih šob. Tudi drugih mehanskih zastojev, ki jim povzročajo izpad proizvodnje, je veliko. Pereča je tudi zaloga rezervnih delov za nove žerjave na pečeh kot tudi za same peči. Zato je SDS, kljub večjemu fizičnemu naporu v skrbah za svoje osebne dohodke. Iz istih razlogov si podobno vprašanje zastavlja tudi SDS plavž 3. SDS plavž 4 pa v zvezi s poslovnim poročilom vprašuje, kako smo mogli zvišati plan za drugo četrtletje, ko nam tako primanjkuje surovin, kajti neizvrševanje plana pomeni med drugim tudi manjše osebne dohodke ob povečanem obsegu dela. Opozarja pa tudi (dne 13. maja), da so »delavci že tri dni brez tople vode« in da bi se »te stvari lahko reševale hitreje«.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, SM peči 1, 3 in 4, livna jama 1, 3 in 4, priprava vložka 1, 2 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1 in 2, priprava ferolegur, predelava talilniških odpadkov, kamnolom Trebež ter ponovno gospodarstvo 2 in 3. SDS vodstvo TOZD ima več

pripomb v zvezi z usmeritvami. Tako opozarja, da je treba pri sestavi kataloga upoštevati povečan obseg del evidentičark proizvodnje (zaradi dela pri računalniški obdelavi celotne proizvodnje). Podobno pa velja tudi za kalkulante. Upoštevati je treba tudi težkočene pogoje dela vseh zaposlenih v jeklarni, tudi vodstvenega kadra. SDS SM peči 3 in livna jama 3 pa vprašujeta, če bo pri njih referendum ponovljen, čeprav so prej že glasovali pozitivno. SDS priprava vložka 1 opozarja, da ima že dalj časa težave zaradi pomanjkanja koritnih voz. Glede pogodbenega dela delavcev drugih DO v jeklarni SDS ugotavlja, da se je po eni strani sicer zmanjšal problem pomanjkanja delavcev, po drugi strani pa tudi, da teh delavcev ne morejo usposabljanje za dela na ključnih nalogah, na primer, za tehtalce, avtogene rezalce, žerjavovodje, ker je zanje potrebna daljša uvajalna doba. SDS priprava vložka 2 ni preveč zadovoljna s točkovanjem (še zlasti žerjavovodje). Pripombe na točkovanje in na razlike v vrednotenju podobnih del je imela tudi SDS priprava vložka 4. SDS elektropeči 1 v zvezi s poslovanjem v prvih treh mesecih opozarja na slab vložek, na pomanjkanje drobnega oglja in na slabo kvaliteto (in s tem porabo) elektrod. Za popravilo peči jim zadnje čase primanjkuje gostovarskega dolomita. SDS elektropeči 2 in BBC peč pa v zvezi s poslovanjem izpostavlja problem vzdržnosti ponvic in kadra »Krpjanje luknjic z začasnimi pogodbenimi delavci ni nobena rešitev«, pravijo. Delavci, zlasti tisti, ki delajo na nočni izmeni, se pritožujejo nad organiziranostjo lokalnega prevoza ob nedeljah in praznikih. Pritožujejo se tudi nad kvaliteto vzdrževanja žerjavov, strojev Dango, regulacije peči in zaradi hladilne vode. SDS elektropeči 3 je zaskrbljena zaradi pomanjkanja delavcev, še zlasti, ker se bližajo dopusti. Predlagala je, da se poveča gotovinski delež izplačila mesečnega dohodka, opozarja pa tudi, da se je kvaliteta hrane zopet poslabšala in da je za nočno izmeno naročenih premalo toplih obrokov. SDS elektropeči 4 opozarja, da zaradi pomanjkanja ponvic prihaja do izpada planirane proizvodnje. V livni jami jim manjkata dva delavca po spisku. Poslovni učinek bi bil lahko boljši, če bi imeli na

razpolago več legur za nerjavna jekla. SDS kontiliv 1 in 2 predlagata, da bi poskrbeli še za eno garnituro voz za odvoz gredic, ker imajo ob dobrem obratovanju težave s pomanjkanjem prostora. Sarže je namreč treba pravočasno odpremiti, pogoj za to pa je še ena garnitura voz. Kritično so spregovorili tudi o povezavi med TOZD Transport in TOZD Jeklarne. Po njihovi oceni »delavci Transporta malomarno opravljajo svoje delovne naloge glede dostavljanja voz za odpremo in odvoza gredic.« SDS priprava ferolegur je med drugim razpravljala o problemu skladiščenja legur: »Ugotovili smo, da tako velikih količin nekaterih legur nimamo kam skladiščiti in se le-te valjajo takorekoč povsod, kjer se ne bi smele. S tem pa se povzroča škoda ne samo Jeklarni pač pa celotni Železarni.« Ponovno so govorili tudi o nabavi vozila Bobcat, ker jim je bilo rečeno, da ga bodo dobili takoj, ko bo zaključen velesejem v Zagrebu. SDS kamnolom Trebež opozarja na problem v zvezi s pripravo dolomita na delovni etaži vrh kamnoloma. Pravijo, da morajo imeti nakladalni stroj zaradi vedno večje oddaljenosti delovišča od proizvodnega jaska vedno pri roki. SDS ponovno gospodarstvo 2 in 3 opozarjata, da jim še vedno manjka delavcev: »Če bi se to uredilo, bi se izboljšala tudi kvaliteta obzidave. Ponvic je premalo. Stalno so izločene iz obratovanja po dve, tri ponvice zaradi popravil in predolgo traja, da ponvica ponovno pride v obzidavo.« V razpravo o usmeritvah so se z zanimanjem vključili skoraj vsi delavci, saj so že pred referendumom ocenjevali, da je njihovo delo premalo vrednoteno. Po njihovi oceni ne opravljajo več svojega židarskega dela. Njihovo delo je bolj podobno delu rudarja. »Z ozirom na to, da delamo več s kompresorji in piki, ne bi bila niti 12. kategorija preveč«, pravijo. Pod razno predlagajo, da bi izboljšali razsvetljavo s štirimi novimi reflektorji. Nadalje opozarjajo, da stropa pušča, da je treba pridobiti za delo vsaj enega žerjavovodja in da naj se obvestilo o sklicu sestanka SDS objavi dva dni pred sklicem na oglasni deski. Vprašujejo tudi, »kako je mogoče, da sta naša dva delegata, ki sta bila predlagana s strani SDS, črtana z volilne liste« in prosijo za pisni odgovor.

OBČINSKO TEKMOVANJE

Osnovnošolski tednik Pionirski list vse leto objavlja Veselo šolo, ki se na izvirni način vključuje v šolski program po učnem načrtu ter pogloblja in razširja znanje iz posameznih predmetov. V aprilu in maju potekajo razredna in šolska tekmovanja. Na občinsko tekmovanje se uvrstijo učenci, ki so na predhodnih tekmovanjih dosegli določeno število točk, z občinskega na republiško tekmovanje pa se uvrstijo prvaki znanja iz Vesele šole v posameznih razredih od 3. do 8. razreda osnovne šole.

Vse gradivo je sproti objavljeno v Pionirskem listu. Za razredna, šolska in občinska tekmovanja razpošlje uredništvo naloge vsem šolam, organizacija in popravljane nalog pa je zaupano učiteljem. To je najbolj množično tekmovanje osnovnošolcev, na katerem učenci radi sodelujejo, ker poteka brez grozljivega pritiska rivalstva in razvrščanja od prvega do zadnjega mesta.

Res je, lepo je biti občinski prvak, pomembno pa je tudi sodelovati v množici veselošolcev, oditi na drugo šolo in se srečati z vrstniki, pripraviti

ti čim bolj pester program zanje in ne nazadnje občutiti, da znanje ni namenjeno samo taki ali drugačni oceni v redovalnici. Cenijo ga tudi delovne organizacije, saj so pripravljene sodelovati pri srečanju. Pokroviteljica Vesele šole je Iskra, v naši občini je že nekaj let učencem pripravljala spominska reklamna darila Iskra Telematika Blejska Dobrava, letos pa nam je svojo pomoč obljubil tudi Merkur, Univerzal Jesenice.

Občinsko tekmovanje v Veseli šoli je potekalo 18. maja na osnovni šoli Tone Čufar. Tekmovalo je 198 učen-

cev z vseh šestih osnovnih šol. Največ učencev je bilo iz 4. razreda (68), najmanj učencev 8. razreda (10).

Občinski prvaki znanja v Veseli šoli so: za 3. razred Nina Bitežnik (OŠ Tone Čufar), za 4. razred, kjer je pet tekmovalcev doseglo vse možne točke in sta bila občinska prvaka iz OŠ Tone Čufar in Grega Langus iz OŠ 16. december Mojstrana, za 5. razred Petra Intihar iz OŠ 16. december Mojstrana, za 6. razred Aleš Novak iz OŠ Tone Čufar, za 7. razred Gregor Timothy Čeh iz OŠ Gorenjski odred Žirovnica, za 8. razred Janek Zidar iz OŠ Tone Čufar. Udeležili se bodo republiškega tekmovanja.

Vsi ostali tekmovalci so drugi in nihče zadnji.

S prijetnim kulturnim programom so tekmovanje zaključili učenci osnovne šole 16. december Mojstrana.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

PREHRANA V IZJEMNIH POGOJIH

Meso vseh divjih živali moramo dobro prekuhati in prepeči, da uničimo morebitne parazite, ki so v mesu.

UŽITNE KOPENSKE ŽIVALI

Polži
V skupino polžev spadajo veliki vrtni polži, mali vrtni polž, pasar in helicigona. Polži veljajo pri nekaterih narodih za pravo poslastico. Užitne so vse vrste polžev, ki imajo hišico in so obenem dovolj veliki. Polže nabiramo najpogosteje spomladi in v deževnem vremenu. Najlažje jih najdemo v jutranjih urah na vlažnih in hladnih tleh. Pri polžih je pravzaprav užitna le mesnata noga. Polž nogo iztegne, če ga položimo v vrelo vodo ali na žerjavico. Nogo odrežemo; hišico z drobovjem pa zavržemo. Pred uporabo nogo dobro operemo, da odstranimo sluz. Lahko jih pečemo, kuhamo ali cvremo.

Žuželke

Med žuželkami so užitne kobilice, mravlje in bube. Kobilice dobro poznamo in jih lovimo na travnikih. Užitne so vse vrste kobilic. Da jih hitreje naberejo, lovimo le večje. Za lov je primerna gosta mrežica. Uživamo prazne kobilice in nikdar se jih ne najemo do sita, saj bi povzročile prebavne motnje.

Mravlje so v naravi izjemno koristne, saj uničujejo mnogo škodljivih vrst. So z zakonom zaščitene (Ur. list SRS 8/75). Le v izjemnih primerih, ko druge hrane ni, jih smemo loviti. Mravlje živijo zadržno v mravljišču. Zadržno sestavljajo samci, samice in delavke. V primeru nevarnosti se branijo tako, da napravijo s čeljustmi ranico, ki jo obrizgajo z mravljinčjo kislino iz žleze strupnice. Jeseni, ko pade temperatura pod nič stopinj, mravlje otrpnejo.

Za hrano uporabimo le bube, ki jih mnogi napačno imenujejo mravljinčja jajca. Toda kako jih nabrati, da nas mravlje ne »opikajo«. Mravlje so znane po izredni skrbi za zarod.

ŠOLA ZA MLADE SAMOUPRAVLJALCE

Za letošnjo šolo za mlade samoupravljalce smo se na OK ZSMS odločili, da bo nekoliko drugačna, da samoupravno prakso — odločanje v zborih občinske skupščine — slušateljem predstavimo »v živo«.

Enajst slušateljev (starih od 14 do 22 let) se je prvi dan šole seznanilo z organiziranostjo in problemi pri delovanju delegatske skupščinske sistema v občini Jesenice. Ker smo se nameravali udeležiti seje — ustavno in zakonsko opredeljenega kot najpomembnejšega — zbora združenega dela, smo problematiki njegovega delovanja namenili največ pozornosti. V naslednjih dveh urah smo s pomočjo delegata mladinske organizacije v družbenopolitičnem zboru pregledali vsebinsko bogato gradivo za zasedanje zborov občinske skupščine.

Tako pripravljani smo 16. maja spremljali sejo zbora združenega dela. Čeprav ogled ene seje še ne omogoča celovitejših ocen, smo vendar

lahko opazili nekatere že »klasične« slabosti. Npr.: predolge uvodne razlage in majhno število razprav (zlasti s strani delegacij TOZD materialne proizvodnje), nekoliko nestrpen odnos predlagateljev do mnenj delegatov itd.

Šola za mlade samoupravljalce smo zaključili v petek, ko smo še enkrat, tokrat na osnovi lastnih — čeprav minimalnih izkušenj, s pomočjo izkušenj predsednika družbenopolitičnega zbora Dantega Jasnič, izpostavili ključne probleme delegatske sistema in smeri njihovega reševanja. Na koncu smo skupaj s sodelavko delavske univerze s pomočjo njenih provokativnih vprašanj skušali oceniti uspešnost šole.

IP

PREDAVANJE DR. VLADIKOVIČA NA CSUI

Dr. Vladikovič, predstojnik ginekološkega oddelka v bolnišnici Jesenice, nas je štirinast obiskal na Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice in nam pripravil izredno zanimiva predavanja, ki so nam razkrila marsikatero skrivnost anatomije in fiziologije človekovega telesa, kontracepcije in preprečevanja splavov.

Predavanja so bila štiri torke zapored, in sicer tri v stavbi nekdanje gimnazije, eno pa v stavbi nekdanje

ga ŽIC. Predavanja je poslušalo dvestotideset učencev, ki so bili zelo veseli odziva dr. Vladikoviča. Na pre-

davanjih je dr. Vladikovič pojasnil zgradbo in delovanje ženskih in moških spolnih organov, koristnost škodljivost, uporabnost, zanesljivost... kontracepcijskih sredstev. Dr. Vladikovič nas ni obremenjeval z učenimi latinskimi imeni, ki jih je omenil le takrat, kadar je bilo to nujno potrebno. Izpolnil je naša pričakovanja, saj smo izvedeli marsikaj novega, za nas in naše nadaljnje življenje vsekakor izredno pomembnega. Če je ob njegovem pripovedovanju ostalo kaj nejasnega, smo mi ob koncu dijaki zastavili vprašanja na katera nam je kar najnatančneje in najrazumljiveje odgovoril.

Ob tej priložnosti bi se v imenu vseh učencev in učiteljev, ki so poslušali predavanja, dr. Vladikoviču rada iskreno zahvalila, ker nas je obiskal in nas seznanil z drobnimi skrivnostmi življenja, v katerega se »odpravljamo«.

Irina Vauhnik,
2. N. CSUI Jesenice

SREČANJE ŠOL

Ena izmed štirih osnovnih šol na Jesenicah nosi ime pisatelja, revolucionarja in politika Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca. Isto ime imajo še osnovne šole v Bistrici pri Lendavi, v Mariboru, na Ravnah na Koroškem, v Ljubljani, v Dolini pri Trstu in v Doberdobi.

Vsako leto se srečamo na eni teh osnovnih šol predstavniki učencev, delavcev šol in člani družbenopolitičnih organizacij kraja.

Letos smo organizatorji tega srečanja učenci in delavci osnovne šole Prežihov Voranc na Jesenicah. Sprejeli bomo predstavnike vseh ostalih šol, ki nosijo isto ime. Gostom bomo razkazali naš kraj, Gornjesavsko dolino, pripravili prireditve v Gledališču Tone Čufar in v veselo srečanje z zabavnimi igrami na igriščih za šolo.

V šoli smo že zbirali prijave, kdo od učencev bi lahko sprejel na domu gosta. Sestro sva se odločili, da povabiva tudi midve vsaka po enega osnovnošolca. Radi bi z njima izmenjali misli o delu osnovnih šol po Sloveniji. Verjetno bova izvedeli

mnogo zanimivega. Tako kot je za Jesenice značilna Železarna, imajo verjetno v vsakem kraju, od koder bodo prišli naši prijatelji, svoje značilnosti. Veliko novega se bomo naučili in izvedeli, tako da bomo lažje spoznavali našo domovino.

Prvič se bomo z gosti srečali v četrtek, 23. maja, ob 17. uri pred šolo, nato bomo skupaj odšli na prireditev in od tam bomo goste odpeljali na svoje domove, kjer bodo prenočili. V petek zjutraj se bomo okrog 9. ure spet zbrali na šoli.

Upam, da bodo naši vrstniki preživel prijetne urice ob spoznavanju našega kraja. Potrdili se bomo, da jim ga bomo predstavili tako, da bodo spoznali, da je tudi pri nas lepo.

Alenka

POČITNIŠKO DELO

Vse učence in študente, ki želijo med počitnicami zaslužiti, obveščamo, da bo tudi letos organizirano delo v proizvodnih in storitvenih TOZD Železarn Jesenice. Glede na predhodno obvestilo, da se bo delo opravljal preko Mladinskega servisa, sročamo naslednje:

- delo bo potekalo preko Mladinskega servisa ali pa kot zaposlitev za določen čas. Če se boste odločili za prvo možnost (Mladinski servis), si pridobite večji zaslužek, medtem ko po drugi možnosti pridobite ob rednem plačilu tudi delovno dobo,
- delo bo potekalo neprekinjeno najmanj en mesec,
- sprejemni postopek bo organiziran 1. in 8. junija od 6. ure naprej na kadrovskem sektorju,
- vsi moški, stari nad 18 let, se lahko vključijo v sprejemni postopek tudi vsak torek ob 6. uri na kadrovskem sektorju.

TRADICIONALNI POHOD NA PRISTAVO

Letošnji pohod po poteh karavanških kurirjev na Pristavo v počastitev dneva mladosti bo v soboto, 25. maja. Pohodniki iz osnovnih šol bodo sami izbrali smer pohoda, med potjo pa jim bodo pri obveznih spregovorih predstavniki ZB NOV.

Zbor pohodnikov bo ob 11. uri na Pristavi. Pohod je namenjen predvsem mladim, ki so bili letos sprejeti v ZSMS. Na tradicionalni pohod pa so vabljeni tudi ostali občani.

Če bo vreme slabo, bo pohod odpadel.

OK ZSMS

Železarski globus

FRANCIJA

V okviru racionalizacijskih posegov v francoski železarski industriji pripravljajo tudi zmanjšanje izkopa železove rude v lotarinskih rudnikih in sicer z 9,3 mil. ton na 6,2 do 6 mil. ton. Predvidevajo ukinitve petih rudnikov železove rude, tako da b od prihodnjega leta naprej obratove li samo štirje namesto sedanjih devetih.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna in jeklovilarna 2. Slednja se pritožuje, da je nakladalec peska v remontu in da imajo zato težave s pripravo peska, saj mora stroj nadomestiti precej ljudi.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2 ter adjustaža in lužilnica Javornik. SDS vodstvo TOZD v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju ugotavlja, da so nekateri fizični pokazatelji, kot so produktivnost, izpleni, sorazmerno dobri, vendar pa jih finančni pokazatelji zaradi visokih stroškov ne potrjujejo. Zato je treba delati zlasti na tistih področjih, kjer TOZD lahko izboljša tudi finančne pokazatelje. Izboljšati morajo kvaliteto — izplen za HVB, zmanjšati vse specifične porabe energije (zlasti plin). Resen problem predstavlja zmanjševanje stalaža v TOZD »to bo zlasti problem v poletnih mesecih, ko bodo dopusti«, pravijo, »zato SDS zahteva od odgovornih v Železarni, da ta problem rešijo kratkoročno, preko poletja, seveda pa tudi dolgoročno, ker sicer ne vemo, kako bomo izpolnjevali planske obveze.« Zanima jih tudi, kaj je z lani nakazano združitvijo nekaterih TOZD in delovnih skupnosti (na ta način bi mogoče pridobili nekaj delavcev). Zavzemajo se tudi za hitrejšo modernizacijo proizvodnje (»da bomo lahko dosegali iste količine z manj ljudi, manj truda in bolj kvaliteto«). Opozarjajo pa tudi na vprašanje nagajevanja (z njim naj bi tudi spodbudili zanimanje za železarske poklice), ukrepanja v zvezi s stroški in potrebo po zmanjšanju II. a kvalitete. Kritični pa so bili tudi do operativne priprave proizvodnje: »OPP naj bi bolj optimalno programirala razdelitev vložka, da se ne bi dogajalo kot sedaj, da ga je ponekod preveč, drugod pa premalo in obratno. Ob takem staležu ljudi in sistemu dela 4 + 1 je težko nadoknaditi izgubljeni čas brez dela, oziroma nadoknaditi izpadlo proizvodnjo.« V zvezi z usmeritvami za delo na sistemu delitve po delu pa »prioriteta vsem odgovornim za izvedbo tega, da morajo biti pred ponovnim referendumom stvari na delovnih skupinah razčiščene in prikazane vse primerjave, ker sicer dvomimo, da

bo ponovni referendum uspel«. Pod razno SDS ugotavlja, da bi moralo biti vodstvo TOZD lokacijsko bolj skupaj. Sedaj so tudi do 10 minut hoda narazen, kar po njihovem mnenju dostikrat vpliva tudi na učinkovitost odločanja. SDS bluming 2 pripominja, da v poslovnem poročilu ni navedena poraba olja, ki ga vli-vajo v korita valjčnic (4—5 sodov na 4 dni). Tudi tu jih pesti pomanjkanje delavcev: »Iz dnine so odšli že trije delavci, vendar ni nobene zamenjave. Problem je bil že večkrat obravnavan, vendar brez uspeha. Čas dopustov je pred vrati. Začeli se bodo zastoj zaradi pomanjkanja ljudi.« Postavljeno je bilo tudi vprašanje, zakaj se ne uredi razsvetljava v siper hali in kaj je s premijo za čiščenje komor. SDS bluming 3 ni jasno, zakaj je izguba v njihovi TOZD, kljub dokaj dobri proizvodnji v prvem tromesečju, tako velika, pa tudi ne, zakaj imajo TOZD, ki delajo kontinuirano (4 + 1) vedno izgubo. Tudi ta SDS opozarja, da jim manjka en delavec. Podobna vprašanja si zastavlja (glede izgube in pomanjkanja delavcev) tudi SDS bluming 4. SDS adjustaža bluming 1 meni, da je treba poslovni rezultat TOZD in delovne organizacije spremljati vsak mesec ter sproti s kratko informacijo obveščati delavce preko Železarja. Ker takega obveščanja ni, so bili člani SDS »nemalo presenečeni nad tako visoko izgubo«. Opozarjajo tudi na nevarno stanje garderob (slaba ventilacija, pokvarjeni tuši) in na to, da se pripombe oziroma predlogi, ki jih dajejo na SDS prepočasno uresničujejo. Tudi odgovorov, zakaj kakšno vprašanje ni bilo rešeno, ne dobijo. Opozarjajo pa še na nekatere druge probleme: »Stroji so zopet v slabem stanju. Kratkih remontov skorajda ni, ampak le sprotno vzdrževanje. Prostorsko stisko čimprej rešiti. Pomanjkanje delavcev. Čimprej podaljšati halo adjustaže. Popraviti magnetne za portalni žerjav.« SDS adjustaža bluming 2 se pritožuje predvsem zaradi pomanjkanja delavcev. »S tako okrnjeno skupino še nismo delali, posebno na liniji flemanja«, pravijo. SDS adjustaža bluming 3 ni zadovoljna z informiranjem o poslovnih rezultatih. Takole pravijo: »Člani SDS menijo ob poslovnem poročilu, da bi bilo treba redno vsak mesec objaviti v Železarju tudi finančno poslovanje (vsaj kratko informacijo),

ne pa da se tri mesece piše in govori kako dobro delamo, ko pa pride poslovno poročilo, smo vsi presenečeni, da imamo izgubo in to še precej veliko.« In kako je pri njih z delavci: »Se nekaj delavcev naj zapusti delo in bomo morali ustavljati posamezne agregate zaradi pomanjkanja delavcev.« Nekaj zahtev je bilo postavljenih tudi v zvezi z ožjo obratno problematiko: »Brusilci zahtevajo, da se na vseh brusilnih strojih naredijo enaki novi zaboji za odbruske. V garderobah in kopalnicah je potrebno pod nujno popraviti tuše (samo trije so v redu) ter umivalnike. Prav tako je treba nekaj narediti glede razsvetljave, če zmanjka toka, kot na primer 13. maja (razsvetljavo na akumulatorje ali pa agregat za razsvetljavo). Sindikalni odbor TOZD naj čimprej določi višino denarja za piknike. Glede na cene bi bilo potrebno, da da sindikat 700 din na člana SDS so si bile večnoma enotne, da »usmeritev« zaenkrat ne kaže komentirati. Več se bo dalo povedati pozneje, ko jim bodo na osnovi usmeritev podani bolj otipljivi predlogi. Zdi se, da je bila nekoliko bolj živahna razprava predvsem na SDS adjustaža štekel 1 in 2 kjer je bilo v zvezi z njimi podanih več pripomb, med katerimi so bile najbolj aktualne, kot pravijo, naslednje: »Od obljub se ne da živeti. Razpon v OD 1:6 oziroma 1:5,75 — navzoči so bil enoglasno proti tako velikemu razponu. Kamor koli prideš nihče ne vpraša, koliko si zaslužil (dobil). Boš lahko shajal do konca meseca? Če smo realni, fizični delavec potrebuje za svo je delo več hrane kot pa rezijski delavec. Ko se bodo predlog članice poslovnega odbora uresničili in delovnemu človeku dali na vpogled, se bo dalo več komentirati.« Pod razno pa »pri sotni energično zahtevajo, da se že enkrat uredi problem sprejemanja izvaljenih svitkov, namenjenih za HVB ali pa naj pr prava dela spremeni program valjanja«. Svitkov, ki so izvaljni za HVB, le-tu ne vzamejo, tako da se »premetavajo« pri njih in jim jemljejo prostor, ki ga imajo že sami premalo. Predlagali sta tudi, naj bi tudi za opravlja »preizkuševalke« izplačevala 100 % premije za izpolnitev plana.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lako

STROKOVNO ZNANJE IN NAPREDEK PANOG

To sta osnovni nalogi Društva strojnih inženirjev in tehnikov Jesenice, ki deluje v okviru Zveze inženirjev in tehnikov jeseniške občine. Kaj so ostale naloge društva in kakšna je njegova vloga, je povedal Franc Bratun, njegov predsednik.

»Društvo strojnih inženirjev in tehnikov sestavljajo člani delovnih organizacij občine in Železarne, v dveh sekcijah pa so vključeni tudi gradbinci in člani Verige Lesce. Strokovno smo preko delegatov povezani z Društvom strojnih inženirjev in tehnikov Slovenije, svojega delegata pa imamo tudi v izvršnem odboru Zveze inženirjev in tehnikov Jesenice.

Osnovna naloga društva je združevanje in organiziranje strojnih tehnikov za dvig strokovnega znanja in napredek panoge. V sodelovanju s člani društev, aktivni in sekcijami v drugih delovnih organizacijah osvajamo nove tehnološke pridobitve in izmenjujemo izkušnje. Izredno pomembna naloga društva je tudi dvigati socialistično državljansko in stanovsko zavest članov.

Vključeni smo tudi v samoupravno dogajanje, saj pri reševanju tehničnih in gospodarskih zadev v zvezi s strojništvom dajemo pobude in nasvete ter se vključujemo v ocenjevanje razvojnih in investicijskih projektov in njihovo uresničevanje. S predavanji, razpravami, ogledi sejmov in razstav ter strokovnimi ekskurzijami dvigujemo tehnični nivo strokovnjakov, o svojem delu pa strojnike in druge delavce obveščamo v strokovnih revijah in drugem časopisu.

Društvo ima danes okrog 220 članov, deluje pa že skoraj trideset let. Vsebinska dela društva je bila vedno povezana s strokovnim izpopolnjevanjem strojnih inženirjev in tehnikov ter z izmenjavo delovnih in strokovnih izkušenj, zato so povezave z društvi v delovnih organizacijah Slovenije in Jugoslavije zelo dobre, kar pa ne bi mogli reči za Gospodarsko zbornico Slovenije. Potrebno bo najti načine, da se tesneje povežemo.

V svoj program dela smo letos vključili veliko nalog, saj poleg delegatskega povezovanja s Socialistično zvezo delovnega ljudstva, Zvezo inženirjev in tehnikov, Zvezo strojnih inženirjev in tehnikov Slovenije in Jugoslavije dobro sodelujemo tudi s sindikatom Železarne in občine ter Društvom izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav.

Stalna skrb društva je tudi pomlajevanje članstva, saj redno spremljamo razvoj in dosežke mladih strokovnjakov in jih vključujemo v naše društvo.

Letos se bomo priključili ogledu železarne Smederevo, ki ga organizira Zveza inženirjev in tehnikov, društvo strojnikov pa bo organiziralo ogled Mehanotehne v Izoli, skupaj z Društvom izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav si bomo ogledali ladjedelnico 3. maj na Reki, v sodelovanju z društvom strojnih inženirjev in tehnikov iz Maribora pa si bomo ogledali tovarno TAM in zagrebški jesenski velesejem.

Letos smo že organizirali predavanja o gradnji karavanškega predora in potrebni infrastrukturi, načrtujemo pa še predavanja o hitri železnici na Jesenicah, kabelski televiziji in sprejemu satelitskega signala, kako na Jesenicah razvijati strojogradnjo in predavanje o vplivih usmerjanja in izobraževanja kadrov.

V naslednjih petih letih bomo organizirali predavanja o vlogi strojništva v Sloveniji do leta 2000, uporabi laserja v industriji, energiji v prihodnosti, pripravi na olimpijske igre treh dežel, sodobnih tehnoloških procesih v strojni industriji, plinu na Jadranu, izgradnji cest v Sloveniji in Jugoslaviji ter o nadomestnih programih ob zamenjavi tehnologij.

Večjih finančnih problemov do sedaj nismo imeli, za kar se moramo zahvaliti predvsem naši železarni, in upamo, da bo naše sodelovanje tudi v prihodnje tako dobro. Preko Zveze inženirjev in tehnikov imamo zelo dobre in prijetne stike z večino društev tudi drugih strok, z Društvom izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav ter občinskim sindikatom pa bomo morali stike še okrepiti. Tudi s Strojno fakulteto v Ljubljani moramo poglobiti stike, da bomo bolj seznanjeni z vsemi novostmi in razvojem na strojnem področju.

Lilijana Kos

OB ZAKLJUČKU MANDATA OCENILI SVOJE DELO

V petek, 17. maja, je predsednik delavskega sveta Železarne Edo Kavčič v restavraciji Železarne sprejel delegate delavskega sveta v pretekli mandati dobi. Pregledali in ocenili so delo delavskega sveta in v sproščenem pogovoru spregovorili o svojih izkušnjah in predlogih za še boljše delovanje organov upravljanja.

V kratkem uvodnem govoru je predsednik delavskega sveta poudaril, da so delegati sprejeli in opravljali naloge prav v času zaostrenih gospodarskih razmer, negotovih elementov gospodarjenja, priprav na gradnjo jeklarne 2, poleg tega pa tudi v času, ko smo v Železarni najbolj trdo stisnili pasove. Na skoraj vseh sejah so delegati zato razpravljali o tekočem poslovanju, jeklarni 2 in urejanju dohodkovnih odnosov. Na zadnjih sejah so precej časa namenili

li področju nagrajevanja in neuspelemu referendumu za sprejem predloga sporazuma za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe. Delegati so se zavedali, da probleme s tega področja lahko rešimo le z odprto in demokratično razpravo ter strokovno pripravljenimi rešitvami. Vseh problemov v tem mandatu niso mogli rešiti, začrtali pa so poti, po katerih bomo nadaljevali z reševanjem teh problemov.

POŽARNA OGROŽENOST NARAVNEGA OKOLJA JE ZASKRBLJUJOČA

Na posvetovanju o požarni ogroženosti v človekovem naravnem okolju v Izoli so udeleženci posvetovanja ugotovili, da je z leta v leto več požarov in tudi večja gospodarska škoda.

Tako je bilo v letu 1984 prijavljenih kar 1684 požarov (64 požarov več kot v letu 1983). Tudi neposredna škoda se je povečala od 399 milijonov din leta 1983 na 966 milijonov din lani. Podrobna analiza pokaže, da je 263-krat gorelo na livadah, 128-krat v gozdovih, 54-krat na smetiščih, 45-krat grmičevje, 12-krat sadovnjaki in vinogradi, 7-krat žitarice itd.

Strokovnjaki za varstvo pred požarom poudarjajo, da je bila v preteklem letu problematika požarov v človekovem naravnem okolju posvečena enaka skrb kot prej, vendar je bilo več požarov tudi v gozdovih.

Aktivnosti preprečevanja požarov v človekovem naravnem okolju ne smejo oslabeti. Razvoj dogodkov v minulem letu nas opozarja, da moramo na tem področju storiti več v preventivnem smislu, da bo prišlo upadati število požarov.

Vse pogostejše človek pri urejanju svojih zemljišč še vedno zažiga odpadke rastlinja in zaradi nepazljivosti, preziranj nevarnosti zaneti požar. Občani so še vedno premalo poučeni o nevarnostih in posledicah sežiganja rastlinskih odpadkov na prostem.

Na letošnjem posvetovanju so bili sprejeti nekateri sklepi o varovanju človekovega okolja, ki bi jih moral vsak v prihodnje dosledneje upoštevati.

Naj omenimo le nekatere sklepe: Pri izdelavi ocene požarne ogroženosti je potrebno upoštevati požarno ogroženost gozdov in analizirati ukrepe stanja, organiziranost in pripravljenost operativnih gasilcev. Zagotoviti možnost za načrtno in organizirano delovanje, opozarjanje in obveščanje ter ugotavljanje povečane nevarnosti za nastanek požarov v gozdovih.

Povečati skrb pri usposabljanju delovnih ljudi in občanov za preprečevanje požarov v človekovem naravnem okolju in jih usposabljanje za učinkovito gašenje takih požarov.

Človekovo naravno okolje, predvsem gozdovi, predstavlja enega od osnovnih pogojev za zdravo življenje, hkrati pa je gozd tudi neprecenljivo družbeno bogastvo, ki zagotavlja delo množici delovnih ljudi, zaradi česar moramo storiti vse, da bomo zmanjšali število požarov in škode, ki jo povzročijo.

Svet za požarno varnost v SOZD SZ

RESNICA

Ko sem svoji zdravnici potožil o vedno hujših bolečinah v svojem že 17 let obrabljene kolk, o povišanem krvnem pritisku (dobil sem vabilo, naj zaradi visokega krvnega pritiska obiščem zdravnika), o rani na požiralniku, o revmi v predelu vratu, ki mi povzroča strašen glavobol, se je še pogovarjala z menoj. O bolovanju je molčala. Zato sem ji sam omenil, da se počutim tako bolan, da bi moral ostati vsaj dva dni doma, da bi najhujše minilo. Zdravnica je še naprej vladno molčala. Rekel sem ji še, da delavci dobro vemo, da od zdravnikov vodstveni delavci zahtevajo, da zmanjšajo bolniško odsotnost. Še naprej je molčala. Ko sem ji pa rekel, da bi morali drugače gledati na bolnega starejšega človeka, kot na mlajše delavce, je rekla, da tako tudi gleda.

Rad ji verjamem. Jaz sem še isti dan kljub zelo slabemu počutju moral na nočno dnino. Vem, da sem se lotil prepovedane teme in da se bo name vsul vik in krik. Vem pa tudi, da resnica boli. Nikar naj se ne misli, da delavci nimamo v glavi ne soli in ne oči. Tisti časi so minili!

Bolni delavec

MALO ZA ŠALO, ŠE BOLJ ZARES

Kažipot.stoji, takole govori:

PREPOVEDANO UPORABA
ZELENICE IN PARKIRNEGA
PROSTORA IN VSE DRUGO
RAZEN ZA PARKIRANJE
MOTORNIH VOZIL

Razmišljam: »Če ne bi bili tam doli v obratni ambulanti tako zaposleni s preganjanjem grešnih misli o bolniški iz glav svojih pacientov, bi verjetno že kdo opazil, kakšen zmazek imajo na parkirnem prostoru.«

Slovenec

PRIZNANJE TOPNIČARJEV

IX. KORPUSA »ŽELEZARJU«

Pretekli četrtek, 16. maja, so naše uredništvo obiskali predstavniki skupnosti borcev topničarjev IX. korpusa NOV in POJ: Jože Vodnik-Maroko, Jože Peharc-Robež in Matevž Jekler-Iztok in uredništvo Železarja izročili zlato plaketo in diplomu enote kot priznanje za pozornost, ki jo je glasilo namenjal predstavljaju zgodovine topničarjev. Enako priznanje je prejel tudi žal že umrl bорец te enote, naš nekdanji sodelavec Mirko Zupan. Priznanje so predstavniki topničarjev izročili njegovi ženi.

Ostale plakete in spominska odličja topničarjem bodo podelili v nedeljo, 26. maja, v Trnovem, ko bodo skupaj z vezisti IX. korpusa in prebivalci Trnovega, ki ta dan praznujejo svoj krajevni praznik, praznovali 41-letnico ustanovitve artilerije IX. korpusa in 40-letnico osvoboditve in zmage nad fašizmom.

V monografiji artilerije IX. korpusa je napisano, da je bil rojstni dan topništva slovenske partizanske vojske 24. julij 1943, ko sta Gubčeva in Cankarjeva brigada začeli znameniti napad na žužemberško italijansko-belogardistično postojanko. Vsaka brigada je takrat imela po en protitankovski top, ki ju je s Hrvaške pripeljal tovariš Edvard Kardelj. Po kapitulaciji Italije pa so se tudi primorski partizani oborožili z zaplenjenimi topovi in preizkusili njihov učinek na goriški fronti. Tako je bila 14. junija 1944 osnovana artilerija IX. korpusa, ki je sodelovala v posameznih akcijah korpusa, 27. januarja 1945 pa je bila enota preosnovana in artilerijo IX. korpusa sta sestavljala dva divizion, vod za zvezo, inženirski vod in drugi prištadni deli.

Deveti korpus je svoje topništvo uporabljal v vseh akcijah, kjer je bilo mogoče topove uporabiti. Tako so se topovi pojavili na Gorenjskem v bojih na utrjene sovražnikove postojanke, v operacijah IX. korpusa pri Idriji, pri napadu obeh divizij devetega korpusa na železniško progo v Baški grapi in v drugih operacijah. Topništvo se je izredno izkazalo v bojih za osvoboditev Črnega vrha 1. septembra 1944, ko je v dnevni akcijah uspešno onesposabljalo sovražnikove utrjene rajone in bun-

kerje in odločilno pripomoglo k sijajni zmagi nad belogardisti. Skupaj z drugimi enotami pa je neposredno sodelovala tudi v bojih za Trst.

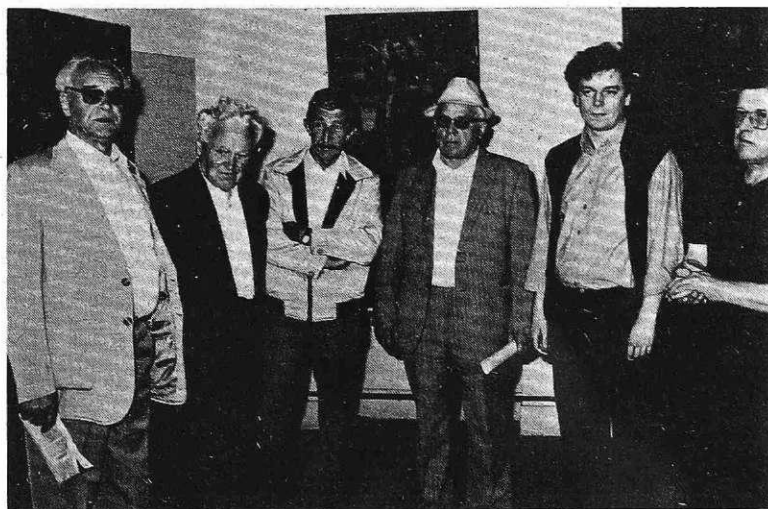
Topničarji so spretno uporabljali topove. Ni bilo lahko v pogojih partizanskega vojskovanja prevažati, na primer, dve toni težke italijanske havbice 100 mm na položaje. Partizani so zato uporabljali topništvo v skladu s partizansko taktiko. Iz skrivališč so jih potegnili, kadar je bilo treba napadati močno utrjene postojanke.

V obrambnih bojih pa so jih skrili v pripravljena skrivališča. Topničarji in tehniki so imeli veliko dela in so morali uporabiti veliko znanja in spretnosti, da so oskrbeli topove z ustreznim strelivom, ali pa so ga morali pričarati iz sredstev, ki so jim bila na voljo. Pri tem so se velikokrat izkazali partizanski inovatorji, saj so med drugim izumili partop in z njim dosegali imenitne taktične uspehe. Topničarji pa so reševali tudi nekatere druge probleme v zvezi z opremljanjem naše partizanske vojske z orožjem velike rušilne moči. Neprestano so si prizadevali, da bi prihranili bombašem in minercem žrtve, ki so jih od njih zahtevali težki boji pri uničevanju sovražnikovih utrd.

Artilerija IX. korpusa je v največjem obsegu imela 450 borcev in kar 45 glav vprežne živine. Prvi divizion je bil sestavljen predvsem iz Gorenjcev, med njimi je bilo tudi okrog 80 Jeseničanov, poleg borcev iz Škofje Loke, Radovljice in Kranja.

Razvoj topništva v IX. korpusu NOV in POS so opisali tudi v almanahu, katerega izid pričakujejo vsak čas in če bo dotičan pravočasno, ga bodo borci na nedeljskem praznovanju tudi dobili. Na nedeljsko slavo v Trnovem vabijo vse artilerije in veziste IX. korpusa, tudi tiste, ki morada zaradi pomanjkljivih naslovov posebnega vabila niso dobili.

O vsem tem je tekel tudi razgovor med predstavniki skupnosti borcev topničarjev IX. korpusa in bivšim ter sedanjim urednikom Železarja ob njihovem obisku v naši železarni. Ob tej priložnosti so izrekli tudi najlepše želje delavcem naše železarne v njihovih prizadevanjih za doseganje planskih nalog in uresničevanje gospodarske stabilizacije, hkrati s pozdravi vsem železarjem in vodstvu Železarne. Predstavniki skupnosti borcev IX. korpusa so si z zanimanjem ogledali tudi tehnični muzej Železarne in bili navdušeni nad njegovo popolnostjo in ureditvijo.

Predstavniki topničarjev IX. korpusa v tehničnem muzeju (foto I. Kučina)

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

V Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik delovanja je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v Delavskem domu pri Jeleni — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanje pojasnil o delovanju društva in pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov društva in sprejemanje pobud za boljše delo društva in hitrejšo uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni 23. maja, od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas!

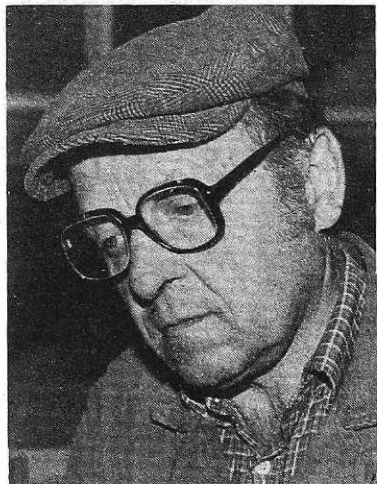
Upravni odbor DIATI Jesenice

utrip sds

MODELNI MIZARJI

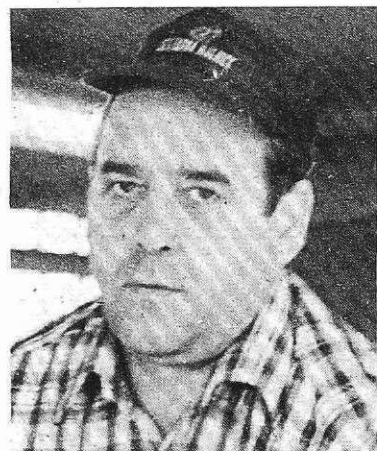
Tokrat smo se odločili za pogovor z modelnimi mizarji, ki so sicer samo pol samoupravne delovne skupine vodstvo in modelno mizarstvo. Kljub izredno zanimivemu delu in velikim potrebam po livarskih izdelkih se modelno mizarstvo nenehno krči tako kadrovske kot prostorske že od zadnje vojne sem. Da ni pravega zanimanja za njihov poklic, tožijo mojstri mizarji. Nemara tudi zaradi neustreznega vrednotenja njihovega dela.

Anton Torkar (foto B. Grce)

»Danes se niti ne zavedamo, v kakšnih težavah se bomo znašli v nekaj letih, ko bodo stari mojstri odšli v pokoj,« pravi Šaban Hodžić. »Delo modelnega mizarja je zelo zahtevno. Konstrukcijo in še marsikaj drugega moraš imeti v malem prstu. Tisti, ki danes pride iz usmerjenega izobraževanja, ima premalo osnovnega znanja, da bi lahko delal pri nas. Sam sem mizar, semkaj sem prišel iz druge delovne organizacije, kjer nisem videl prave perspektive. Ker mi je šlo že v šoli precej dobro in sem si tam nabral kar dosti osnovnega znanja, sem se tudi tukaj dobro znašel. Ne zdi pa se mi prav, da ima livar, ki samo odlije naš model in nima nobene odgovornosti, precej boljše osebnih dohodkov, kot mi.«

Leon Ržek je še iz stare generacije, tiste, ki se je šolala takoj po vojni. Takole pravi:

Leon Ržek (foto B. Grce)

»Da smo v takih kadrovskega zagat, je po mojem kriva tudi neustrežna organizacija. Nismo razpisovali potreb po delavcih, nismo podeljevali štipendij. Sam sem zadnji iz generacije, ki se je izučila modelnega mizarstva na Jesenicah. Od šestnajstih sem tukaj ostal le jaz. V livarni sem že 31 let in ves čas so modelno mizarstvo samo krčili. Tudi stroji so že stari. Imamo sicer precej novih, ročnih strojev za obdelavo lesa, iz katerega delamo modele. Z njimi je delo lažje, vendar je tudi več prahu in hrupa. Delovni pogoji niso najboljši, saj nimamo nobenih naprav za pre-

zračevanje in odsesavanje lesnega prahu, tudi posebne lakirnice nimamo, tako da je delo precej nezdružno.

Kadre bi morali sprosti obnavljati. Tako bomo pa stari počasi odšli, mladih pa, kot kaže, to delo ne zanima, saj so tudi osebni dohodki izredno nizki. Če bi hoteli izpolniti vsa naročila, bi morali imeti precej večji prostor in precej več ljudi. Ker nas je premalo, moramo vsi delati vse, namesto, da bi se posvetili vsak svojemu delu.«

Tudi Anton Torkar, delovodja, je iz stare generacije.

Šaban Hodžić (foto B. Grce)

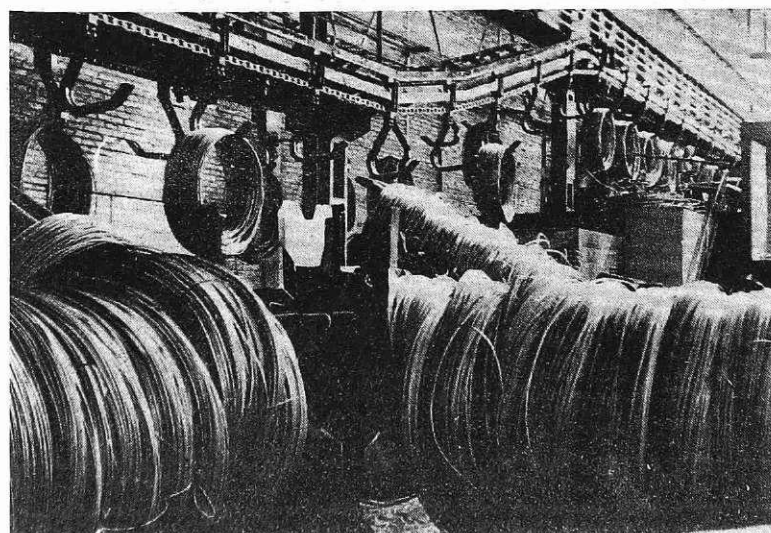
»Ko vodijo šolarje na ogled po Železarni, nikogar ne pripeljejo k nam. Večina si niti ne predstavlja, kaj pomeni biti modelni mizar, zato ni čudno, če ni pravega zanimanja za to delo. Vsak modelni mizar mora biti najprej dober mizar, ob tem pa mora poznati še livarstvo in konstrukcijo. Delo zahteva veliko samostojnost, saj dobiš v roko samo tehnično risbo, potem pa moraš iz tega narediti model. To ni delo, ki bi se ga lahko začel učiti na stara leta.

Kljub ne ravno najboljšim delovnim pogojem smo do pred kratkim pokrivali vse potrebe naše železarnice po modelih za livarske izdelke, hkrati pa smo precej delali tudi za zunanje naročnike. Tudi tehnologija se nenehno spreminja, zato se moramo ves čas usposabljanje in prilagajati novim potrebam. Delamo tudi izredno zahtevne modele in s tem rešujemo remonte.«

Če drži, da bomo livarstvo na Jesenicah obdržali, bo kajpak treba poskrbeti tudi za modelno mizarstvo, nemara še vendar ni prepozno. Precej bi bilo storjenega že s tem, če bi kdaj pa kdaj pripeljali gojence CSUI tudi v modelno mizarstvo. In če bi kajpak mojstrom modelnim mizarjem priznali zahtevnemu delu ustrezen osebni dohodek. O samoupravljanju pa so naši sogovorniki povedali:

»Imamo vpliv na odločanje, vendar ta ne seže izven temeljne organizacije. Kadar gre za osebni dohodek, samoupravljanje izgubi svojo moč. Poleg tega smo majhen kolektiv. Le malo ljudi čuti potrebo po družbenopolitični aktivnosti, potem pa tisti peščici obesijo vse funkcije, tako da včasih človeka kar zmanjka. Samoupravljanje ni tisto, kar je na papirju, ampak tisto, kar ljudje čutijo.«

Borut Grce

V adjuštazi TOZD Valjarna žice in profilov (foto I. Kučina)

Informacije strokovne knjižnice

Nadaljevanje

4. INDOK DEJAVNOST

Osnovni cilj naše knjižnice je, da svojim uporabnikom daje na razpolago informacije (tekoče in retrospektivne) v skladu z njihovimi interesi.

Informacije posredujemo ustno, po telefonu in v pisni obliki. Največ informacij posredujemo na klasičen način z uporabo sekundarnih informacijskih virov za črno metalurgijo ter iz lastne baze podatkov, to je BTĐ SZ. BTĐ SZ ustvarjajo vse tri slovenske železarnice ter Metalurški inštitut Ljubljana. Ker so slovenske železarnice v celoti en strokovni potencial črne metalurgije, so v tem biltenu zajete informacije, ki so zanimive za delovna področja naših železarn. Bilten dokumentira članke s področja črne metalurgije, deloma kemije in strojništva. Vsi podatki v BTĐ SZ so klasificirani po sistemu UDK in po sistemu specialne mednarodne metalurške klasifikacije ASM-SLA. Bilten je začel izhajati leta 1958. Vse podatke od začetka do danes urejamo v listkovno INDOK kartoteko, urejeno po UDK sistemu, tako, da nam pri iskanju literature služi kot sekundarni vir informacij. Seveda se je zgradba biltene od prvih začetkov do danes precej spremenila; danes usterza modernim načelom izdelave izvlečkov oziroma sekundarnih informacij. Izvlečke za BTĐ SZ izdelujejo strokovnjaki vseh slovenskih železarn, INDOK službe posameznih železarn te izvlečke klasificirajo, INDOK služba Železarnice Jesenice pa te podatke centralno zbira, ureja in izdaja kot BTĐ SZ. Železarna Ravne je informacije BTĐ SZ že računalniško obdelala.

Informacije o novostih knjižnega gradiva, serijskih publikacij in standardov v strokovni knjižnici bomo v prihodnje posredovali v glasilu ŽELEZAR.

Klasičen način informiranja uporabnikov uporabljamo tudi za posredovanje informacij s področja standardizacije, preverjanja in primerjav standardov. Za področje črne metalurgije zbiramo kompletne zbirke standardov: JUS, DIN, Stahl und Eisen Werkstoffblätter, ASTM in nekompletne zbirke standardov: ISO, Euronormen, GOST, NF, UNI. Standarde tekoče nabavljamo in dopolnjujemo. Za našete zbirke standardov nabavljamo tudi kataloge in primerjalne priročnike izdanih standardov ter serijske publikacije s področja standardizacije. Nekatere take serijske publikacije si medknjižnično izposojamo z INDOK službo železarnice Ravne.

Poizvedbe na določeno temo na zahtevo strokovnjakov izdelamo v pisni obliki na klasičen način, to je iz sekundarnih virov informacij, ki so na razpolago v strokovni knjižnici.

INDOK informacije izdelane s pomočjo računalnika: SDI informacije z magnetnega traku COMPENDEX (Computerized Engineering Index) prejemamo od leta 1977 preko informacijskega oddelka CTK v Ljubljani, ki nam je ponudil možnost uporabe tega sistema. Tako 20 uporabnikov — raziskovalcev ŽJ mesečno prejema računalniške izpise oziroma mesečne sezname najnovejše literature za področje in temo, ki jih zanima.

Retrospektivne poizvedbe in SDI informacije posredujemo tudi iz centrov:

- HASAN BRKIČ, Zenica — baza METADEX,
- Specializirani center za strojništvo, Ljubljana — baza ISMEC in SAIDC — ST,
- Informacijski center, Ljubljana — baza INPADOC.

5. SMERNICE RAZVOJA

Glavni cilj in naloga naše strokovne knjižnice je, da preskrbimo našim uporabnikom največ razpoložljivih informacij ne glede na to, ali so v knjižnici ali ne. Tako pospešujemo referalno dejavnost knjižnice.

Dolgoročne razvojne smernice našega INDOK centra in knjižnice obsegajo naslednje naloge:

- kontinuirno spremljanje razvoja informacijskih znanosti doma in v svetu ter v okviru možnosti uveljavljanje njihovih izsledkov,
- strokovno urejanje knjižnice po najmodernejših spoznanjih informacijskih znanosti,
- poenotenje metodologije in obdelave dokumentov,
- izpopolnjevanje pregleda nad viri informacij,
- prilagajanje nakupov publikacij zahtevam raziskovalnega dela v naši OZD; predvsem dopolnjevanje sekundarnih informacijskih virov in revialnega fonda,
- vzajemna koordinacija nabavne politike glede na potrebe razisko-

valnega dela v slovenskih železarnah,

— povezovanje z drugimi knjižničarskimi in informacijsko dokumentacijskimi sistemi v SR Sloveniji, zlasti še z INDOK sistemi na računalniški osnovi.

Ko iščemo oblike dela in sodelovanja določenih INDOK služb, prihajamo vedno do istih problemov, to je, da velike INDOK službe nimajo tako razporejene dokumentacije, kot bi jo strokovni kader v Železarni za svoje delo potreboval.

Ugotavljamo, da sedanji sistemi klasifikacije ne razčlenjujejo dovolj specializiranih področij, na primer črne metalurgije, tako da bi posamezna gesla in podgesla dala odgovore na postavljena vprašanja. Zato je naloga knjižnice v Železarni, da razvija tudi specifično obliko klasifika-

cije in to je tudi ena prihodnjih smeri razvoja v Železarni Jesenice.

Težišče knjižnice v Železarni Jesenice je, da gre njen razvoj v pogledu sistema dokumentacije skladno z razvojem knjižnic v ostalih železarnah in Metalurškega inštituta, pri čemer pa ne izključujemo možnosti vključitve tudi v ostale INDOK centre v republiki in izven nje, če bodo to zahtevale potrebe po strokovni dokumentaciji za uspešnejše delo Železarnice kot celote.

Naša naloga je tudi, da našo že navedeno specifičnost INDOK dejavnosti vključimo v računalniško obdelavo.

Težišče razvoja INDOK službe v Železarni Jesenice je bilo in bo pretežno na področju črne metalurgije in bomo za ostale profile iskali povezavo z ustreznimi INDOK centri.

PREGLAD ODSOTNOSTI V APRILU

	bol. %	dop. %	ost.ods. %	skup.ods. %
PLAVŽ	3,99	6,10	1,24	11,33
JEKLARNA	4,91	6,45	0,88	12,24
LIVARNA	2,63	5,25	0,38	8,26
VALJ.,BL.,ŠT.	4,74	7,74	0,74	13,22
VALJ.,ŽICE	4,64	8,06	0,41	13,11
VALJ.,DEB.PL.	3,60	4,96	1,17	9,73
HL.VALJ.,BELA	4,62	7,43	1,68	13,13
HL.VALJ.,JES.	3,28	9,27	1,00	13,55
ŽIČARNA	4,18	8,13	1,73	14,04
PROFILARNA	7,77	7,67	1,57	17,01
VRATNI PODBOJI	5,61	4,74	0,95	11,30
JEKLOVLEK	6,55	5,31	0,79	12,65
ELEKTRODE	7,21	6,64	0,83	14,68
ŽEBLJARNA	6,88	9,63	0,90	17,41
STROJ.,DELAV.	7,69	5,98	1,63	15,30
REMONT.,DELAV.	6,24	6,84	0,65	13,73
VZDRŽEVANJE	6,23	5,83	0,75	12,81
ENERGETIKA	2,99	8,53	1,29	12,81
TRANSPORT	5,47	9,09	0,94	15,50
DS KO - FI	7,55	5,31	0,07	12,93
DS K S I	5,67	5,97	1,39	13,03
DS E T N	4,04	5,06	1,00	10,10
DRUŽ.,PREH.	10,48	6,03	0,28	16,79
ŽELEZARNA	5,46	6,70	0,95	13,11

OBVESTILO

Objavljamo razpored plačilnih dni za oddih v počitniških domovih Železarnice Jesenice:

BIOGRAD NA MORU

termin	plačilni dnevi
11.—21. junija	5., 6. in 7. junij
21. junija—1. julija	15., 17. in 18. junij
1.—11. julija	26., 27. in 28. junij
11.—21. julija	2., 3. in 5. julij
21.—31. julija	17., 18. in 19. julij
31. julija—10. avgusta	25., 26. in 29. julij
10.—20. avgusta	5., 6. in 7. avgust
20.—30. avgusta	14., 15. in 16. avgust
30. avgusta—9. septembra	23., 26. in 27. avgust
9.—19. septembra	4., 5. in 6. september

CRIKVENICA

termin	plačilni dnevi
5.—15. junija	30., 31. maj in 1. junij
15.—25. junija	10., 11. in 12. junij
25. junija—5. julija	19., 20. in 21. junij
5.—15. julija	1., 2. in 3. julij
15.—25. julija	10., 11. in 12. julij
25. julija—4. avgusta	17., 18. in 19. julij
4.—14. avgusta	31. julij ter 1. in 2. avgust
14.—24. avgusta	7., 8. in 9. avgust
24. avgusta—3. septembra	19., 20. in 21. avgust
3.—13. septembra	28., 29. in 30. avgust

Opozarjamo, da upoštevate navedene dneve! Če prijavitelci ne bi vplačali stroškov za oddih v plačilnih dnevih, bomo mesta oddali drugim prosilcem.

»DA« ZA PRIZIDEK CSUI

Jutro se prebujajo. Učenci s torbami, polnimi knjig in zvezkov, hitijo v šolo. Ena skupina zavije na nekdanji ŽIC, druga nadaljuje pot proti nekdanji gimnaziji, tretja v dom učencev in četrti v Splošno bolnico Jesenice. Odidejo v razrede in tam prebijejo 4, 5, 6... ur, toliko pač, kolikor jih od njih zahteva urnik. Ob vsakem predirnem zvonjenju šolskega zvonca pohitijo po stopnicah proti prvemu, drugemu ali tretjemu nadstropju. In skoraj vsak odmor nastane tam »zamašek«. Šola kar kipi in zdi se kot mravljišče, zdi se, kot da je vse utesnjeno, da je nekako premalo prostora za vse te mlade nadobudneže.

Mala učilnica v prvem nadstropju nas je prijazno vabila. Prvo, kar nas je pritegnilo, je bilo šest panojev in ko smo se jim približali, smo lahko razpoznali njihovo vsebino: Demografski podatki za izračun prostorov prizidka Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice. Že pred tem smo nekajkrat slišali šušljanje o tem prizidku, sedaj pa smo imeli priložnost podrobno se seznaniti s temi načrti, za katere upamo, da niso samo to — načrti, ampak da so nekaj uresničljivega, nekaj, kar bo našim znanjem lahko pripomoglo k še boljšemu izobraževanju, izpopolnjevanju in zadovoljstvu.

Načrt je pripravil BUSP Jesenice, TOZD Urbanizem. Zelo pomembno za gradnjo je število učencev; letos nas je 1115, čez 11 let, torej leta 1996, naj bi jih bilo 1320, leta 1999 — 1340 in leta 2001 — 1390. Ti podatki so samo informativni in so jih v osnovah upoštevali, vendar bo te podatke pred dokončno odločitvijo morala pregledati še Skupnost za zaposlovanje Kranj, ker so osnova za izračun velikosti centra.

Danes je na CSUI 3120 m² površin, ki so namenjene samo učencem, ostale površine so namenjene tudi drugi dejavnosti. Ker pa je potrebno vsakemu učencu v eni izmed zagotoviti 7,2 m² prostora, to pomeni, da je potrebno dograditi še 3545 m² površin. Pa si te površine nekoliko podrobneje ogledimo!

V kleti naj bi se v skladu z zakonom in pravilnikom zagotovilo dvanajseto zaklonišče za 2/3 največje izmene, to je 927 učencev, za katere je potrebnih 617 zakloniščnih mest ter 2/3 zakloniščnih mest za sto zaposlenih, to je 67 zakloniščnih mest. Skupaj je torej potrebno zagotoviti 684 zakloniščnih mest. V prvi fazi prizidka naj bi zgradili zaklonišče za 2 x 300 oseb na vzhodni strani dostojnega objekta, v drugi fazi pa zaklonišče za sto oseb pod objektom telovadnice. Ves prizidek bi se torej zgradil v dveh fazah. Prva faza gradnje bi poleg zaklonišča, ki bi bilo izrabljeno za garderobe, obsegala še administrativne prostore, ki bi se iz starega dela premestili v prizidek, v starem delu pa bi se prostori adaptirali v učilnice, obsegala pa bi tudi kabinetne delavnice in učilnice. Druga faza bi poleg zaklonišča za sto oseb zajemala še telovadnico, ki bi jo poleg učencev CSUI uporabljali tudi zunanji uporabniki.

Kaj pa parkirna mesta? Za potrebe šole in sedanje okolice je treba predvideti vsaj 50 parkirnih prostorov. Parkirni prostori ne morejo biti na dvorišču, ker bodo na tem mestu urejena igrišča. S tako ureditvijo se bo problem parkirnih površin še zaostрил. Rešitev je nakazana v zazidalnem načrtu Železarne Jesenice z izgrajeno parkirno hišo, s čimer bi se sprostile sedanje parkirne površine. Tudi glavni vhod šole bi prestavili. Dijaki prihajajo predvsem z avtobusne in z železniške postaje, zato naj bi bil novi glavni vhod na jugozahodni strani CSUI, potrebno pa bo urediti tudi pločnike in prometni režim po Delavski ulici ob progih.

Načrti zazidave so torej že pogledali na dan, toda usodo gradnje kroji

denar. Stroški za objekt v prvi fazi naj bi bili približno taki:

— gradbena, obrtna dela, notranja instalacija, zunanja ureditev in priključki, oprema, projekti, inženiring in ostali investicijski stroški naj bi znašali 226.884.782 din,

— nova zemljišča, učila, drobni inventar bi znašali 22.903.974 din, to je skupaj 249.788.756 din. Ti podatki so samo informativni. Pravo vrednost prizidka bodo pokazali idejni in izvedbeni načrti. Po sedanjih izkušnjah pa predvidevamo, da bo ta vsota višja in odvisna od pričetka gradnje.

In viri financiranja? Še vedno niso zagotovljeni in to je glavni vzrok, da

»usoda« prizidka še ni določena. DA ali NE! Učenci, učitelji in drugi zaposleni na CSUI vsekakor vzklíkamo DA. Pa drugi? Se bodo odločili za DA, ali mogoče za NE? Bomo videli! Mogoče bomo (v tem primeru je za podrobnejše oblikovanje prostorov potrebno dobiti seznam opreme in strojev, njihove modele zaradi funkcionalne razporeditve in možnosti dimenzioniranja prostorov, prav tako pa je potrebno programsko uskladiti sedanje površine delavnic z novimi) lahko že v prihodnjem letu dijaki med šolskimi urami poslušali ropot brnečih strojev, ki bodo odvažali zemljo, zamolke udarce delavcev in gledali »betonskega velikan«, ki bo rasel pred našimi očmi, mogoče bodo naši otroci z veselimi koraki hiteli v to šolo, mogoče — upamo!

Naj brnijo stroji, naj hrešči opeka, naj odmevajo udarci delavcev — naj imamo nov prizidek!

Irina Vauhnik,
2. N. CSUI Jesenice

ŽELEZARJI NA PARADI

Nedavne parade predstavnikov vseh struktur SLO in DS ob dnevu zmage v Beogradu so se udeležili tudi trije prostovoljci iz naše Železarne. Branko Ošljaj iz HVJ in Bojan Kos iz HVB sta korakala v ešalonu teritorialne obrambe, Alojz Sašek iz TOZD Energetika pa je paradiral z vezisti. Poprosili smo jih, naj za bralce Železarja spregovorijo o svojih vtisih s parade.

Letošnja parada je bila v mnogem posebna: prva po desetih letih, prva po Titu, ob štiridesetletnici zmage nad fašizmom in osvoboditve Jugoslavije. Prvič smo svetu predstavili nekatera nova orožja povsem domače konstrukcije, vendar, naj tudi mi poudarimo, kar je bilo največkrat poudarjeno v predparadnih dneh, osnovna sila našega sistema splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite je človek. Vojak, mladinec, teritorialec, miličnik, delavec; vsak občan. Naše najmočnejše orožje je bratstvo in enotnost, pripravljenost vsakogar izmed nas, da brani pridobitve revolucije in našo samoupravno socialistično Jugoslavijo.

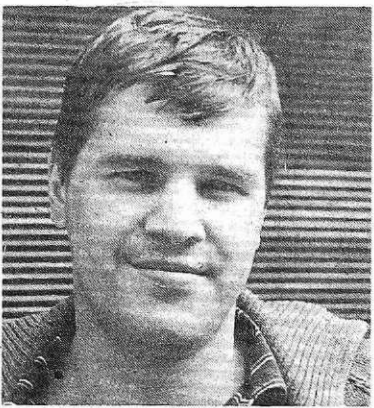
Branko, Bojan in Alojz so se z mnogimi drugimi teritorialci iz Slovenije pripravljali na parado kar dober mesec dni. Najprej v Črnomlju, kjer so predvsem nabirali kondicijo in prebojevali prve žulje, tudi korakali so že po malem. Pred odhodom na zaključne priprave v Bujanj potok pri Beogradu jih je pregledal pomočnik poveljnika parade in pohvalil njihovo pripravljenost. V Bujanj potoku se je začelo zares. Vsak pod-ešalon je moral korakati kot en moč, prehodili so po dvajset kilometrov

Alojz Sašek (foto B. Grce)

na dan, le redko so si privoščili kako urico počitka. Nekajkrat so imeli skupen preizkus z vsemi sodelujočimi enotami, obiskali pa so tudi Dedinje. V ponedeljek, šestega maja, je bila zjutraj ob enih generalka, ki je popolnoma uspela.

Devetega maja ob desetih je bilo na tisoče oči uprtih v mladce in mladenke, ki so korakali mimo častne tribune, s katere so jih pozdravljali predstavniki državnega, partijskega in vojaškega vodstva.

Bojan Kos (foto B. Grce)

Branko Ošljaj: »To je treba doživeti. Le težko bi opisal z besedami občutek, ki te preveva, ko te gleda vsa ta množica. Kar malo te stisne. Tokrat je bila parada prvič brez Tita, tudi zato smo jo vsi doživljali drugače, kot bi jo sicer. Sicer pa mislim, da lahko svetu pokažemo, kaj imamo. Nimamo česa skrivati, saj ne nameravamo napasti nikogar. Vsakdo pa naj ve, da se bomo borili z vsemi močmi, če bo treba.«

Alojz Sašek: »Sam sem bil v motorizirani enoti kot vezist. Na paradi sem imel občutek, ki ga ni mogoče opisati. Ob cesti sem videl možaka, starega kot zemlja, s polnim naročjem nageljnov, ki jih je metal med nas. Tam ljudje čisto drugače gledajo na vojsko. Čeprav so bile priprave naporne in dolgotrajne, smo na dan parade pozabili na vse žulje in napore.«

Bojan Kos: »Kakor nam je bilo med pripravami včasih težko, je bilo na paradi vse v redu. Kaj takega doživis samo enkrat v življenju. Ljudje, ki so gledali parado, so bili navdušeni. Menim, da naj parade ob takih obletnicah kar bodo, le priprave bi bile lahko precej krajše.«

Sodelujoči na paradi so bili za svoj prispevek k tej manifestaciji nagrajeni s knjigo Titova poslednja bitka.

O STANJU PROJEKTA JEKLARNA 2

Projekt po približno desetih mesecih pripravi in projektiranja postopoma prehaja v fazo operativnih del v tovarnah izvajalcev del in na gradbišču.

Najpomembnejše je bilo v tem obdobju projektiranje. Na žalost se je uresničila pričakovana zamuda s strani Mannesmann Demag, predvsem pri dokumentaciji za vakuumsko napravo in adjustažo. Tej zamudi zato sledi zamuda tudi pri izdelavi dokumentacije, naročanju opreme in izvajanju del pri domačih izvajalcih.

Terminski plan kaže, da so pri večini aktivnosti zaradi dokumentacije skrajšani rezervni časi, vendar še ne prekoračujejo končnega roka, nekatere pa so ta rok presegle. O teh se bomo v naslednjih tednih dogovarjali z izvajalci in poiskali dodatne rezerve za skrajšanje. Pričakujemo, da bo po teh usklajevanjih končni rok še vedno ostal februar 1987.

Na gradbišču so skoraj končani površinski izkopki za plato glavne zgradbe, pomožnih objektov in RTP 110 kV. Gradnja pomožnih prostorov teče z manjšo zamudo in bodo dokončani v zadnjem četrtletju. Za glavno zgradbo kopljejo temelje in polagajo podložne betone. Začela so se tudi dela pri izdelavi železniškega omrežja. S predstavitvijo tirov na vzhodnem platu valjarne blumingštekel ter žične valjarne bo pripravljen prostor za postavitev hale legur, razkladalne postaje in transportnih trakov. V delu so tudi temelji skladišča olj in maziv. Izdelanega in zasutega je tudi 200 m elektroenergetskega kanala, kot povezava glavne zgradbe z RTP.

Zelo pomemben del gradnje predstavljajo jeklene konstrukcije hal. Za halo legur so konstrukcije že na gradbišču, ostale konstrukcije pa so izdelane približno 20 % in pripravljene za prevzem. Tako se bo montaža lahko začela konec junija.

Na komercialnem področju še vedno pripravljajo delne pogodbe z Gradisom in Rudisom. Težave imajo predvsem zaradi novega zakona o cenah in višjih stroškov pri izvajalcu gradbenih del zaradi nenavadno visokih podražitev. S prizadevnim dogovarjanjem probleme rešujejo, da tako ne bi povzročali težav na gradbišču.

Urejeval se je tudi uvoz in carinjenje opreme, še posebej glede oprostitve plačila carinskih dajatev.

Pomemben premik je bil narejen na področju kompenzacij. MDH je pričel v večjem obsegu pošiljati zahteve za ponudbe in jih je tudi za 18 mio nemških mark od Rudisa prejel.

Dne 19. aprila nam je uspelo prijaviti pri SDK še drugi del I. faze investicije v znesku 2,9 milijarde din. Tako je sedaj prijavljena skupna vrednost cele I. faze. Pri tem je bilo precej težav, saj nekatere banke še niso pripravljene ali sposobne sodelovati pri projektu tako, kot je bilo dogovorjeno. Po tej prijavi pričenjamo z novo še pomembnejšo fazo v financiranju projekta, to je z ugotavljanjem podražitev, ki nastajajo zaradi inflacije in predvsem zagotovitvijo ustreznih virov za njihovo pokrivanje.

Ne nazadnje je treba omeniti še aktivnosti, ki tečejo za pripravo proizvodnje in vzdrževanja. Največ se urejujejo kadrovska vprašanja. Pripravlja se spisek kandidatov za delovodska mesta. Določen je obseg skript za proizvodnjo in varstvo pri delu. Bodoči vzdrževalci — asistenti so pričeli z izbiranjem rezervnih delov.

Vodja projekta
Emil Ažman

LJUBITELJEM JADRANJA NA DESKI!

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne Jesenice obvešča delavce Železarne, da lahko najamejo jadralne deske za jadranje na Blejskem jezeru.

Deske so shranjene v regatnem centru Bled, ključ pa dobite na oddelku za družbeni standard, soba 11. Dnevna najemnina za desko znaša 200 din.

Jadralne deske si lahko delavci Železarne sposodijo tudi za svoj letni oddih na osnovi pisne vloge. Izposojevalnina je 200 din za dan, vsaka poškodba pa se zaračuna ob vrnitvi deske. Od 12 desk ostane 6 desk na Bledu, 6 desk pa bomo posojali dopustnikom za dalj časa.

Jadralne deske so kupljene iz naših skupnih sredstev, zato prosimo vse uporabnike, da skrbno ravnaajo z našo skupno lastnino in s tem omogočijo njihovo daljšo uporabo.

Komisija za športno rekreacijo

IZLET SODELAVCEV

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna blumingštekel je organiziral dvodnevni izlet 18. in 19. maja preko Tržiča na Ljubelj, kjer smo prestopili državno mejo. Nato smo si ogledali knežji kamen in nadaljevali pot v Celovec. Ogledali smo si Minimundus — to je svet v malem oziroma najbolj znani kulturnozgodovinski spomeniki. Vsi ti miniaturni spomeniki so zgrajeni iz istih materialov kakor v resnici. Vseh spomenikov je 111.

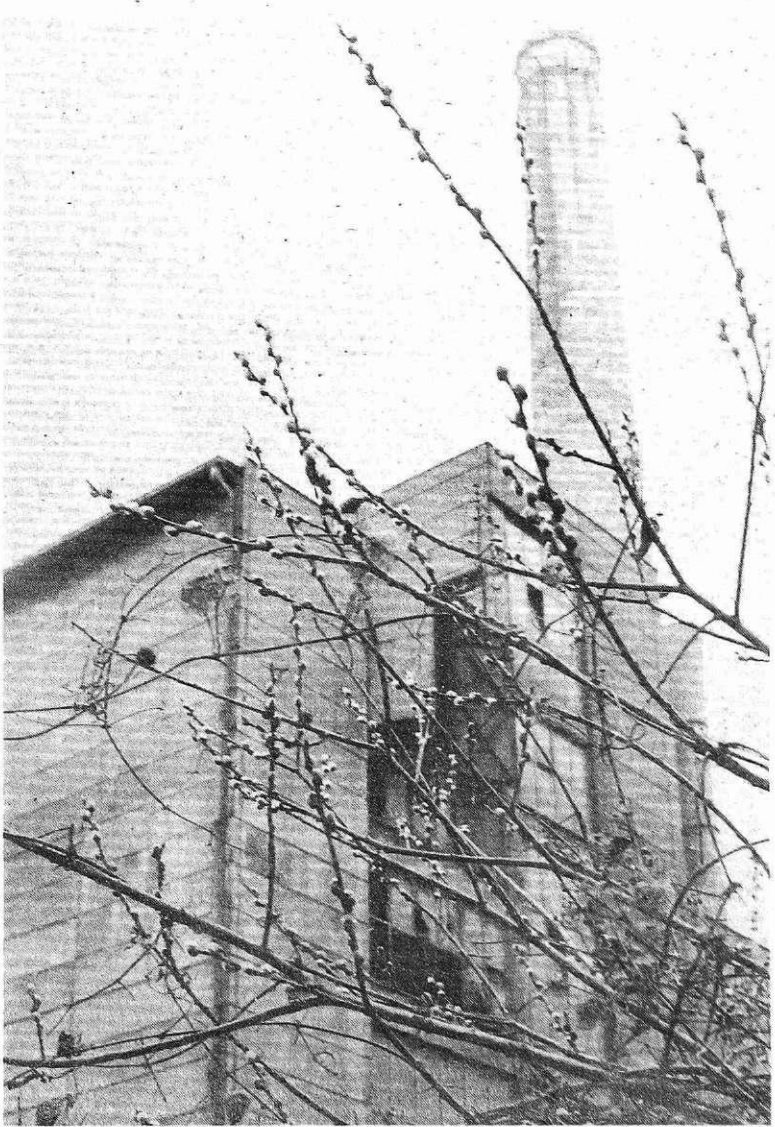
Pri Pliberku smo ponovno prestopili državno mejo in v Šentanelu na Koroškem v kmečki gostilni pri Ivanu Kumpreju — po domače Ploderju kosili. Ta kmetija je na nadmorski višini 585 m in je bila med prvimi, ki se je ukvarjala s kmečkim turizmom. Po kosilu smo se odpeljali v Kotlje in v hotelu Rimski vrecel prenočili. Zvečer smo imeli tudi zabavo s plesom. Janez nam je igral na harmoniko, Tine in Marjan sta pela, Lado pa je bil humorist.

Po zajtrku smo si ogledali rudnik svinca v Črni. Rudnik je bil odprt 1665. leta, sedaj pa je ob njem muzej, ki so ga odprli leta 1960. Dolina je vsa ožgana zaradi strupenih plinov.

Obiskali smo tudi spominsko hišo pisatelja Prežihovega Voranca, v kateri je živel zadnja leta. Vračali smo se po Mislinjski dolini. Kratak postanek smo imeli še v Slovenj Gradcu, nato smo se odpeljali do Žalca. Po kosilu smo si ogledali jamo Pekel pri Šempetru. Za turistični ogled je odprt le vhodni del jame v dolžini 180 m, umetni vhod je 42 m višji od spodnjega naravnega. Ogledali smo si čudoviti Kapniški rov in zgornje kapniške dvorane.

Po ogledu jame Pekel smo se odpeljali proti domu. Na koncu naj omenim skrbnega in prijetnega vodnika Janeza in vodičko Majdo, ki sta se potrudila, da smo prijetno preživeli dva dni.

Husein Kljunić

Življenje (foto I. Kučina)

DELITEV SREDSTEV SKUPNOSTI SOCIALNEGA VARSTVA ZA HUMANITARNE ORGANIZACIJE

V jeseniški občini združuje Skupnost socialnega varstva denarna sredstva za sofinanciranje delovanja humanitarnih organizacij. Sredstva združujejo naslednje samoupravne interesne skupnosti: Skupnost otroškega varstva, Skupnost socialnega skrbstva, Skupnost za zaposlovanje, Izobraževalna skupnost, Zdravstvena skupnost, Kulturna skupnost in Telesno-kulturna skupnost.

Skupnost socialnega varstva ima z vsemi skupnostmi sklenjen samoupravni dogovor o združevanju sredstev. O višini sredstev se vsako leto dogovarjamo v okviru samoupravnega dogovora za petletno obdobje.

Sredstva razdeljuje koordinacijski odbor za usklajevanje programov socialnega varstva in splošne zadeve kar šestnajstim organizacijam: občinski zvezi DPM Jesenice, občinskemu odboru RKS Jesenice, Društvu invalidov Jesenice, Klubu zdravljenih alkoholikov Jesenice, Društvu za pomoč duševno prizadetim Jesenice, Društvu upokojenecv Jesenice, DU Kranjska gora, DU Mojstrana, DU Žirovnica, DU Rateče — vsa društva imajo sedež v jeseniški občini. Poleg teh sofinanciramo tudi društva, ki imajo sedež v Kranju in združujejo člane iz vseh petih občin Gorenjske: Gorenjsko društvo za cerebralno paralizo Kranj, Medobčinsko društvo civilnih invalidov Kranj, Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih Kranj, Temeljna organizacija slušno prizadetih Kranj, Društvu paraplegikov Kranj, Društvo multiskleroznih SRS Kočevje.

Društvo invalidov Jesenice se že leta ne strinja s sistemom razdelitve sredstev. Menijo, da bi moralo DI Jesenice glede na število članov dobiti več sredstev. Zato naj podam nekaj pojasnili o sistemu delitve:

1. Sredstva zbiramo na osnovi sprejetih dogovorov in je višina znana že v začetku leta.

2. Finančne potrebe posameznih društev ocenimo na osnovi predloženih programov; želje društev so mnogo večje, kot pa je združenih sredstev.

Na seji skupščine, ki je bila 8. maja, je bilo predloženo poročilo o realizaciji valoriziranega plana za leto 1984 ter plan za leto 1985. V letu 1984 je bila planirana poraba 2.490.614

din in takšna je bila tudi nakazana potreba humanitarnih organizacij. Na osnovi dogovora smo združili samo 1.937.000 din, ali le 79,9 % načrtovane vsote.

Sredstva so bila razdeljena takole:

— DPM Jesenice 90 % načrtovane vsote ali 40,9 % združenih sredstev,

— RKS Jesenice 99 % načrtovane vsote ali 25,6 % združenih sredstev,

— Društvo invalidov Jesenice 90,5 % načrtovane vsote ali 2,2 % združenih sredstev,

— Klub zdravljenih alkoholikov 64,1 % načrtovane vsote ali 3 % združenih sredstev,

— Društvo za pomoč duševno prizadetim 89 % načrtovane vsote ali 3,2 % združenih sredstev,

— vsem petim DU v občini 60 % načrtovane vsote ali 3,4 % združenih sredstev,

— vsem ostalim društvom s sedežem izven občine smo v letu 1984 namenili 57,7 % načrtovane vsote, oziroma 20,9 % združenih sredstev.

Za DPM Jesenice in RKS Jesenice je namenjenih dve tretjini vseh zbranih sredstev, za društva izven občine Jesenice 20,9 %, za ostala društva v občini pa 12,6 %.

V letu 1985 bo denarja za vsa društva, razen DPM Jesenice in RKS Jesenice, še manj.

V letu 1985 so posamezna društva načrtovala potrebna sredstva v višini 3.578.737,50 dinarjev. Skupnost socialnega varstva je združila le 2.768.100 din, ali le 77,3 % potrebne vsote. Sredstva so bila razdeljena takole:

— DPM Jesenice 92,7 % načrtovane vsote ali 51,9 % združenih sredstev,

— RKS Jesenice 77,9 % načrtovane vsote ali 20,9 % združenih sredstev,

— DI Jesenice 76,4 % načrtovane vsote ali 1,55 % združenih sredstev,

— Društvo za pomoč duševno pri-

zadetim 72,5 % načrtovane vsote ali 2,05 % združenih sredstev,

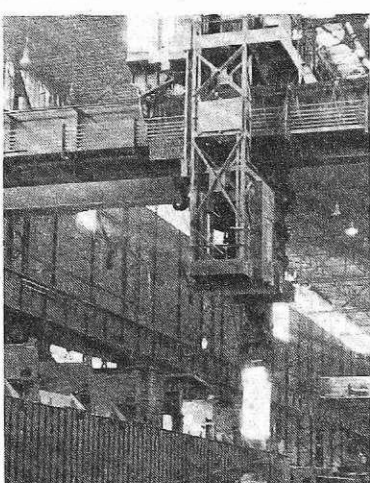
— vsem petim DU v občini Jesenice 85 % načrtovane vsote ali 2,4 % združenih sredstev.

Vsem ostalim društvom s sedežem izven občine so v letu 1985 namenili le 48,7 % od načrtovane vsote ali 17,9 % združenih sredstev.

Kljub v letu 1985 povečanim sredstvom, v primerjavi z letom 1984, nismo mogli denarja razdeliti drugače.

Na koncu še to: predsednica Društva invalidov je pri vsaki delitvi zelo nekritična in se bo morala sprijazniti s tem, da bo vedno manj denarja. Če s tem denarjem v društvu ne zna gospodariti, naj mesto predsednika prepusti drugemu, ki bo kakor v ostalih organizacijah naredil kaj tudi udarniško in tudi tako znižal stroške. Koordinacijski odbor je tudi že razmišljal, da bi v občini zmanjšali število društev, ki imajo, ali si lastijo značaja humanosti ter združena sredstva bolj smotrno delili, oziroma jih namenjal predvsem tistim, ki jih gospodarno uporabijo.

Predsednik KO za usklajevanje programov socialnega varstva in splošne zadeve Stane Torkar

TRIDESETLETNICA ZVEZE SLOVENSKEH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

Tridesetletnice ustanovitve Zveze slovenskih organizacij na Koroškem s sedežem v Celovcu kot nadstrankarske, zbirne narodno obrambne organizacije koroških Slovencev, so se spomnili v naši republiki tudi na razširjeni seji komisije za manjšinska in izseljeniška vprašanja pri predsedstvu RK SZDL Slovenije konec aprila, ko je Ljubljano obiskala delegacija te organizacije.

Predstavniki ZSO s predsednikom Feliksom Wieserjem so člane komisije seznanili z aktualnimi vprašanji, s katerimi se srečujejo v boju za obstoj in pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

ZSO je izšla iz OF slovenskega naroda in še danes kontinuirano deluje, izhajajoč iz njenih političnih osnov nadstrankarskega združevanja in akcijske enotnosti vseh slovenskih sil ne glede na njihovo svetovno nazorsko prepričanje ali pripadnost. V teh prizadevanjih se ZSO naslanja na matični narod in državo matičnega naroda ter na avstrijske demokratične sile, ki jih je vse več med pripadniki večinskega naroda.

Strateški politični cilj ZSO je boj za dosledno in dokončno uresničitev 7. člena avstrijske državne pogodbe in s tem življenjsko pomembnih pravic, kot je razvoj in utrditve dvojezičnega šolstva in otroških vrtcev, gospodarski in kulturni napredek, vključno s pravico informiranja v materinem jeziku, kar še posebno velja za radio in TV.

Ceprav avstrijski, zlasti pa koroški politiki zatrjujejo, da je 7. člen že izpolnjen, stanje in razmere na južnem Koroškem dokazujejo povsem nasprotno. Asimilacija se širi in stopnjuje. Od 800 dvojezičnih krajev ima dvojezične napisne table le 90 manjših naselij. Le tretjina Slovencev lahko v javnih službah ali uradih uporablja materinščino. Zadnja ljudska štetja prepričljivo dokazujejo, kam vodi koroška manjšinska politika. Od 54.000 se je število Slovencev na Koroškem zmanjšalo na borih 16.000! Tudi zunanje podobe krajev, ki so bili pred dvema in več desetletji še povsem slovenski, kažejo, kako

močna je asimilacija, ki je vse prej kot v čast avstrijski državi.

Člani delegacije ZSO so posebno poudarjali pomen akcijske enotnosti vseh Slovencev, ki se zadnja leta vse bolj uveljavlja v uspešnem usklajevanju in dogovarjanju z Narodnim svetom koroških Slovencev kot drugo osrednjo slovensko narodnostno organizacijo. Razen v skupnih akcijah v narodnostnopolitičnih vprašanjih se enotnost kaže tudi v dejavnosti skupnih koordinacijskih teles obeh organizacij na področju gospodarstva, šolstva, kulture in letovanja otrok.

Svojo dejavnost so orisali predstavniki gospodarskih in zadržnih ter bančnih organizacij, šolstva, kulture, koroških partizanov, združenja slovenskih žena, založništva in mladine. Iz vseh podatkov in opisov je čutiti izjemno prizadevnost in odločnost zamejskih rojakov ostati zvest svojemu narodu, predvsem pa veliko življenjsko voljo, ki je ne more omajati noben pritisk. Ob teh izredno tehtnih poročilih mora človek izreči vse priznanje nosilec političnega boja za narodnostni razvoj in napredek, njihovi visoki strokovni usposobljenosti in zavidljivi intelektualni širini. Prav kadri, ki so na Koroškem v večini že močno pomlajeni, so pogoj, da bo ZSO tudi v prihodnje skupaj z NSKS in drugimi demokratičnimi silami izpolnila svoje pomembno poslanstvo v prid vsem Slovincem na Koroškem. Pri tem jim je nujno potrebna tudi pomoč nas vseh v matični domovini. Kako in kje, pa bi se nemara kazalo bolj podrobno pogovoriti v okviru SZDL v vseh gorenjskih občinah.

JR

Računalništvo pri nas

INFORMACIJSKI SISTEM V ŽELEZARNI JESENICE

PROJEKT ŠARŽNI KARTON

Za uspešno zajemanje vseh podatkov, omenjenih v prejšnjem nadaljevanju, je bilo potrebno izdelati nov organizacijski predpis zajemanje podatkov »pot delovne dokumentacije« ter neposredno odgovornost za kvaliteto vpisanih podatkov.

Pri zajemanju podatkov v jeklarni sodelujejo naslednji delavci: vodja operativne priprave proizvodnje, izmenski vodja proizvodnje, vodilni delovodja izmene, izmenski delovodja priprave vložka, izmenski delovodja livne jame, dispečer jeklarne in kontrolor kvalitete kontrole. Pravilno in v celoti izpolnjene kartone s podatki o poteku šarže, klasičnem in kontinuirnem vlivanju tako za SM kot el. jeklarno vstavlja v računalnik preko terminala vsak dan evidentirar proizvodnje. V kateri obliki se vnašajo podatki preko terminala, pa bi si ogledali na prvem delu naloge zajemanja podatkov poteka šarže: vnos kemičnih analiz izdelave šarže.

šifranta internih predpisov kvalitete poišče ustrezno kemično analizo, ki se po kreiranju stavka avtomatično izpiše na ekranu. Ta izpis internega standarda je primeren za primerjavo z izdelano končno kemično analizo šarže. Poleg teh osnovnih podatkov zasledujemo tudi podatke o vzdržnosti posameznih delov peči: oboka, stene, dna, zračnih komor in plinskih komor. Beleženje vzdržnosti posameznih delov peči je programirano tako, da šteje vsako številko novo izdelane šarže, preneha pa, ko gre peč v remont, oziroma prične ponovno obratovati.

Iz ekranske slike, na kateri je vpisan tudi primer vnosa podatkov, je razvidno, da zasledujemo tudi vse

klarni, kjer zasledujemo naslednje podatke: številka šarže, ki se pri kreiranju posameznih ekranov prenaša avtomatsko in je osnova pri iskanju vseh podatkov. Na ekranu je številka šarže tudi bolj svetleča kot ostali podatki. Pri vsakem košu, ki ga založijo v elektro peč, zasledujemo še porabljen elektriko energijo s tem, da se vpišejo podatki o stanju števca pred zakladanjem in po raztalitvi koša, vzporedno s tem pa tudi čase in težo posameznih košev. Pri izpisu šaržnega kartona se ti podatki po posebnih programih obdelajo in dobimo izračunan skupni čas taljenja košev, celotno težo šarže in celotno porabo električne energije.

PORABA ENERGIJE

V tej nalogi se vnašajo podatki o porabljeni energiji za SM jeklarno. Zajema vse podatke o stanju števcev pred začetkom izdelave šarže in stanju števcev po preobodu šarže za naslednje osnovne vire energije: plin, mazut ter pomožne pline, kot so: kisik, argon, para. V programih so vključeni posebni koeficienti, s katerimi se preračuna razlika števcev v dejansko porabo (T). S tem ekranom se zajemajo tudi podatki o sodelavcih pri izdelavi šarže, in sicer delavske številke tehtalca, glavnega delovodja, izmenskega vodja proizvodnje, prvega talilca in kontrolorja OTK. Pri izpisu šaržnega kartona pa se delavske številke spremenijo v ime in priimek sodelujočih.

PORABA DODANIH MATERIALOV

V ekranski vnos podatkov dodanih materialov se vnaša ves pomožni material, ki ga potrebujejo v jeklarni za izdelavo šarže. Vnaša se z ekransko šifro in ustrezno težo v tonah ali številom kosov, če se material tako uporablja.

PORABA VLOŽKA

S tem ekranom zajemajo porabo vložnih surovin tako v SM kot v el. jeklarni. Vložene surovine se zajemajo z ekranskimi šiframi in težo (tone). Vpisujejo se podatki o porabi kovinskega vložnega materiala in nekovinskega vložnega materiala (star jekleni odpadki različnih kvaliteten grup, surovo železo, apno, ruđa, apnenec itd.).

POTEK ŠARŽE

S tem ekranom zajemajo v jeklarni vse tehnološke faze izdelave jekla in porabo kovinskih ter nekovinskih dodatkov med izdelavo jekla. Za vnos podatkov uporabljajo ekranske šifre materialov in ekranske šifre posameznih tehnoloških faz. Zajemajo se tudi časi začetka in konca izvajanja določene tehnološke faze, težo dodanih kovinskih in nekovinskih materialov in vrednosti meritev temperature. Poleg spremljanja tehnoloških podatkov pa se vnaša tudi proizvodnja posameznih peči z vrsto vlitega bloka in izmetom, ki je nastal pri vlivanju. Na koncu vnosa vseh ustreznih podatkov vnesemo posebno akcijsko kodo (IZ), ki aktivira program za izračun časov tehnoloških faz in izplenov, to pa se prenaša na izpis šaržnega kartona.

ZASTOJI PRI ŠARŽI

Z ekranom zastoji pri šarži se vnašajo podatki vseh zastojev delovnih naprav z definiranim začetkom in koncem zastoja ter ustrezno šifro zastoja, ki vsebuje tudi klasifikacijo zastoja. Po izdelanem programu pa se izračuna skupni čas trajanja zastoja.

VPOGLED V PORABO MATERIALA

Pri nalogi vpogled v porabo materiala se ne vnašajo podatki, temveč je namenjen za pregled porabljenih vložnih materialov po posameznih fazah za ustrezno šaržno številko. Vsaka vrsta vložnega materiala ima svojo ekransko oznako, po kateri selektiramo željene podatke o šarži.

IZPIS ŠARŽE

Po končanem vnosu vseh podatkov šarže je zadnja operacija prvega dela naloge izpis vnešene šarže. Za izpis šarže je potrebno vedeti številko in datum izdelave šarže ter številko tiskalnika, kamor se bo izpisal šaržni karton.

Izpis šaržnega kartona je rezime vseh vnešenih podatkov posameznih nalog in programov, ki so istočasno izračunali posamezne čase ali porabo surovin. Izpis šaržnega kartona je razdeljen na več delov, in sicer: številka šarže in kvaliteta, sodelavci pri izdelavi, vzdržnosti posameznih delov peči, kemična analiza, poraba kovinskega vložka s šiframi materiala in težami, poraba nekovinskega vložka, poraba pomožnega materiala, poraba vseh vrst energije in ostalih vrst plinov, zastoji na šaržo in potek šarže s časi, količino ter skupnimi časi posameznih tehnoloških faz.

VP CHA10 - KEMIČNE ANALIZE - MED PROCESOM										DAT: 20.05.85	
										ČAS: 17.39.22	
ST.	ŠARŽE	142388	DAT	30.10.84	VZDRŽNOST	OBOK	STENE	DNO	ZR.K	PL.K	
KVAL.REG	541	OZN.ST:	4	VR.IZ:	2	SK.IZ:	0000	R.DIH:	999	OST:	00000
PREDPISANA	KVALIT.	REZERVNA	KVALITETA	IZDELANA	KVALITETA	541	13	A.C.	4832	VP	
VRS	C	SI	MN	F	S	CR	CU	SN	ALT	NI	AS
MN	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
HX	.630	.15	.50	.70	.15	.150	.150	.150	.150	.150	.150
A1	.360	.04	.13	.08	.18	.11	.09	.20	.10	.16	.13
A2	.220	.02	.24	.12	.36	.09	.18	.8	.10	.16	.13
A3	.410	.29	.20	.14	.35	.71	.18	.15	.10	.13	.13
A4	.450	.30	.30	.14	.25	.71	.18	.12	.10	.17	.17
A5	.430	.26	.31	.14	.20	.71	.18	.12	.10	.17	.17
A6	.450	.53	.17	.16	.77	.18	.10	.8	.10	.21	.21
K1	.650	.29	.53	.18	.10	.76	.18	.13	.12	.10	.17
K2											

PANELE: 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

VPRAŠANJE USPEŠNO IZVRŠENO

Pri zajemanju in kreiranju podatkov iz šaržnega kartona je osnovno vodilo številka peči, tekoča številka šarže, datum izdelave in kvaliteta jekla. Pri kvaliteti jekla zajemamo štiri različne parametre, ki jih predpiše operativna priprava dela, to so:

- predpisana kvaliteta,
- rezervna kvaliteta,
- vrsta in skupina izdelka,
- razred dimenzije izdelka.

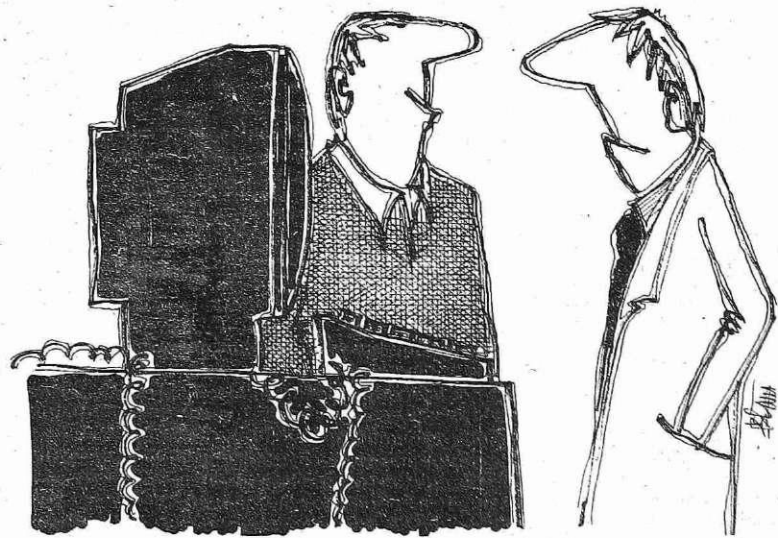
Izdelana kvaliteta mora biti pri optimalnih pogojih dela enaka predpisani kvaliteti. Na osnovi teh vnešenih podatkov (ključa) računalnik iz

kemične analize med izdelavo šarže in so označene s črko A in tekočimi številkami. S črko K1 in K2 pa so označene končne analize šarže, ki se avtomatično prenašajo na klasifikacijo končne kemične analize.

V nadaljevanju opisa zajemanja poteka šarže bi podali samo kratek opis posameznih nalog brez ekranskih slik, ki pa je specifična za vsako nalogo.

ZALAGANJE KOŠAR

Naloga zalaganja košar je specifična za vnos podatkov v elektro je-

— Ti računalniki se mi zdijo kot nekateri sodelavci. Nič ne naredijo, če jim ne ukažeš!!

OKUPACIJA JAVORNIKA

Nasi odrasli dlakavi sobratje so morali prijeti za tisto... da jim je frizer s strojčkom porezal ušivo in zgneto dlačje, najprej tam, nato pa še pod pazduhami. Na koncu pa so prišli na vrsto še naši lasje, lepi dolgi, a ušivi; leteli so z glave kakor odskošeno gorsko bodičevje.

Tako, je dejal ob koncu striženja veselo frizer, ko je izpihal strojček, ki pa je bolj cukal, kakor rezal, zdaj pa lahko mirno ležete v krsto, tako, čisti, kot ste zdaj, ne boste nikoli več.

Zdravo prijatelji!
Unten dem Dusche! se je zadril policist.

Začeli smo iskati prhe nad sabo v pari in zagledali tri.

Skoznje je najprej švrknila mrzla voda, da smo zavrnili, ko da bi bili ošvrknjeni z gajzlo, nato se je usul čisti krop, ta je tekel dolgo, tako da smo se od pare začeli dušiti, šele na naše vpitje so našli ravnovesje med kropom in mrzlo vodo.

Prepustili smo se blagosti vode, ki je nismo občutili skoraj mesec in pol. Z lahkimi, rumenimi milom, za katerega je Kogovšek dejal, da ga Nemci kuhajo iz pomorjenih Židov (iz trebušne masčobe mrtvih Judov), smo se milili. Milo je dišalo kot najboljše damsko.

Pa kaj se vzmernirjaš, se je zagledal vame, ker sem hotel milo odvreči. Umij se, saj je milo čisto dobro. Jutri, pojutrišnjem pa se bo kdo iz naju dveh umival, in kdo neki bo pomislil, da sva bila z Javornika.

Zasmejali smo se.

Razumel sem. Začel sem se militi in nič več nisem mislil, da se umivam morda s pomorjenimi Judi.

Oprani in otrti v nekakšne prte, ki so jim v Begunjah rekli brisače, smo pričakali naše kadeče se obleke, ki so nam jih vrgli v punkeljnu nazaj v pralnico. Zasmrdelo je kot po peklju. Črno je bilo oksidirano v rjavo, rjavo skoraj rdeče, zeleno vijoličasto. V vsakem kosu, ki smo ga navlekli nase, pa je bilo polno mokrote. Mokri smo morali slediti policistom in dvema gestapovcema. Debeli je bil znani dr. Brandl, svetnik za kriminologijo.

Nas, atentatorje, so najprej zaprli v pritlični bunker zraven jedilnice, nam vrgli okoli težkih predpražnikov, iz katerih se je še cedil prah. To naj bi bile odeje za zavetje pred mrazom.

V bunkerju je bil je bil od zidu do zidu razpet nekakšen oder za nočni počitek, v kotu pa sod za petrolej, kamor naj bi hodili na veliko in malo potrebo. Pokrit je bil z velikim pokrovom, ki so ga izdelali mizarji.

Zdaj smo bili v pravem arestu.

V Begunjah, kjer so postrelili na tisoče Slovencev. In to tudi tle žandarji, ki nas hodijo gledati in spraševati, kaj neki smo naredili.

Za večerjo dobimo oparjeno črno redkev s tridimi fižoli.

Žandar z Dunaja, ki je ravno v stražarski izmeni, odročlja s ključki, težki zapah se odpre in k nam švigne kuharček v belem predpasniku, odloži na oder pladenj in zgine.

Abendessen! oznanil žandar z Dunaja.

Pristopimo k menaškam iz aluminija in se zazremo v večerjo, ki ne obeta veliko življenja, še posebno ne veleslega.

Pokrito je samo dno.
Ja mein Gott, se oglasi mladi žandar, das ist ja kein Wienerschnitzel, wir sind doch nicht im Hotel, sondern im... Aps.

Poslušaj nas, ko žremo, in gleda. Kmetje, ki vzdržujejo ta begunjski hotel, tudi mislijo, da smo živina. Samo repa, redkev, korenje. Le sem in tja pade kak krompirček.

Žandar nas malo zasliši in ko zve, da smo že tudi mi pritegnjeni v njegovo »totalno vojsko«, se zgrozi z novim Mein Gott.

Zakaj niste raje mostu zaminirali, predlaga začuden. Šola je ja koristna ustanova, v šoli se razvijajo možgani, ti pa se nam potrebni kot roke in noge.

Všec smo mu tudi zato, ker vsi izjemno dobro govorimo nemško.

Zanima ga, kje smo se toliko napiflali njegovega materinega jezika.

Ko mu povemo, da v šoli, naglo pokliče kuharja in mu ukaže, naj takoj prinese še eno večerjo za vsakega. In to polno aluminijasto menažerko.

Kuhar se mu uslužno pripogne in se spet odplazi kot meglica.

Prinese nam štirikrat toliko kot prej.

Jejte, reče žandar, jejte celo noč! In že zarožljajo ključki in vrata se zapro z dihom, ki je rahlo dehnal po plesnobi.

Redkev pa nas je kmalu začela napenjati in zapele so zadnjice v oktavah. Začeli smo vstajati z ležišč in pristopati h kibli, ki je donela kot trobenta.

K vsemu temu se je pridružilo še praskanje.

V predpražnikih, ki so nam bili za odeje, je bilo polno velikih uši, ki so nas začele neusmiljeno žreti, iz odra za spanje pa so pricurele rdeče stene in puščale na nas sledi v obliki rdečih madežev.

Iz tega bunkerja pa so nas čez kak teden preselili v Vernehmungszimmer.

Kdo je odredil izboljšanje stanovanjskih razmer, ne vem, zagotovo pa ni šlo brez dr. Brandla in komandanta dr. Lanza.

Sem nas je zelo rad hodil gledat, ko je bil na straži, žandar, imenovan Konjska smrt. Bil je dedec z ovalnim morilskim obrazom in štrlečimi brki. Silil je v nas, da smo mu pripovedovali svoj primer vedno na novo.

Zaupal nam je, da bi nas prec postrelil, če bi nas smel.

A prihajali so nas ogledovat tudi drugi odličniki z Bleda. Ti so nas samo ošinjali s posmehom, mi pa njih nazaj.

Spraševali so nas tudi, če kaj želimo.

Vselej smo jim odgovorili, da bi radi domov. (Kar je bilo tudi res.)

A so se samo spogledali, prebledeli in brez odgovora odšli.

Nekega dne, ko smo bili že kak mesec gostje tega svetišča, pa se je le dalo tako zrežirati, da smo šli na stranišče hkrati z Belegschaftom, v katerem je bil kot jetnik Mulejev

Janko.

Nas vse je Janko osebno poznal, in še preden smo prišli sem dol za njim, na Javorniku ni bila nobena skrivnost, da je Janko obsojen na smrt. Kot minerec je miniral električne daljnovode visoke napetosti in s takih obiskov ga je kdaj pa kdaj čez noč zaneslo domov, da se je najedel in odpočil v pravi postelji. A je za to le moral zvedeti kdo, ki ne bi smel, Janka so neko jutro prestregli doma in ga odpeljali.

Zdaj nas je vsakega posebej počakal na stranišču, dal roko in nas trepljal, govorec, ja fradmani mulci, ste pa od hudica, kaj bo pa zdaj.

Janko je bil videti kar v formi, to je, dobro hranjen. Vedeli smo, že tedaj, ko še nismo bili skupaj z njim v Begunjah, da ga domači skušajo rešiti smrtno kazni, vsaj z odlaganjem datuma. Storiši so vse, kar so mogli, toda obsodba nad njim je bila dokončna in nepreklicna. Upanja skorajda ni bilo, razen če bi partizani napadli in v sunku osvobodili jetnike.

Ne le nad njim, tudi nad nami petimi je bedela roka smrti.

Nihče od nas si ga ni drznil vprašati, kaj bo z njim, razen mene.

Jankove oči so postale otožne, nato pa predirne, objel me je prek ramen in rekel: Zvonko, mene bodo ustrelili, saj to tako veš.

Mogoče pa le ne, sem odgovoril.

O, bodo, bodo, in to kmalu, je rekel. Bolj ko se bliža svoboda, bolj se meni bliža smrt.

Čez kak teden so res prišli ponj in ga ustrelili. (Celo slišali smo tiste strele.)

Bil sem čisto iz sebe, posebno še, ko sem naslednjega dne na stranišču zvedel od strica Antona, ki je bil z Jankom skupaj na Belegshaftu, da so prišli policaji ponj z rdečim listkom, tega pa so vsi po izročilu poznali kot znanilca smrti. Vsakega je ta listek zmedel in že vnaprej strl. Isto se je zgodilo tudi z Jankom, ki ni vzel s sabo vseh stvari, kakor mu je bilo ukazano, ampak je svojim morilec tiho in pretreseno sledil.

Naše srečanje z njim pred tednom dni pa je bilo le slovo od bližnjih. Drugih pač ni bilo tedaj pri roki.

Čez kake štirinajst dni po Jankovi smrti je uprava spet potrebovala Vernehmungszimmer za svoje potrebe, zato so nas otroke preselili na enega od Belegshaftov v drugem nadstropju, v veliko, mrzlo sobo, od koder se je lepo videlo na zasneženo, svobodno Jelovico.

V tej jetniški sobi je bilo kakih sto jetnikov vseh starosti, povečini pa so bili ujeti partizani.

Spal sem zraven zelo mladega kurirja, ki je bil nepopisno dobre volje; za gljavje je imel vsak večer svoje kratke škorenjčke. Ponoči, ko sva se potihoma menila med sabo, mi je zaupal, da ga bodo v kratkem odpeljali na Bled na zaslišanje in da ga bodo morda celo ustrelili.

Biti dobre volje, ker boš ustreljen? Ne, to pa mi pa le ni šlo v glavo!

Še sanjalo se mi ni, da je kurir oborožen s pištolo kalibra 6,35. Skričeval jo je v škorenjčkih, prvi tisti, ki si jih je vsak večer tako skrbno deval pod glavo. Ko so ga Nemci v hajki ujeli, je pištolico imel skrito v obuvalu. Vsega so ga prešlati, vseposod pogledali, celo tja noter... le v obutev ni nihče segel ali ukazal, naj si sezuje škornje. In takega, oboroženega, so pripeljali v Begunje. Že tedaj pa so mu napovedali, da bo šel na veliko zaslišanje, kjer padajo batine, in to na Veldes-See (Bled-jezero).

ne bo mogoče kontrolirati zaporednih števil listin, ker bodo prepričani, da so manjkajoče odnesli njihovi predhodniki Italijani, sicer pa kdo bo sploh preverjal manjkajoče listine v teh razburkanih časih. List za listom je trgal iz map in na tleh se je nabral kar velik kup papirja, ki ga je stlačil v lončeno peč in zažgal. Uničil je vse, kar je menil, da ne bi smelo priti okupatorju v roke. To so bile razne ovadbe, spiski orožja lovcev, privatna dovoljenja za orožje, popisi živine, planinskih stanov in podobno. Za vsak šop aktov, ki jih je stlačil v ogenj, se mu je zdela, da je olajšal vest pred svojimi meščani, do katerih je hotel biti vedno pošten.

Osiveli lasje so se mu lepili na razgreto in potno čelo in polnoč je že odbila v zvoniku, ko je župan France še vedno listal in uničeval arhiv. Hotel je vse opraviti temeljito in z vso natančnostjo. Dve uri po polnoči je končal svoje delo. Obrisal si je potno čelo, pogledal naokoli po pisani, če je vse v redu, nato zaklenil pisarno in tipaje po stopnicah odšel do vhodnih vrat. Med podboji vrat je prisluhnul, če je kje slišati korake italijanske nočne patrole. Nič ni bilo slišati. Zaklenil je vhodna vrata in se z lahkimi, mladeniškim korakom napotil proti domu s prijetno zavestjo v srcu, da je naredil svojo državljansko dolžnost.

NEMCI V MARKOVEM MESTU

Teden dni je minilo, ko se je italijanska vojska morala umakniti nemški soldateski. Manjša kolona z mulami se je prek savskega mostu skozi vasice pod Jelovico, Lancovega, Lipnice, Kamno gorico in Podnarta umikala proti Ljubljani. Druga močnejša kolona pa je šla po glavni cesti, prav tako proti vzhodu. Ljudje iz Markovega mesta so posamezne vojake, za katere so že vedeli da so Primorski Slovenci, spraševali, kam odhajajo. Nekateri so trdili, da gredo proti Jadranskemu morju, kjer se bodo vkrcali na ladje in se odpeljali v Grčijo, drugi so odgovarjali, da gredo v Ljubljano, nekateri pa so samo skomigali z rameni. Sicer pa je bilo meščanom Markovega mesta prav vseeno kam gredo, bolj so jih spraševali iz navade kot iz radovednosti. Skoraj istočasno z umikom italijanske vojske, so se že pojavljali na težkih motorjih s pritrjenimi mitraljezi,

IVAN JAN

17

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Filipova gorečnost in njegovi načrti so zdaj dobili krila. V napeti navdušenosti je moral »skočiti« po opravkih, kot je dejal sosedu. Sešel se je z obersturmführerjem Wernerjem in govorila sta tudi o odkritju Gorskega. Gestapovec ni niti pritrdil niti zanikal, da je ali ni Gorski pravi, le iz bleska njegovih oči je spoznal, da tu ne gre za nobeno zmoto. Hotel ga je še nekaj vprašati, pa ga je Werner ustavil:

»Vprašanja so neprimerna. Čim manj govorjenja, več bo uspehov!«

To je dotlej zadoščalo kot potrdilo, da je vse v redu. Potem pa je v zavisti in želji, da bi visokega gestapovca morda le pripravil, da bi kaj razložil, napeljal pogovor na sestanek pri Golobu. Toda obersturmführer mu je neprimerno hladno svetoval:

»Pazite, številka 11! Ni še čas, da pokažete karte. Potrebujemo vas še med njimi! Zagotovite si zaupanje, ki kaže, da je po vaši nerodnosti omajano!«

Že prihodnje dni je bil Filip neprenehoma na nogah in med ljudmi. Ni bil redek, ki se je čudil njegovi predrznosti. Marsikdo se je zaradi tega opogumil in sodeloval naprej.

H Golobu je prišel proti večeru. Po stranskih poteh. Morda bo najprej naletel na Rozo. Toda v kuhinji ga je čakal poleg nje Golob. Ni mu pokazal prijaznega obraza, čeravno je po Alešu že vedel, da bo prišel. Roza pa je bila z njim vsakdanje prijazna. Golob ju je temno gledal, da ga je Filip podražil:

»Kaj si tako čemerem? Se bojiš?« In pogledal je nasmevano Rozo, da ni bilo mogoče vedeti, če Filip misli na strah pred Nemci ali pred njim, ki mu hoče zapeljati ženo. Golob je samo nekaj zagodrnjal, da je pač tak čas in hotel vedeti, kaj ga je prineslo.

»Morda že veš?« je tipal Filip.

»Pri tebi človek nikoli ne ve,« je pograbil priložnost Golob in s pogledom najprej ošvrknil njega, potem pa še ženo. Filip se je rahlo nasmešnil. Golob pa se je še vedno delal, kot da se mu niti ne sanja, čemu je prišel.

»Za sestanek gre. Tu pri tebi. Prišlo bi več ljudi!«

»Zdaj, v teh razmerah?« se je čudil Golob.

»Prav zdaj. Oba sta naročila, Aleš in Gorski!« Potem mu je razlagal in ga prepričeval, da bi se sešli, kar v prostori hiše. Golob se je dolgo izgovarjal s previdnostjo in trdil, da ni razumno po nepotrebnem riniti v nevarnost. Filip pa ni odnehal.

»Hiša je na samem. Kaj se more zgoditi. Pridejo le zanesljivci.« Počasi je Golob popuščal in nazadnje privolil, kajti Gorski in Aleš sta zatrdila, tako mu je dopovedoval, da bosta poskrbela za varnost.

»Naj bo, če je tako. Toda to je zadnjič, da tako nošim glavo na prodaj!«

Filip je odšel. Golob je popustil zato, ker mu je Aleš tako svetoval. Vedel je že, da se bodo sešli večer prej, kot je bilo sklenjeno v Filipovi navzočnosti; in ne v hiši, temveč na koncu njiv, tam, kjer se začena gozd.

Aleš je poskrbel za vse drugo. Do zadnjega tudi Gorskemu ni razodel svojih namenov. Sicer pa je tako vedel, da Gorski ne bo ugovarjal, saj mu gre predvsem za sestanek. Če bo dan prej, toliko bolje. Toda kako se je začudil, ko ga je potem Gorski trdo obzrl.

»Čemu smo se dogovorili, zakaj še nepotrebne zmešnjave? Ljudje so že tako nezaupljivi!«

»Saj veš, da moramo odkriti izdajalca! Se ti ne zdi, da je to ena izmed poti?«

Z dolгим pogledom je Gorski tehtal Aleša, da bi morda ugotovil, če kljub pazljivosti pri njem ni zbudil kakšnega sumničanja. Začutil je, da mora biti še previdnejši kakor doslej. Zdaj je zanj vedel tudi Filip. Ta pa s kako prenenagljenostjo lahko povzroči usodno neumnost. Torej: sestanek bo dan prej? Aleš to ne dela slučajno. In če je tako, bo Gorski tudi to izkoristil po svoje: za tisto, kar se bo zgodilo, za izdajstvo, bo pred Alešem in vsemi neopazno zvalil na Filipa! Ta mora čimprej izginiti! Tega požrešnega poniglavca nikoli ni maral, čeprav ju je Werner vpregel v isti vili! Ali pa prav zaradi tega!

Nestetokrat, tako kot zdaj, se je kesal, da Alešu ali komu drugemu takoj ob prihodu k partizanom ni razložil, kako je z njim, kako je klonil v trenutkih slabosti. Ni rad pomagal okupatorjem in potihlo je računalo, da se bo nekako iztrgal, izmuznil iz Wernerjevih iger. Vendar tega ni storil in zdaj mora igrati naprej. Na obeh straneh. Hitro je ugotovil, da ga je res polomil, kajti Aleš in njegovi sodelavci niso bili tako navni in neizkušeni, kot je tehtal poprej. Čeprav so mu na videz zaupali, so ga kak teden po prihodu preizkusili na svojevtrsten način. Kdo ve, kako je Aleš zvedel, da je med uradniki imel prijatelja Petra Berčiča, ki se je takoj po okupaciji vdinjal Nemcem. Izdal je že vrsto znanecv, ki so jih postrelili v Begunjah. Rekli so mu: »Vsakega preizkusimo. Vemo, da si dober strelec in tudi to, da sta bila z izdajalcem Berčičem dobra prijatelja. Od nas je obsojen na smrt in nate je padla odločitev, da ga justificiraj!«

Suho je požiral tedaj in menjal barve, kajti Peter mu je bil res prijatelj in zdaj prav gotovo tudi Wernerjev človek! Znašel se je med dvema kamnoma. Če tega ne stori, pred partizani ni položil izpita in tudi Wernerjevih nalog ne bo mogel izpolnjevati! Če pa Petra vendarle ubije, ga bo zgrabil Werner!

Nadaljevanje

MARTIN PREŠEREN

23

IZIGRANA SMRT
IN SUŽNOST

(IZBRANI DLOMKI)

Med vojaki je bilo tudi nekaj mobiliziranih primorskih Slovencev, ki so jih ljudje vabili v svoja stanovanja in jim postregli. Marsikaj so ljudje zvedeli od njih, med drugim tudi to, da ne bodo ostali v teh krajih, ker te kraje mislijo zasesti Nemci, oni pa da bodo odšli proti jugu.

V Markovem mestu se prve dni italijanske okupacije ni zgodilo nič posebnega. Italijanski vojaki so patrolirali po mestnih ulicah in se obnašali brezbrizno do vsega. Trgovine in gostilne so bile odprte, življenje se je odvijalo normalno, tudi uradi so bili odprti in tudi nekaj časopisov je prihajalo v mesto, kot običajno. Italijani niso izdajali posebnih odlokov, niti ni bilo lepakov, ki bi obveščali prebivalstvo o kakšnem novem okupacijskem redu.

Kosilo in popoldan je županu minil ob kramljanju z ženo in ko je bila že trda tema, se je vrnil nazaj v pisarno. Ženi je dejal, da ima v pisarni še marsikaj postoriti in da bo prišel bolj pozno domov. Stavba občine je bila popolnoma prazna. Zaklenil se je v svojo pisarno in zatemnil okna, prižgal pa le namizno luč, da ga ne bi kdo motil pri njegovem delu. S polic je začel jemati mapo za mapo in vsako listino skrbno pregledal, da ne bi bilo kaj takega, ki bi koristilo okupatorju ali škodovalo posameznim. France je delal vse zelo previdno, obenem pa brezskrbno, ker je vedel, da za Italijani pridejo Nemci in jim

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet Skupščine občine Radovljica je na 117. seji 14. maja potrdil osnutek odloka o uvedbi novega naselja Zgoranje Laze pri Gorjah, osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o pokopališkem redu in sprejel sklep o potrditvi zaključnega računa davkov občanov za leto 1984. Razen tega je obravnaval poročilo o delu upravnih organov v letu 1984 in osnutek dolgoročnega družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986-1990.

Za delegate in nosilce najodgovornejših funkcij v občini Radovljica, ki jih bodo volili prihodnje leto, so začeli v vseh KK SZDL in OO sindikata postopek evidentiranja po programu in rokovniku volilne komisije pri OK SZDL Radovljica. Evidentirali bodo možne kandidate za predsednika in dva podpredsednika občinske skupščine, predsednike in podpredsednike za vse tri zore občinske skupščine, predsednika in člane izvršnega sveta občinske skupščine. Za 11 SIS bodo evidentirali predsednike skupščin in zborov uporabnikov in izvajalcev ter njihove podpredsednike. Hkrati morajo evidentirati tudi kandidate za predsednike in sekretarje občinskih družbenopolitičnih organizacij ter za funkcije v republiških DPO in organih skupščine.

Na programski seji občinske organizacije ZKS Radovljica v aprilu so delegati posebno poudarjali pomen razvoja turizma. Delegatka ZK Bohinjske Bistrice je še zlasti kritično ocenila razmere na tem področju v Bohinju. Bohinjci nimajo nič od počitniškega turizma, pač pa si prizadevajo, da bi napredovali na področju stacionarnega turizma. V Bohinju imajo namreč kar 350 vikend hiš in 55 počitniških domov, od katerih pa nimajo nobene koristi. Pripombe imajo tudi na slabo cestno povezavo, na nerazvito trgovinsko mrežo, neustrezni delovni čas banke, pošte, poslovalnic.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na 19. seji 14. maja obravnavalo osnutek poročila o dejavnosti organov ZZB NOV in drugo gradivo za programsko skupščino občinske organizacije ZZB NOV v preteklem letu. Vsa dopolnila h gradivu bodo poslali delegatom po krajevnih organizacijah ZZB NOV. Sprejeli so tudi sklep o sklicu redne programske skupščine v četrtek, 23. maja, ob 9. uri v hotelu Jelovica na Bledu.

Na seji odbora skupnosti borcev 5. bataljona VDV brigade so se 15. maja v Radovljici pod predsedstvom Slavka Staroverškega dogovorili o pripravah na srečanje borcev II. brigade VDV. To bo v nedeljo, 26. maja, na Kobjeglavi pri Sežani na Krasu. Na seji so pregledali seznime preživelih, teh naj bi bilo še okoli 170, ter tekoče zadeve.

Po sklepu predsedstva OK SZDL Radovljica bodo do konca maja v vseh krajevnih organizacijah SZDL potekale javne razprave o osnutku odloka o pogrebnih svečanostih v občini Radovljica. Te razprave organizirajo v sodelovanju s koordinacijskimi odbori za urejanje odnosov med samoupravnimi družbo in verskimi skupnostmi pri KK SZDL. Pripombe in predloge k osnutku bodo posredovali sekretariatu za notranje zadeve pri občinski skupščini Radovljica, ki je predlagatelj odloka.

Radovljiško občino je 10. maja obiskala osemčlanska delegacija občine Crikvenica, v kateri so bili predstavniki skupščine in DPO ter turističnega gospodarstva. Z gostitelji so se pogovarjali zlasti o sodelovanju na področju turizma. V Crikvenici imajo nekatere delovne organizacije iz radovljiške občine svoje počitniške domove.

V hotelu park na Bledu je bilo ob 8. do 11. maja 18. mednarodno srečanje pisateljev v organizaciji slovenskega PEN kluba in Društva slovenskih pisateljev. Zaradi teme o dednem sovrastvu je bilo letošnje srečanje še posebno odmevno v javnosti. Hkrati je zasedal tudi komite za mir mednarodnega PEN kluba. Na srečanje na Bledu je prišlo okoli 60 pisateljev iz 30 dežel sveta.

Od 9. do 11. maja je bil v Festivalni dvorani na Bledu IV. kongres zdravnikov splošne medicine Jugoslavije, ki se ga je udeležilo nad 400 zdravnikov iz vse države. Povabili so tudi predstavnike splošne medicine iz zamejstva in več evropskih držav.

Inovacijski dejavnosti se v radovljiški občini v zadnjih letih namenja vse več pozornosti. Polne roke dela ima tudi odbor za pospeševanje inovacijskih in raziskovalnih dosežkov pri Raziskovalni skupnosti Radovljica. Pred prvomajskimi prazniki je ocenil lanskoletne najboljše dosežke oz. predloge. Med drugim tudi tiste, ki so jih izdelali na razpis učenci. Gre za izdelavo ptičjih krmilnic. Odziv je bil izreden, prav tako pa domiselni izdelki. Najboljše so nagradili, njihove izdelke pa bodo prikazali na jesenski razstavi inovacij. Predloge inovacij so na razpis Raziskovalne skupnosti poslali tudi iz delovnih organizacij: Veriga Lesce, Iskra Otoče, Elan Begunje, LIP Bled in Gozdarsko kmetijska zadruga Srednja vas v Bohinju.

V največji delovni organizaciji v radovljiški občini Verigi Lesce so v prvem četrtletju 1985 uspešno poslovali. To dokazuje podatek, da so presegli planirano proizvodnjo izdelkov, pa tudi vrednostni plan. Plan izvozne proizvodnje so presegli za 3 % oziroma 31 ton, interne proizvodnje pa za 4 % oziroma 30 ton. Vrednostni plan so presegli za 10 %.

Vodstva vseh šestih osnovnih šol v občini Radovljica so se dogovorila o letošnjih tekmovanjih v večinah SLO in DS v okviru programa koordinacijskega odbora za tekmovanja učencev v SLO in DS pri OK SZDL Radovljica. V aprilu so potekala šolska tekmovanja po razredih, na katerih so izbrali

najboljše za občinska tekmovanja. Ta so uspešno pripravili v soboto, 11. maja.

Na pobudo izvršnega odbora Zveze kulturnih organizacij občine Radovljica, ki ga vodi Janko Rozman, je Zveza kulturnih organizacij v sodelovanju z vsemi dvajsetimi krajevnimi konferencami SZDL v krajevnih skupnostih organizirala javne tribune o ključnih problemih ljubiteljske kulture, o mnenjih občanov ter možnostih njihovega neposrednega vključevanja v posamezne vrste ljubiteljske kulture. O rezultatih oziroma stališčih, sprejetih na teh javnih tribunah, bodo spregovorili na zboru delegatov Zveze kulturnih organizacij in sprejeli konkretne sklepe za uresničevanje pobud krajanov.

V republiškem centru za obrambno usposabljanje v Poljčah je Jamarska zveza Slovenije od 10. do 12. maja priredila seminar za jamarske reševalce. Udeleženci, bilo jih je 37, so vadili reševanje na poligonu vojašnice na Bohinjski Beli.

V prvem tromesečju 1985 poslovna bilanca TOZD Zdravstveni dom v Radovljici izkazuje 2.917.000 din izgube, kar je 37.000 din na zaposlenega. To je precej manj kot izguba blejske TOZD, ki znaša 95.000 din na zaposlenega in nekaj več od bohinjske, ki znaša nekaj nad 20.000 din na zaposlenega. Vzroka izgub sta izredno povečanje materialnih stroškov in nedosežen planirani celotni prihodek. Ta je manjši za toliko, kot znašajo izgube.

Delavska univerza Radovljica je na Bledu 6. maja začela dva petdnevna tečaja higienskega minimuma za delavce HTP Bled. Uspešno je opravilo izpite 40 delavcev te delovne organizacije. V Radovljici je Delavska univerza organizirala takšen tečaj za živilce, ki pri svojem poklicu prihajajo v stik z živili v trgovini in gostinstvu. Za ta tečaj se je prijavilo okoli 30 udeležencev.

V novozgrajenem poslovno trgovskem objektu v Cankarjevem naselju v Radovljici so 8. maja dopoldne slovesno izročili namenu novo knjigarno in papirnico Državne založbe Slovenije. Denar zanj je združila v višini 18 milijonov din knjigovodnica - tiskarna Radovljica. Nova knjigarna, ki so jo radovljiški potrošniki že dolgo pogrešali, ima 162 kvadratnih metrov površine in je prostorsko tako urejena, da se lahko v njej organizirajo tudi manjše kulturne prireditve. Tudi ob otvoritvi so pripravili lepo kulturno prireditev, na kateri sta se predstavila znana slovenska umetnika: harfistka Pavla Uršič-Kunej in pesnik Kajetan Kovič.

V Domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici je Zveza kulturnih organizacij Radovljica v sodelovanju z DPD Svoboda Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice organizirala v soboto, 11. maja, vsakoletno občinsko srečanje pevskih zborov iz vseh kulturnih društev. Razen moških in mešanih zborov sta nastopila tudi ženska zbor iz Almirne Radovljica in Vezanine Bled.

XVII. ZBOR AKTIVISTOV, ZAPORNIKOV IN BORCEV GORENJSKE

Občinska konferenca SZDL Radovljica je v letošnjem letu organizator XVII. zbora aktivistov, zapornikov in borcev Gorenjske.

V začetku leta je začel delovati častni odbor, ki ga sestavljajo predsedniki DPO občine Radovljica, predsednik skupščine in izvršnega sveta SO Radovljica in delegati vseh enot, ki so se odločile, da 40-letnico osvoboditve, ki jo letos praznujemo, skupaj praznujemo na zboru aktivistov OF. Častni odbor vodi predsednik OK SZDL Radovljica. Predsedstvo OK SZDL Radovljica je imenovalo tudi operativni odbor in komisije za posamezna področja dela, ki so se do sedaj petkrat sestale. Operativni odbor vodi Franc Jere, ki je tudi član častnega odbora.

Na dosedanjih sejah so se člani odborov dogovorili o kraju, času, prekršbi, znački, plakatu, dekoraciji, kulturnem programu, prometni ure-

ditvi, prevozih na prireditveni prostor itd.

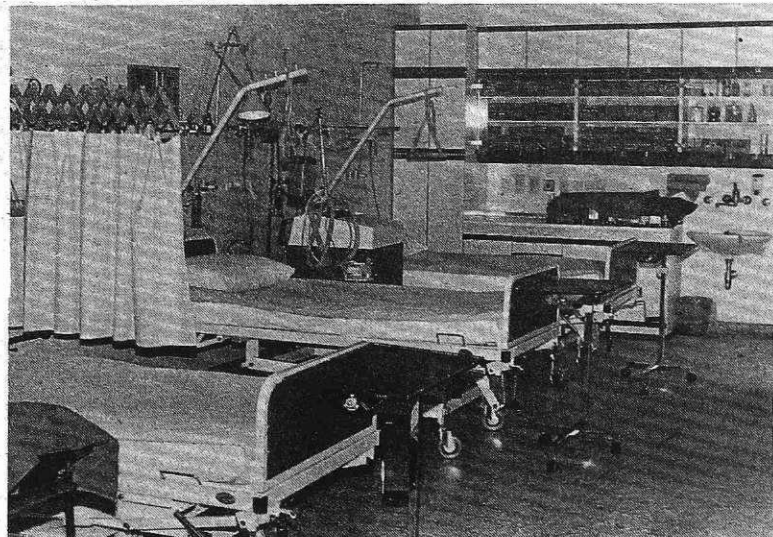
XVII. zbor aktivistov, zapornikov in borcev Gorenjske bo ob 40-letnici osvoboditve Begunj (ta je bila 4. maja 1945) 9. junija z začetkom ob 11. uri v Krpinu v Begunjah. Na zboru bodo 40-letnico osvoboditve počastile tudi: Kokrški odred, preživeli zaporniki iz begunjskih zaporov, Prešernova brigada, Gorenjski odred, kurirji in vezisti Gorenjske, koroški partizani, V. bataljon VDV in Jeseniško-bohinjski odred.

Slavnostni govornik bo Rudolf Hribnik-Svarun, narodni heroj in občan naše občine. V kulturnem programu bodo nastopili mladi pevci, ki pojejo v pevskih zborih OŠ Bled in OŠ Bohinjska Bistrica, pevski zbor

iz Kroke, harmonikarski orkester iz Radovljice, godba na pihala iz Gorij in dva dramska igralca. Po kulturnem programu bo predsednik skupščine občine Radovljica podelil Kokrškemu odredu domicil. Sledila bo

še predaja prapora OK SZDL Kranj, ki je organizator XVIII. zbora aktivistov. Nastopili bodo tudi člani ansambla Avsenik, ki bodo kot domačini s svojim koncertom poskrbel za veselo razpoloženje.

PRIDOBITEV ZA TEŽKE BOLNIKE

V jeseniški bolnici so 20. maja odprli prenovljen oddelek za centralno intenzivno terapijo (CIT). V dosedanjem, kjer je bilo pet postelj stlačenih v sobi s trideset kvadratnimi metri površine, ni bilo dovolj prostora niti za namestitve vseh potrebnih aparatov niti ustreznih pogojev za delo zdravniške ekipe.

Sredstva za prenovljeni oddelek so v jeseniški bolnici zbrali predvsem iz amortizacije, del sredstev pa

so prispevale tudi delovne organizacije, med njimi naša železarna. Tudi pri nadaljnji posodobitvi opreme, ki

IZLET DIATI!

DIATI organizira strokovno ekskurzijo 1. junija na razstavo RAST-YU na Reki. Prijavite se do ponedeljka, 27. maja, Rakovcu ali Prešernu.

NA POLJŠICI SE JE PREMAKNILO

V mislih imam vas Poljšico pri Gorjah, kajti v naši občini Radovljici imamo še eno Poljšico, in sicer pri Podnartu.

Da imamo v gorjanski Poljšici najslabšo makadamsko cesto skozi vas v celotni KS Gorje, potrjujejo tudi vsi obiskovalci.

Skozi vas je položena tudi stara kanalizacija malega profila (15 cm), ki ne ustreza današnjim potrebam. Te dni so jo vaščani le morali obnoviti, saj so jih v to prisilili nosovi. Promet skozi vas s težko obloženimi traktorji je velik. Traktorji so razkopali tanko gornjo plast cestišča in

zdrobili staro kanalizacijo. Meteorne in fekalne vode so privrele na cestišče, povzročale smrad in dalje trgale gornjo plast cestišča. Zato so te dni obnovili kanalizacijo v dolžini 40 m. Betonske cevi je kupila KS Gorje iz sredstev samoprispevka, ki ga krajan plačujejo že vrsto let v te namene, izkop, polaganje in zasutje so krajan opravili sami.

Jože Ambrožič

OK ZSMS RADOVLJICA VABI

Za DAN MLADOSTI bo občinska prireditev v soboto, 25. maja ob 15. uri na Linhartovem trgu v Radovljici, če bo deževalo, pa v športni dvorani na Bledu.

Program prireditve:

- nastopili bodo ansamblji: Top disco band, Gornjesavski kvintet, Samo s prijatelji, narodnozabavni ansambel Ribno, Adriatic 5, Kan-Kan, Čokoladna bomba, Filomena,
- kantavtorja Brane Erman in Milan Skubic,
- predvajali bodo filme s področja ekologije, mirovnih gibanj, OZN in neuvrščenih,
- razstava izvirnih vozil, likovnih del v Šivčevi hiši, spominkov itd.

Poskrbeli bodo za pijačo in jedačo. Prireditve bodo zaključili ob 23. uri.

Ob tej priložnosti bodo pozdravili novospregjete člane ZSMS - učence vseh sedmih razredov OŠ, podelili priznanja za dan mladosti, športna priznanja in nagrade za avtorje najbolj izvirnih spominkov in vozil.

NAŠ 1. MAJ NA RAVNAH NA KOROŠKEM

Folklorna skupina DU Javornik-Koroška Bela je z veseljem sprejela povabilo Železarne Ravne za sodelovanje na prvomajski proslavi, združeni s proslavo 40. obletnice osvoboditve Jugoslavije.

1. maja smo dobro razpoloženi pričakali avtobus, ki nas je odpeljal v Ravne. Peljali smo se skupaj z odbojarsko ekipo, ki je šla tja na tekmovanje. Vožnja je bila prijetna in naša prva postaja je bila na že tradicionalnih Trojanah, kjer smo se okrepčali s krofi. V Velenju so nas pozdravili prvomajski mladi in nas spremljali vse do Raven. Pred ravenško železarno nas je sprejel predsednik sindikata. Nato smo se odpeljali na prireditveni prostor nad Ravnami, ki je bil v času našega obiska ob-

dan na eni strani s še zasneženimi gorami, na drugi pa pogled seže v dolino. Vso to lepoto pa dopolnjuje majhno jezero. Tod pa ni lepa samo narava, vmes je posegel človek in uredil vse potrebno za dobro počutje vsakega obiskovalca. Ob jezercu so postavljene mize, klopi in tribuna.

Slavje se je začelo ob 11. uri z našo himno. Nato je sledil govor o pomenu praznovanja prvega maja in 40. obletnice osvoboditve. Zasluznim delavcem so podelili razna priznanja, nastopil pa je tudi moški pevski zbor

ravenskih železarjev, sledile so recitacije in nastop harmonikarskega orkestra, za konec pa naša folklorna skupina. Govornik nas je predstavil kot vedre upokojece Železarne. Naše gorenjske plesne so spremljali z navdušenjem.

Proslave se je udeležilo zelo veliko ljudi in po končanem kulturnem sporedu je sledilo družabno srečanje ob domači glasbi. Organizacija je bila tako v uradnem kot v zabavnem delu odlična in je čas kar prehitro minil. Odhajali smo z dobrimi občutki, kajti naš nastop je bil uspešen in poglavlje se je vez med koroškimi in jeseniškimi železarji.

CP

SPOMINI NA PRVE DNEVE POD SVOBODNIM SONCEM

Prve dneve po zlomu najbolj osovražene zatiralca malih narodov si srečeval stare in mlade z nasmehom na obrazih; toda tudi mnogo mater in žena, ovitih v črno, z bolečino v srcu, a ponosne, saj kri njihovih sinov in mož ni bila prelita zaman, rešila je ves slovenski narod pred iztrebitvijo. V dnevih, ko so naši borci še prelivali kri v nekdanji prestolnici onkraj Karavank za osvoboditev Slovencev, so se sestali isti krošnjariji kakor po prvi svetovni vojni. Kljub velikim žrtvam so se morali naši borci vračati na stare meje Karavank po odločitvi štirih nekdanjih zaveznikov, zagrenjeni v srcih, toda ponosni in z zavestjo, da so napravili, kar je bilo v njihovi moči za Slovence onkraj Karavank.

OF je še med vojno organizirala delavsko enotnost (DE), da bi organizirala med delavstvom in vodstvenim kadrom Železarne čim več sabotaž na napravah in pripravila odhod v NOV in s tem onemogočila proizvodnjo za sovražnikov vojni stroj. Taka organizacija je bila organizirana na Obranci, tam, kjer je jeseniški kovinar doživel prvi ognjeni krst in dal vedeti okupatorju, da se slovenski narod ne da pokoriti in se je pripravljen boriti za svobodo. Prav tam, kjer je bila leta 1941 prelita kri mladih skojevcev, so se sestali aktivisti OF v mesecu juniju, juliju in dali zaobljubo partiji in narodu, da bodo po svojih človeških močeh in znanjih okupatorju preprečili vse, kar bi mu služilo za obstoj. Ustanovljene so bile trojke, ki so jih sestavljali kandidati in člani KPS. V železarskih obratih je bila poleg organizacije odhoda v NOV izvedena tudi minerska akcija na generatorjih v martinarni, ki pa zaradi sabotaže detonatorjev ni popolnoma uspela in je šel v zrak samo en generator namesto štirih, kar pa je vseeno imelo psihološki učinek med zaposlenimi. Ena martinovka je prenehala topiti jeklo. Sabotaže so bile tudi na prometnih in strojnih napravah. Strelivo smo dobivali na Poljanah in ga je bilo treba prenesti v Železarno. Bilo je precej tvegano, saj je imel okupator v tem kraju močne policijske sile, ki so stalno patrolirale po železniški progi. Vso to organizacijo je izvedel France K. Med delavstvom se je okrepil odkup denarnih vrednostnic, ki jih je izdajal štab NOV in POJ. Namen tega odkupa je bilo tako imenovano vojno posojilo. Močno se je okrepilo med delavstvom dopisništvo in ilegalna literatura, katere je razkrinkovala namere okupatorja in njegovih hlapcev. Zelo aktivno je pristopila k delu mladina; sposobna za vojno je vstopala v partizanske vrste, mlajši pa so opravljali kurirske naloge. Prav tako so masovno delovale, skrbele za ranjence in borce, žene in dekleta.

Vse to pa je občutil okupator. Pogosto so odmevale eksplozije na železniških tirih proti Bohinju, proti Podnartu. Izdal je lepake, da je vsako zadrževanje na železniški progi prepovedano. Uporabljal je tudi druge zvijače, v NOV in OF pošiljal izdajalce z namenom, da »zastrupljajo« vodilne kadre NOB. Te nakane je preprečila OZNA in dobra obveščevalna služba, tako so vrinjenci dobili zaslužen kaznen.

Zaobljube, ki so jih dali takratni člani DE na Obranci, so bile dane v težkih pogojih tveganja življenja. Vsi takratni člani so se morali že v pozni jeseni 1944 umakniti v partizanske vrste. Padla sta Nace Palčar in Tina Kosel-Vasja. Sam sem padel gestapu v roke, oziroma Regitnikovi bandi. Imel pa sem srečo v nesreči. Po dobrih trinajst mesecih je bilo članov v DE že preko 500, to pa je bila garancija, da se prepreči vsako škodljivo dejanje, kraja, rušenje itd. v Železarni, kakor tudi v ostalih podjetjih. Tako je bila Železarna zasedena brez večjih pretresov. Spominjam se Albina Kobentarja, ki je moral stopiti v akcijo že 4. maja 1945 v taborišču v Podmežakli. Ko so taboriščniki odšli v NOB na Poljane, so posamezniki začeli odnašati vse od perila naprej in to taki, ki so ves čas vedrili pod okupatorskim skrbstvom. Vse to je bilo preprečeno po zaslugi DE, ker so člani poznali svoje dolžnosti in čuvali naprave noč in dan, tudi za ceno svojega življenja.

Naj se povrnem na odločilne dneve. Že konec aprila leta 1945 smo se člani DE OF iz doline morali javiti na Poljanah v takratni gostilni »Rozman«. Tam smo bili seznanjeni, kako organizirati odbore OF po kvarlih. Člani DE smo morali v to gostilno priti tudi 4. maja, ko so bili povabljeni tudi predstavniki oziroma vodje železarskih obratov z direktorjem na čelu. Pri tem pa je bilo poudarjeno, da kdor se boji za glavo, naj ostane doma. Tako smo se javili 4. maja za DE: Franc ŽURMAN, Vinko GENUŠI, Lojze TIŠOV, za Železarno pa obratovodstvo na čelu z inž. Klinarjem in inž. Rebekom. To konferenco je vodil takratni okrožni sekretar KPS Aleš Jelenc in načelnik za gospodarstvo in politkomisar Božo Ambrožič. Seznanjeni smo bili, da se kot vojni obvezniki moramo javiti

v jutranjih urah 5. maja na zbornem mestu na Poljanah. Edini strokovnjak v dolini je ostal inž. Konstantin Rebek, ki je bil zaradi starosti oproščen vojne obveznosti. Tako smo postali 4. maja 1945 varuhi železarskih obratov do prihoda delegata Ministrstva metalurgije dr. Miha Potočnika, dne 21. maja 1945 in inž. Kotnika, ki sta prevzela Železarno.

Med odgovornimi so bili: Janez Dovjak — elektro obrat, Franc Brun — hladna valjarna, Albin Kobentar — ekonomat, Franc Žurman — glavna pisarna, Franc Klinar — kadrovska pisarna, Janko Stana — šamotarna, France Medrgar — plavž, Lojze Tišov, Anton Stražišar, Janez Hafnar — martinarna, Lojze Ulčar — kotlarna, Franc Žvegelj st. — nadzorna.

Za Javornik so bili odgovorni takoj po prvih dnevih demobilizacije: Franc Peternej, Janez Bizjak, Janko Noč, Franc Sirc, Jože Ertel in Rudi Vehar. Vsi ti so prihajali v obrate in nadzirali naprave. Za odstranitev min v Železarni je poskrbel Boris Kuharič — prometne naprave. Nadzorno vodstvo je prevzel konec maja Jakob Rainar in s pomočjo KNOJA zavaroval Železarno pred zunanjimi sabotirji. Želje okupatorja, da napravi iz obratov Železarne ruševine, se niso uresničile prav zaradi hitrega razvoja in pregona na vseh frontah. Vse to smo uspeli preprečiti z našo budnostjo. Tudi zahodni zavezniki so zahtevali od glavnega štaba NOV in POJ še v letu 1944, da se jeniška železarna bombardira, kar pa je glavni štab odklonil in zagotovil, da bo v Železarni zaradi sabotaž in odhoda kadra v NOV zelo skršena proizvodnja, ker bodo sabotirane tudi kvalitete jekla, ki ne bodo odgovarjale za vojne namene.

Po prihodu delegata Ministrstva za metalurgijo dr. Miha Potočnika 21. maja 1945, je bila formalna predaja DE v Kazini v I. nadstropju v navzočnosti okrožnega sekretarja KPS Aleša Jelenc in bodočega tehničnega direktorja inž. Viktorja Kotnika ter članov DE: Franca Žurmana, Lojzeta Ulčarja, Lojzeta Tišova, Rudolfa Geohelija, Albina Kobentarja. Drugi dan smo po obratih pregledali naprave, če je katera še minirana. V martinarni smo se že 17. maja začeli pripravljati na remont pod vodstvom inž. Konstantina Rebeka. Na nadzornem uradu je France Klinar študiral postavke na delovnih mestih. Takrat mi je izjavil, da v življenju še nikdar ni bil tako vesel na svojem delovnem mestu. Organizator delavcev je bil Janez Gorjanc, šef kotlarne. Vse potrebe po delavcih so prijavili njemu, on pa je posredoval pri komandi mesta, katere delavce naj demobilizirajo.

Ko so začeli z remontom plavža in martinove peči, je primanjkovalo potrebne opeke za peči. Največje breme je nosil obrat šamotarne. Ker je bila opeka zaradi velike potrebe površno pečena, je bilo mnogo tudi odpadne. Drugo vprašanje je bilo prav tako pomembno — dobava kuriva za gretje stanovanj. Za to nalogo je bil zadolžen France Žvegelj ml., ki je šel z ekipo na ogled v Kočevje. Ker so bile tam še borbe z različnimi ostanki »kvistlingov«, so problem rešili s tem, da so napravili iznajdljivi žičarji vrvi za napeljavno žičnico na Mežaklo. Vozove je napravil Ulčar iz Gorij, in tako so bili dani pogoji za dobavo potrebne kurjave. Velik problem je bil tudi dobava premoga. Ker je okupator neracionalno izčrpaval rudnike, so morali rudarji najprej urediti izkope. To pa je trajalo nekoliko dlje. Ko je premog začel prihajati, je moral imeti stalno spremstvo, ker bi drugače dobili le pol vagona ali pa bi se »izgubil« cel vagon na kakšni železniški postaji.

Ko so pričeli dobavljati koks, so nastali problemi zaradi pomanjka-

nja vagonov. Veliko je bilo uničenih, pa tudi nerazloženih. Dovož je bil lažjski in smo prejeli pošiljko do 300 vagonov, ki smo jih večinoma skladali ročno. Da bi bilo delo čimprej opravljeno, so bili organizirani udarniki OF in sindikata, nato tudi »sobotniki«. Takratni položaj je zahteval od aktivistov KP in OF veliko odgovornost. Izven Železarne smo odpravljali ruševine na Jesenicah, nastale po bombardiranju, s pomočjo pionirjev, starčkov, žena. Kako smo reševali socialne težave? Okrajni odbor je natiskal bone za vnovčevanje. Za to je bil zadolžen Rudolf Geoheli, ki jih je prinašal v Železarno in odbor OF za vnovčenje kar v nahrbtniku in so jih potem referenti prodajali med delavci. Ko pa je prišel na Jesenice na obisk član CK tovariš Maček, je ta način reševanja socialnih težav odsvetoval s pripombo, da mnogo delavcev ne zasluži niti za svojo družino. Nato smo od mesečnih plačil odbili določene odstotke za socialne pomoči. Samo na Javorniku je bilo 45 mater in vdov potrebnih socialne podpore. Zaradi težav so morali odbori OF vložiti veliko truda, da so dobljena sredstva pravilno porazdelili.

Že 30. maja 1945 je bila ustanovljena sindikalna organizacija DE. S tem smo preprečili organiziranje sindikatov po frakcijah in rušitev enotnosti delovnega ljudstva. Za prvega predsednika je bil imenovan Andrej Pleš, člani pa so bili: Franc Škrli, Janko Smolej, Ivan Delavec, Lojze Tišov, Franc Rozman in ostali. Sindikati so bili pred težko nalogo. Vračali so se tovariši iz raznih taborišč brez vsega in je bilo težko reševati vse te probleme. Pri vseh težavah nam je bil zelo naklonjen Boris Kidrič, takratni minister za gospodarstvo, ki nas je pogosto obiskal in nam dajal nasvete. Skrbel je tudi za našo prehrano. V letu 1946 smo dobili prasiče iz Vojvodine, tako je bila prehrana vsaj delno izboljšana. Za tem pa so nastopale nove težave. Kako zaposliti vse demobilizirane tovariše, ker obrati martinarne in plavža in tudi drugi obrati še niso bili usposobljeni za proizvodnjo. V martinarni je v juliju pričela obratovati ena peč, šele postopoma se je število zaposlenih povečalo in konec leta 1946 je bilo v Železarni 5.421 delavcev in namščencev.

Ko so se dobave surovin nekoliko uredile, smo dobili udarec 1948. leta od Informbiroja. Naše gospodarstvo se je moralo usmeriti za dobavo potrebnih surovin na zahod, ki pa je imel prav tako željo, da nas podredi. Toda delavski razred ni klonil v teh težkih dnevih, gradil je najprej porušeno domovino, stopal za našo partijo s Titom in njegovimi sodelavci na čelu. Delavci, ki so bili izredno delavni, ki so prekoračili nadure, so bili proglašeni za udarnike. Za to so dobili izkaznico in razne priboljške (kakšno blago za srajco itd.). Danes se starejši spominjamo prehojene težke poti pri obnovi naše domovine, ko je največje breme nosil delavec in strokovnjak.

Ob koncu naj omenim še nekaj, kar je pomembno za obstoj naše Železarne. Ko je takratni tehnični direktor inž. Viktor Kotnik na višjih forumih zagovarjal ta kolektiv, so mu očitali, da je naša Železarna nerentabilna z ozirom na oddaljenost surovinske baze, da je v bližini meja itd. Kotnik je vse to spodbil z naslednjimi argumenti:

1. da je naša Železarna sposobna takoj za proizvodnjo, kar je bilo zelo pomembno v tistih časih pomanjkanja jekla za obnovo,

2. da so na Jesenicah strokovni kadri in delovna sila, ki se je sposobna spoprijeti z vsemi težavami, in samo to je bil porok obstoja.

Današnja generacija železarjev se mora zavedati, da je obstoj podjetja odvisen od samih ustvarjalcev, strokovne usposobljenosti, tehnoloških izboljšav, dosledno upoštevanega gesla: »delu čast«, le od tega je odvisna prihodnost. Predvsem je potrebna disciplina in zavest, da je delavec — strokovnjak s svojim ustvarjanjem vreden svojega delovnega mesta.

Alojz Tišov

PREDSTAVITEV NOVE KNJIGE MARKA HUDNIKA

V prodajalni Državne založbe Slovenije na Jesenicah je bil v četrtek, 16. maja, literarni večer pesnika in našega knjižničarja Marka Hudnika ob izidu njegove nove knjige »Krog sedanjosti«.

Literarni večer se je začel s kratkim koncertom godalnega tria Bedić v sestavi Ana in Jože Bedić ter Janez Meseč. Nato smo slišali nekaj besed o knjigi Marka Hudnika.

Oto Gerdej je prebral odlomek iz knjige »Krog sedanjosti«, Igor Škrli pa odlomek iz knjige »Julijan O«.

Sledil je pogovor z avtorjem. Literarnega večera sta se kot gosta udeležila Kovič in Istenič iz Ljubljane, predstavnika Državne založbe Slovenije.

Literarnega večera se je udeležilo okrog 50 udeležencev, kar je zelo visok obisk in je tudi potrditev, da imamo radi in spoštujemo Marka Hudnika.

Husein Kljunič

V KOSOVU GRAŠČINI RAZSTAVLJA AKADEMSKI SLIKAR VINKO TUŠEK

V petek, 24. maja, bo v Kosovi graščini na Jesenicah ob 19. uri otvoritev razstave akademskega slikarja Vinka TUŠKA. Naslov razstave je »Sprehod skozi slike«, ker objekti — slike prosto lebdijo v galerijskem prostoru, med slikami pa se »sprehajajo« zvoki glasbe in dopolnjujejo njihovo izpovednost.

Vinko Tušek je študiral na ALU v Ljubljani pri profesorjih F. Miheliču, B. Jakcu in R. Debenjaku. Ukvarjal se je s pedagoškim delom, bil strokovni vodja za likovno dejavnost pri ZKO Kranj, od leta 1984 deluje kot samostojni kulturni delavec. Tuškovo delo je izrazito raziskovalne narave. Ustvarja ambientno plastiko, slike, kipe in grafike. Likovni kritik Andrej Pavlovec je o njem napisal naslednje:

»Kakor že je težko določiti mesto nekemu likovnemu ustvarjalcu v tem spremenljivem valovanju sodobne umetnosti in je v določeni situaciji celo varljivo določevati stopnjo avtorjeve izpovedne moči, ki prej zapelje formalista, kakor pa mu omogoči neposreden stik z ustvarjenim delom — tako je mogoče, da specifičnost vsake likovne izpovedi zahteva samostojen, neposreden pristop, ki se izraža v razumevanju umetnikovega lastnega sveta.

Tako je za razumevanje Tuškovega likovnega sveta in izpovednosti treba povedati, da se je slikar spopadal s prostorom že v svojih zgodnjih grafikah, na katerih je upodabljal »urbanizirani prostor naselelj«. To spopadanje s prostorom je potekalo takrat v dveh dimenzijah grafičnega lista, kar je bilo slikarju vse pre malo. Zato je prešel na obdelavo objektov oziroma na slikanje ali poslikavanje oblih in zapletenih površin raznih objektov in iz tega je povzel zaključek, da je resnično celostno delo možno le v urejanju ambience. Naenkrat mu postane prostor (zaboj, škatala, soba) nadomestilo slike in hkrati slika sama. Prvo takšno ambientalno ureditev prostora je

prikazal leta 1970 v Moderni galeriji v Ljubljani.

Tudi tokratna razstava je usmerjena na ureditev prostora, na spopad z velikim galerijskim prostorom, ki ga avtor pojmuje kot veliko slikarsko površino v treh dimenzijah. Na ta način gledalca nekako prisili sprehajati se fizično znotraj slike, kar v pravem tabelnem slikarstvu niti ni možno. Slike je mogoče samo gledati, relief je možno otipati, ambientalno ureditev prostora je možno doživeti tudi prostorsko. In v tem primeru je dal Tušek prostoru — galeriji povsem nov pomen, novo kvaliteto. Zdej je prostor — galerija z objekti (posamičnimi slikami kot likovnimi elementi) naenkrat čisto nasprotje dosedanjemu načinu gledanja: če smo navajeni gledati sliko na tisti naš znani krajinarski način, smo tokrat prisiljeni naš dosednji pogled povsem spremeniti. Ni več slike uokvirjene v prave kote, ki so za avtorja preveč geometrični in preveč fizično in fizikalno utrujajoči. Zato so njegovi objekti — slike, ki sestavljajo celoto ambience, kot iztrganke iz neke večje kompozicije, so kot neke kolaže, ki prosto lebdijo (nepriplejeni) v galerijskem prostoru. So kot drevesa v gozdu, ki z igrivo zbirko pogledov zapuščajo v gledalca, posebno še s poigravanjem svetlobe (osvetlitve) in glasbe, nek pojem dojemanja celovitosti razstave. To je in ni scenografija, je pa prav gotovo intermedialna govorica likovnega ustvarjalca, ki je postavil svobodno sceno, v kateri velja volja ustvarjalca in vodi obiskovalca, ki lahko gleda razstavo s priznavanjem ali pa tudi zgražanjem. Vse pa je odvisno od sprejemljivosti...«

Z OTVORITVE RAZSTAVE

Ob otvoritvi razstave risb in grafik akademske slikarke ALMIRE BREMEC-HUSAR je 10. maja v razstavnem salonu DOLIK v kulturnem programu nastopila Nataša DROLIC, učenka Glasbene šole Jesenice, oddelka v Žirovnici.

Zaradi svoje posebne nadarjenosti in uspešnosti je Nataša dokončala v enem letu dve šolski leti in je sedaj že v petem letniku. Doslej je imela s svojimi učiteljsko prof. Beti Demšarjevo že dva uspešna samostojna koncerta, in sicer v Žirovnici in na Jesenicah. Tudi njen nastop ob otvoritvi razstave je bil nagrajen z dolgim ploskanjem.

B. B.

PRED PROGRAMSKO KONFERENCO ZKO JESENICE

Prihodnji petek, 31. maja, se bodo ob 18. uri zbrali delegati na programski konferenci Zveze kulturnih organizacij Jesenice. Delegati bodo razpravljali in sprejemali finančno poročilo in poročilo o delu ZKO v letu 1984 in predlog programa in finančnega načrta ZKO za leto 1985. Seja je sklicana nekoliko pozno, ker je Kulturna skupnost Jesenice sprejela letošnji finančni načrt šele 8. maja in pred tem seveda ni bilo mogoče oblikovati programa in finančnega načrta ZKO.

Iz obsežnega gradiva, ki so ga prejeli delegati, danes povzemamo najpomembnejše ugotovitve iz poročila o delu in prireditvah ZKO in njenih članic v letu 1984. Poleg redne volilno-programске konference se je v lanskem letu izvršni odbor, kot izvršno-operativni organ konference, sestel devetkrat, dvakrat pa se je sestel kot temeljna delegacija za delegiranje delegatov na sejo skupščine Kulturne skupnosti Jesenice, kjer so se delegati ZKO redno in polnoštevilno udeleževali sej skupščine in v razpravah sodelovali s pisno oblikovanimi pripombami in pobudami. Manj uspešne so bile strokovne komisije, ki razen glasbene in likovne, ki jo predstavlja likovni klub DOLIK, kljub prizadevanjem niso zaživele, ker niso imele dovolj konkretno opredeljenih nalog predvsem glede strokovnega delovanja na svojih področjih.

V lanskem letu se je izvršni odbor dvakrat sestel na delovnem sestanku s predsedniki in tajniki društev. Obravnavali so izvrševanje sklepov programsko-volilne konference, priprave letnih, srednjeročnih in dolgoročnih programov dela in vprašanja društvenih kronik in hranjenju arhivske dokumentacije za odgovorne za to področje dela v kulturnih društvih in organizacijah. Izvršni odbor pa je bil tudi pobudnik in sosclicatelj, skupaj z OK SZDL, občinskim svetom ZSS in OK ZSMS, razgovora s kulturnimi animatorji v OZD in predstavniki odborov oziroma komisij za kulturo za bolj organizirano in prodorno delovanje vseh subjektov na področju kulture.

Poleg že tradicionalnih občinskih srečanj odraslih in mladinskih pevskih zborov, na katerih je sodelovalo 820 pevki in pevcev, je bila ZKO organizatorica tudi dveh področnih srečanj, in sicer lutkovnih skupin in mladinskih pevskih zborov Gorenjske. Amatersko gledališče Tone Čufar, folklorna skupina KUD Podkoren, vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica in mešani pevski zbor Blaž Arnič pa so sodelovali na področnih srečanjih v Škofji Loki, na Bledu, v Trzinu in Domžalah. Na republiškem srečanju v Dolenskih Toplicah je sodelovalo amatersko gledališče Tone Čufar, v jeseniški občini pa sta potekala 25. republiška razstava pionirske fotografije in 20. jubilejno srečanje najmlajših filmskih ustvarjalcev Slovenije z mednarodno udeležbo pod pokroviteljstvom ZKO.

Med mednarodna srečanja in prireditve v občini v lanskem letu sodita XI. mednarodni festival amaterskega filma s sodelovanjem 160 kinoklubov s 130 filmi iz 14 držav, razstava fotografij INTERFOTO Jesenice — Beljak Avstrija v razstavnem salonu DOLIK in nastop vokalnega okteta DPD Svoboda France Prešeren na Poljskem.

V lanskem letu so na Jesenicah in v Žirovnici gostovali slovenski oktet OBIR iz Obirskega, partizanski pevski zbor iz Celovca in slovenski mešani pevski zbor iz Šent Jakoba z avstrijske Koroške. Vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica pa je nastopal na Obirju in v Železni Kapli na avstrijskem Koroškem in v Ukvah v Kanalski dolini v Italiji.

Redno se odvijajo tudi kulturni stiki s pobrateno občino Trbovlje, kjer so se s svojimi likovnimi deli na skupinski razstavi z domačimi Relikovci predstavili za trboveljski občinski praznik, poleg lastnih skupinskih razstav DOLIKA in RELIKA v Trbovljah oziroma na Jesenicah. Iz Trbovelj je na Jesenicah in na Javorniku gostoval tudi mešani pevski zbor, predstavila pa se je tudi mladinska dramska skupina iz Trbovelj, na Jesenicah pa je bila v gosteh delavska godba iz Trbovelj.

Izvršni odbor ZKO je v letu 1984 organiziral na Jesenicah tudi koncert mešanega pevskega zbora Gaudeamus iz Ljubljane, koncert Partizanskega pevskega zbora Ljubljana v okviru festivala glasba in revolucija in dva nastopa folklorne skupine KUD Mladen Stojanović iz Prijedora.

Različnih oblik izobraževanja in strokovnega usposabljanja se je v lanskem letu udeležilo 67 članov kulturnih društev in organizacij.

Skupaj so kulturna društva in organizacije v lanskem letu po nepo-

polnih podatkih, ker nekaj društev ni pravočasno poslalo svojih poročil, izvedle 1.047 različnih prireditev in kulturnih akcij. Med kulturnimi društvami in organizacijami po številu izvedenih prireditev in akcij prednjači DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice z 257 prireditvami in akcijami, sledijo pa KUD Jaka Rabič Dovje Mojstrana (134), SKD Josip Vandot osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora (126), pihalni orkester Jeseniških železarjev (78), SKD Prešernov rod osnovne šole Gorenjski odred Žirovnica (75), DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica (59), DPD Svoboda Franc Mencinger Javornik Koroška Bela (56) itd.

Poročilo navaja, da je številni prikaz dejavnosti in akcij ZKO in njenih članic v letu 1984 le en vidik izjemne aktivnosti ljubiteljske kulturne dejavnosti v občini. Za vsem tem se namreč skriva neizračunljivo število ur, ki so jih kulturni delavci žrtvovali v svojem prostem času tako za vadbo in nastope, kakor tudi za organizacijsko delo. Drug vidik pa je seveda povezan s kvalitativnim vprašanjem, kakšen kvaliteten napredek je bil dosežen na posameznem področju delovanja in kako so se kulturna društva in organizacije uveljavile kot celovit ponudnik kulturnih prireditev in sporočil na svojem območju in kako celovito obravnavajo kulturo.

V kvaliteten vrh uvrščajo dosežke jeseniškega gledališča Tone Čufar, ki sicer ni zajeto v poročilu, ker neposredno poroča Kulturni skupnosti Jesenice, likovno ustvarjalno in likovno razstavno dejavnost likovnega kluba DOLIK in razstavnega salona DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, založniško dejavnost (LISTI, zbornik Jeklo in ljudje in druge občasne publikacije — almanah) ter glasbeno dejavnost, kjer predvsem izstopajo pihalni orkester Je-

seniških železarjev, ženski pevski zbor Milko Škoberne in mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, moški vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica, poleg mladinskih pevskih zborov SKD osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc Jesenice in Gorenjskega odreda Žirovnica. Kvalitetni napredek je bil zaznaven tudi pri moškem pevskem zboru Vintgar Blejska Dobrava, moškem zboru Društva upokojencev Jesenice in ženskem zboru Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, zelo iskren in odgovoren odnos do petja pa je pokazal moški zbor Marjan Vodopivec iz Kranjske gore. Nasploh so strokovnjaki na občinskih srečanjih mladinskih in odraslih pevskih zborov v letu 1984 pohvalili kvaliteten izvedbeni in programski napredek v primerjavi z letom 1983.

V poročilu ugotavljajo, da žal, razen pri DPD Svoboda Tone Čufar in KUD Jaka Rabič Dovje Mojstrana, pri ostalih društvih in organizacijah ni bilo opaznega odpiranja navzven, oziroma pokazane skrbi za celovito kulturno ponudbo na območjih, kjer delujejo. Društva in organizacije, razen redkih izjem, tudi niso dovolj delovala v pogledu kulturno-estetskega in splošnega osveščanja svojega članstva, kakor tudi ne v pogledu spodbujanja in razvijanja kulturnih potreb in interesov okolja, kjer delujejo. Poročilo navaja tudi, da so pogrešali več prizadevanj pri uveljavljanju sodobnejših oblik in vsebin delovanja, ki bi privlačile predvsem mlade v društva in organizacije, za kar pa bi se kulturna društva in organizacije morala bolj povezovati s šolskimi kulturnimi društvi in mladinsko organizacijo.

To so le glavni poudarki iz poročila Zveze kulturnih organizacij Jesenice o delu in prireditvah kulturnih društev in organizacij v letu 1983, za kar so od Kulturne skupnosti prejeli 3.727.000 din, v kar so všteti tudi stroški vzdrževanja, najemnin, kurjave in drugi stroški za redno dejavnost društev in organizacij. O predlogu programa in finančnem načrtu za letos pa bomo poročali v prihodnji številki.

ŠE O OBČNEM ZBORU PEVSKEGA DRUŠTVA VINTGAR

K informaciji o občnem zboru pevskega društva Vintgar Blejska Dobrava moramo zaradi objektivne informiranosti bralcev napisati nekatere dopolnitve. V zadnji številki Železarja, 16. maja, smo prebrali, da pevci zbora niso zadovoljni z vrednotenjem njihovega dela Kulturne skupnosti in Zveze kulturnih organizacij Jesenice in da so za prve štiri mesece letošnjega leta prejeli samo 9.250 din, vključno za proslavo 10-letnice delovanja zbora.

Izvršni odbor ZKO je na decembrski seji 1984 odobril in tudi nakazal zboru iz svojih neizkoriščenih sredstev 15.000 din namensko za proslavo 10-letnice delovanja zbora, čeprav zbor tega praznovanja ni imel v svojem programu. Razen tega je zbor v lanskem letu za redno dejavnost sprejel 13.000 din, za stimulacijo zborovodja pa še 24.000 din, skupaj torej za redno dejavnost 37.000 din, kar je tudi osnova za nakazovanje akontacij v letošnjem letu, dokler ni sprejet finančni načrt ZKO, kakor določa tudi zakon. Ker so kulturna društva in organizacije prejele akontacijo za prvo tromesečje, je seveda to zneslo le 9.250 din, ko pa bo finančni načrt sprejet, bo seveda ta vsota spremenjena, izvršen pa bo tudi poračun za nazaj.

Kakor bi tovarišem v zboru moralo biti znano, je bil finančni načrt Kulturne skupnosti Jesenice za letos sprejet šele 8. maja, zato ZKO tudi ni mogla prej dokončno oblikovati predloga finančnega načrta, ki bo predložen konferenci ZKO v spre-

jem 31. maja. Vsa društva in organizacije so imele v razpravi osnutek finančnega načrta in nanj je dal zbor tudi pripombe, ki jih je izvršni odbor v celoti upošteval, oziroma celo povečal za 4.500 din in znaša letošnji predlog za njihovo dejavnost 93.600 din ali 153 % več kot leto poprej, ker je tudi ZKO od Kulturne skupnosti dobila dodatna sredstva za najemnine in vzdrževanje kulturnih prostorov.

Ostale ugotovitve, ki smo jih prebrali v informaciji, pa je prav, da jih delegat zbora iznese na seji programске konference ZKO 31. maja, kjer bo lahko dobil vsa pojasnila. Glede užaljenosti, da na njihovem jubilejnim koncertu ni bil nihče od vodilnih delavcev ZKO, le-to, da je naš predstavnik tudi član strokovne komisije za glasbo, ki je hkrati tudi član območnega združenja pevskih zborov za Gorenjsko, ki je podelil tudi Gallusova priznanja na jubilejnim koncertu.

Izvršni odbor
ZKO Jesenice

Jesenice (foto I. Kučina)

LIKOVNA USTVARJALNOST UČENCEV OSNOVNIH ŠOL JESENIŠKE OBČINE

Jutri, v petek, 24. maja, bodo ob 18. uri v počastitev praznika mladosti v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli deseto letošnjo razstavo, in sicer razstavo likovne ustvarjalnosti učencev osnovnih šol jeseniške občine, ki jo razstavi salon DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar organizira skupaj z Vzgojnoizobraževalnim zavodom Jesenice. Krajši kulturni program ob otvoritvi bodo izvajali učenci Glasbene šole Jesenice.

Letos se učenci osnovnih šol jeseniške občine že drugi ob dnevu mladosti predstavljajo z izborom najboljših likovnih stvaritev, ki so jih izdelali v okviru likovnega pouka. Učenci tako postajajo iz obiskovalcev razstav tudi sooblikovalci likovno-razstavne dejavnosti v našem železarskem mestu. Prav gotovo so med njimi tudi bodoči člani likovnega kluba DOLIK, ki bodo nadaljevali bogato likovno ustvarjalno in razstavno dejavnost, ki letos prehaja v 40. leto delovanja.

Vsakoletna razstava likovne ustvarjalnosti učencev osnovnih šol naj bi bila tudi spodbuda učencem za njihovo nadaljnje likovno izobraževanje in usposabljanje, še zlasti pa, da bi svoje življenje obogatili tudi z uživanjem likovnih umetnin. Da bi znali pravilno vrednotiti vse tisto, kar je dragocenega nastajalo v tisočletnem razvoju človeške misli in kulture, v umetniških delih slikarjev, kiparjev, arhitektov in ostalo kultur-

no dediščino, kakor tudi sodobna likovna prizadevanja domačih in tujih ustvarjalcev.

Hkrati pa, poudarjajo organizatorji razstave, naj bi bila vsakoletna razstava tudi izraz zahvale likovnim in ostalim pedagogom in šolam za njihova prizadevanja na področju kulturno-estetske vzgoje ob spoznanju, da brez poznavanja kulture, ki jo je človeštvo ustvarilo v vsem svojem razvoju, ni mogoče razvijati sodobnih kulturnih — likovnih prizadevanj.

Seveda pa je razstava tudi lep pregled nad likovnim prizadevanjem in ustvarjanjem v naših osnovnih šolah, ki so že nekajkrat tudi izven občine dokazale svojo kvaliteto vrednot.

Razstava likovnih prizadevanj učencev osnovnih šol bo na ogled do vključno 5. junija vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

ZLATO ODLIČJE »SVOBODA« JESENIŠKI SVOBODI

Na deseti volilno-programski konferenci Zveze kulturnih organizacij Slovenije, ki je bila v sredo, 15. maja, so podelili tudi letošnja priznanja ZKOS, in sicer 14 odličij Svoboda z zlatim listom in 21 odličij Svoboda s srebrnim listom. Med prejemniki odličja Svoboda z zlatim listom je bilo tudi DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Prejelo ga je za svojo pestro kulturno dejavnost in kontinuirano skrb za ohranjanje in razširjanje dejavnosti.

DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki kontinuirano deluje od leta 1919, razen v času narodnoosvobodilnega boja, je v vsem tem času združevalo od 200 do 300 aktivnih članov v različnih kulturnih dejavnostih. Vseskozi je delovalo na marksističnih osnovah in bilo med obema vojnama sestavni del naprednega delavskega gibanja in dogajanja v tem gibanju. Delo Svobode oziroma takratne Enakosti je bilo najtesneje povezano tudi z veliko stavko jeseniških kovinarjev pred petdesetimi leti in odličje, ki so ga prejeli, spominja na vse to, kajti sedanje generacije le nadaljujejo z bogato kulturno dediščino, ki so jo prevzele od generacij, ki so vztrajale na svoji poti, čeprav je bil zaradi tega nemalokrat ogrožen tudi njihov vsakdanji kruh in čeprav so bili zaradi tega tudi politično preganjani.

V društvu danes delujejo: likovni klub DOLIK (dolinski likovniki), razstavnici salon DOLIK, ženski pevski zbor Milko Škoberne, mešani pevski zbor Blaž Arnič, odsek za ročna dela in kulturno-umetniški klub, ki izdaja revijo LISTI, prizadevajo pa si da bi ponovno obnovili ženski vokalni oktet. V društvu ta čas deluje okrog 200 aktivnih članov.

V letu 1984 so izvedli 257 kulturnih prireditev in akcij, kar jih ne uvršča samo v vrh občine ampak najbrž tudi v vrh Slovenije. Organizirali in izvedli so kar 59 razstav, in sicer 25 v razstavnem salonu DOLIK, katerega razstavno politiko vodi umetniški svet, 12 krat so člani DOLIKA razstavljali v občini, 22 krat pa izven ob-

čine. Zbora sta imela 13 samostojnih koncertov, od tega štiri izven občine, osemkrat pa sta sodelovala na različnih prireditvah. Člani kulturno-umetniškega kluba so uredili tri številke LISTOV, kulturno-umetniške priloge Železarja, ob razstavah pa so izdali tudi 25 zloženkov — predstavitev razstavljalcev. Organizirali so dva literarna večera, nadaljevali s likovnim usposabljanjem Dolikovcev, organizirali lastno likovno kolonijo in sodelovali na drugih. Otvoritev razstav redno popestrijo s krajšimi glasbenimi programi in predstavitvijo razstavljalca in se bi lahko naštevati. Vendar je to le vidna stran dejavnosti članov društva, za katero se skriva ogromno število vadbeneh ur, delovnih ur pri izvajanju razstavne dejavnosti, vzdrževanju razstavnega prostora, ustvarjanju del za razstave, organizacijsko tehnična dela in podobno.

Društvo redno sodeluje s Svoboda-ši pobratenih Trbovelj, s slovenskim mešanim pevskim zborom v Šent Jakoku in slovenskimi literati na avstrijskem Koroškem, z nemškim delavskim pevskim zborom iz Beljaka v Avstriji, s Slovenci iz Kanalske doline v Italiji in drugimi skupinami v Sloveniji.

To je le bežen posnetek iz bogate in pestre dejavnosti društva, ki ima veliko odgovornost pred svojo zgodovino in nadaljnjim razvojem in ki ga prejeto priznanje tudi obvezuje, da doseženo še nadalje razvija, predvsem pa, da se pomlaja in kvaliteto krepi.

NA ROB REVJI PEVSKIH ZBOROV

V Železarju št. 19 z dne 16. maja 1985 smo prebrali članek o moškem pevskem zboru Vintgar z Blejske Dobrave. Informiral nas je o dolgoletnem naporu delu tega zbora, ob koncu pa se je pisec užaljen spotaknil ob srečanje zborov jeseniške občine 13. aprila v Zabreznici, ko je neuradna žirija odločila, da se bo revije zborov Gorenjske udeležil mešani pevski zbor DPD Svobode France Prešeren Žirovnica-Brezinca.

Kriteriji za tako odločitev so bili v prvi vrsti strokovno-umetniški: iskali so kvaliteten prepevanje, muzikalnost, pravilno izgovorjavo, dinamiko in še marsikaj, kar vpliva na dobro podajanje pesmi. Šele v drugi vrsti je mogoče upoštevati zunanje posebnosti nekega zbora, kot, na primer, dolgoletni staž, številčnost ali kaj podobnega. Zaradi tega gre v Škofjo Loko zbor iz Žirovnice, ne pa moški zbor Vintgar, četudi deluje že deset let. Menimo, da si ta zbor za tako dolg obstoj zasluži posebno priznanje, toda za sodelovanje na reviji regijskega značaja, ko naj se pokaže nivo prepevanja v neki občini, so za izbor potrebni drugačni vidiki, taki, ki zajemajo predvsem kvaliteto, kar sem v začetku tega zapisa že omenila in nekoliko tudi razčlenila. Sporna bi lahko bila le taka odločitev žirije, ki bi spregledala kvaliteto! Tega pa pisec omenjenega članka ne trdi in tudi ne more trditi.

Z nekaj stavki bom pojasnila delovanje pevskih zborov v koroški regiji, ki je organizacijsko in vsebinsko na nekoliko višji ravni kot na Gorenjskem. Tam sem namreč bila dve leti aktivno vključena v to dejavnost

in mi je zato dobro poznana. Zborovodje načrtno vzgajajo, redno jih kličejo na seminarje, ki se jih tudi udeležujejo. Na vaje vabijo glasbene strokovnjake, ki vplivajo tudi na programsko politiko. Vsakoletne občinske in regijske revije so skrbno pripravljene, žirijo pa sestavljajo priznani glasbeni ustvarjalci in praktiki iz vse Slovenije. Po končanih revijah se sestanejo in analizirajo delo posameznih zborov. Tako so odločitve žirije demokratično zasnovane in podprte ter brez nepotrebnih zamer osvojene. Podobni organizacijski in vsebinski prijemci so uveljavljeni že pri revijah pionirskih zborov. S takim delom rasteta kvaliteta in veselje do tovrstnega dela.

Ob koncu želim moškemu pevskemu zboru Vintgar z Blejske Dobrave še mnogo uspešnih let prepevanja in tudi dvig kvalitete. Če bo ta splošno opazna, potem je nobena žirija ne bo mogla spregledati in pot navzgor jim bo odprta.

P. s.: pisca članka v Železarju na srečanju pevskih zborov jeseniške občine 13. aprila ni bilo med poslušalci! Majda Eržen, profesorica glasbe

JESENICE MAJA 1945. LETA

Adolf Hitler je 30. aprila 1945. leta popoldne naredil samomor. Približno ob isti uri sta dva ruska vojaka, Mihail Jegorov in Meliton Kangaria, izobešila zastavo na rajstgast sredi Berlina. Dva dni pred tem dogodkom so partizani ujeli Mussolinija, ga ustrelili in v Milanu obesili z glavo navzdol.

Hitlerjev minister za propagando je istega dne kot Hitler pomoril šest od svojih sedmih otrok, nato pa sta se zastrupila še z ženo. Po nekaterih virih pa je esesovec ukazal, da so njega in ženo ustrelili.

To se je dogajalo v Berlinu. Kako pa je bilo maja 1945 na Jesenicah? Za najlepši trenutek, za pohod na Jesenice, smo se pripravili na Poljanah. Tam se nam je priključilo veliko fantov in mož, ki so s tem postali vojaški jugoslovanske armade, tedaj in še dolgo po vojni pa smo jim pravili »majski borci«. Med njimi sem zagledal sošolca iz gimnazije. S tem sošolcem je na Poljane prišla tudi njegova mati in ko naju je zagledala v prisrčnem pogovoru in zvedela, kdo sem, me je ganljivo prosila: »Moža so mi ustrelili Nemci kot talca. Dva sina imam, drugi je mlajši, pa te lepo prosim, da ga čuvaš, da ne bo padel zdaj, ko bo vsak čas konec vojne.«

Devetega maja smo se umiti in obriti, z očiščenimi čevlji in uniformo v vojaški koloni napotili proti Jesenicam. Na čelu je bil konjenik z zastavo, potem komanda mesta, na čelu starejši borci in zatem novinci — prostovoljci. Šli smo po cesti skozi Podmežaklo in nato skozi porušene Jesenice proti sedanemu gledališču. Na tej kratki, a nepozabni poti nas je navdušeno pozdravljala množica in nas obšipavala s cvetjem. Z oken so plapolale zastave, iz množice pa so se slišali vzkliki: »Živeli partizani! Živela svoboda! Živel Tito!«

Tedaj ni bilo časa, kasneje pa sem razmišljal: Le kdaj so ljudje sešli toliko zastav, le kdaj so nabrali toliko cvetja?

Ko sem decembra 1943. leta prišel k partizanom, so govorili, da bo že čez tri tedne konec vojne. Januarja so še vedno ponavljali te govorice, pa marca in aprila, vse do tistega srečnega maja 1945. leta. Posledica tega je bila, da takrat, ko smo se nastanili v gledališču, nikakor nisem mogel verjeti, da je res nastopila svoboda, da je Nemčija kapitulirala. Najmanj teden dni sem spal na postelji v čevljih, pokrili sem se le z odejo. Kar z nekim podcenjevanjem sem gledal majske borce, kako so se zvečer brezskrbno slekli in zlezli pod rjuhe. Nekateri so že prinesli s seboj ali pa so potem od doma dobili pizame, kar mi tudi ni bilo všeč, ker je takrat veljalo, da spalna oblačila niso za vojake.

Dopoldne naslednjega dne je iz radovljiske smeri pripeljal vojaški transport z nemškimi vojaki in vlasovci. Ustavil se je na progi tik pod gledališčem. Ko smo ga zagledali, smo stekli do nasipa in zrl v dobro oborožene sovražne vojake. Ponašali smo se naivno, otroško, kot radovedna zija. Če bi vedeli, da so prav ti vlasovci pred dobro uro v Radovljici ubili tri naše vojake in civilista, bi skočili v zaklone s pripravljenim orožjem. Ko so Nemci opazili, iz katere stavbe smo pritekli, so z odprtih vagonov v gledališče usmerili topovske cevi. Menda so ti vojaki šele v Radovljici zvedeli za kapitulacijo Nemčije in zato so se na Jesenicah ponašali bolj pohlevno.

Še nekaj je bilo odločilno, da na Jesenicah ni prišlo do prelivanja krvi. Takoj prvega dne, ko so borci vkorakali na Jesenice, so v gledališču postavili močno razglasno postajo, ki je imela več zvočnikov obrnjenih proti železniški progi. Ko se je omenjeni transport previdno blizl Jesenicam, je naša aktivistka v nemškem jeziku neprestano ponavljala besedilo o kapitulaciji Nemčije, obenem pa ponavljala: »Deutschland kaput, Deutschland kapituliert.«

Bolj kot mi, pa so se izkazali železničarji. Med Jesenicami in karavanškim predorom so odstranili več tirnic in jih skrili, da transport ni mogel naprej. Okrajni komite Jesenice je že prvi dan za načelnika železniške postaje imenoval tovariša Mešička. Naš obveščevalec Jože Thaler-Zvonko, ki živi v Piranu, je v prometno pisarno v navzočnosti še štirih železničarjev poklical komandanta transporta. Prišel je še z nekim kapetanom. Thaler jima je razložil položaj po kapitulaciji in njihove obveznosti. Morajo se nam vdati in položiti orožje. Nemška oficirja pa sta odgovorila, da o tem ne razmišljata. Z orožjem si bodo izsilili prosto pot do Beljaka in se tam vdali Anglo-Amerikancem.

Opoldne so se pogajanja nadaljevala in potem spet ob treh popoldne. Takrat so nas vse borce poklicali na železniško postajo. Izkusnega partizana Silvestra Frčerja iz Zgornjih Gorij, ki se je že v stari jugoslovan-

ski vojski naučil voziti motorna vozila, je komanda poslala v smeri Dovjega po pomoč. Odpeljal se je z motorjem s prikolico in kmalu je pripeljal borce 11. Dalmatinske brigade 4. armade. Oficirji te brigade so se izkazali za zelo pogumne. Ko je komandant nemškega transporta političnemu komisarju neke enote te brigade drzno dejal, da se bo rajši boril kot vdal, ga je major Jovo Gou z enim udarcem v brado zbil na tla ter nanj zakričal: »Na, tu imaš borbo, nadaljevali pa jo bomo zunaj!« Pogumen nastop majorja Jova je streznil nadutega nemškega komandanta, ki je zdaj privolil v predajo. Sklenjeno je bilo, da morajo vsi zapustiti vagona in iti po točno določeni poti. Oficirji in podoficirji lahko zadržijo lahko orožje. Vojaki so pred Čufarjevo trgovino odložili orožje, pozneje pa so Dalmatinci razorožili še oficirje in podoficirje, celotni transport pa je moral peš proti Hrušici in Dovjemu, kjer so čakali nekaj dni, da so se razmere uredile in da so jih razporedili po ujetniških taboriščih.

Marsikateri sodelavci okupatorja bi ljudje linčali, če bi jim to dovolili. Aretiranci so bili zaprti v dvorani v kletnem prostoru gledališča in v Kosovi graščini. Osebo masčevanje je bilo strogo prepovedano. Kot komisar zaščitne čete dobro vem, da se je v prvem mesecu zgodil le en tak primer. V omenjeni dvorani v gledališču smo zaradi varnosti imeli po dva stražarja z brzostrelko; enega v dvorani, drugega za vrati, da bi v primeru napada na stražarja lahko pomagal in nas obvestil. Ko je bil nekoč v dvorani na straži Jeseničan, star 18 let, ki se nam je priključil na Poljanah, je med aretiranci zagledal esesovca, katerega je med vojno večkrat videl na Jesenicah v družbi z gestapovci. Tudi temu fantu so Nemci ustrelili očeta, pa je izkoristil priložnost za masčevanje. Esesovca je pretepel tako, da mu je izmalčil obraz.

Po Jesenicah in Javorniku smo poiskali ljubice nemških vojakov in policistov ter jih pripeljali v gledališče, kjer so nam morale nekaj dni ribati sobe in hodnike. Takšnih deklet na Jesenicah ni bilo veliko in skoraj vse so se pozneje preselile v Ljubljano in druge kraje.

Zelo smo bili veseli srečanja z ruskimi dekleti, ki so svobodo dočakale v barakah na Jesenicah. Domov v Sovjetsko zvezo so odpotovali čez mesec dni. Marsikatera ljubezen je bila prekinjena, slovo pa hudo. S študentko iz Kijeva, s katero sem se najraje družil na Jesenicah, sva si dopisovala vse do zloglasne resolucije in informiroja, ko so bile vse takšne zveze nezaželene.

Cez mejo so se vračali ljudje iz raznih taborišč, prisilnega ali prostovoljnega dela v Nemčiji. Vračali so se v skupinah in posamezno. Obveščeni smo bili, da se med te skupine radi pomešajo sovražniki, da bi tako ušli zasluženim kazni. Zato smo bili pri posameznih skupinah ali posameznikih zelo previdni. Danes vemo, da se je v Nemčiji med takšno skupino pomešal tudi zloglasni šef gestapa in SS Heinrich Himmler.

Nekega dne smo blizu železniške postaje na Jesenicah srečali skupino petih moških, ki so zatrjevali, da se vračajo iz taborišča. Njihovi odgovori so bili precej dvomljivi, zato smo jih pripeljali v dvorano v gledališču. Možje so protestirali, kričali in nas zmerjali, vse to pa jim ni nič pomagalo. Čez dva dni smo dobili iz Ljubljane obvestilo: »Takoj jih izpustite, to so naši aktivisti, ki se vračajo iz internacije.« Opravičili smo se jim, oni pa so jezni in hkrati srečni odpotovali v Ljubljano. Ko sem se s skupino borcev čez dva meseca sprehajal po Ljubljani, smo dva od njih srečali. Eden od njih nas je zbudil: »To so jeseniški osvoboditelji!«

Nekega večera je na Jesenice prišla kolona okoli 30 angleških tovrnjakov, ki so iz Dachaua pripeljali naše aktiviste. Čudili smo se vzdržljivosti voznikov, ki so bili po naporni vožnji še vedno dobro razpoloženi. Z vzkliki smo pozdravljali trpine, se objemali in poljubljali, čeprav se nismo poznali. Sam sem prepoznal le Mežkovega iz Žirovnice. Mojega soborca iz prvih dni partizanšine Silvestra Frčerja pa je jezilo, ker je imel premalo bencina za motorno kolo s prikolico, s katero je vozil oficirje iz komande mesta. Ko so zavezniški vozniki s tovornjaki odšli, pa je imel v bencinskih ročkah več kot sto litrov bencina. Ne mislite, da ga je ukradel! Ponudil ga mu je zavezniški šofer v zameno za pištolo. Kadarkoli smo se srečali z angloameriški vojniki, so nas prosili za nemške pištole, ki so jih kot trofeje pošiljali domov. Od razoroženih nemških vojakov smo imeli dovolj orožja, prve dni

v svobodi pa skoraj vsi stari borci po dve do tri pištole.

V drugi polovici maja so začeli na Jesenice prihajati transporti z zaprtimi vagoni, v katerih so bili domobranci, četniki in ustaši. 19. in 20. maja 1945. leta je skozi predor prišlo na Jesenice okoli 3000 ustašev in hrvatskih domobrancev ter ljotičevih četnikov. Prvi transport s slovenskimi domobranci pa je prišel s Koroške 24. maja. Predno so jih Angleži v Celovcu zaprli v vagona, so jim rekli, da gredo v Italijo, od koder se bodo skupaj z zavezniki prebili do Ljubljane. Zato so bili zelo presenečeni, ko so se nenadoma znašli v naših rokah. Iz vagonov niso mogli, ker so bili zaklenjeni, vsi vagoni pa z obeh strani zastraženi.

V gledališču na Jesenicah smo imeli zaprti tudi ustaško vladno, oziroma nekaj ministrov, sekretarjev, med njimi so bile tudi žene. Žene so v perilu imele vsite zlate kovance. V nedrčku neke ustaške dame smo našli dvanajst zlatih ur. Ustaška gospoda je s seboj nosila okrog 30 kg zlata, prelitega v kovance in palice. Tedaj sem prvič v življenju videl zlate palice in zlate kovance. Komandir mi je dejal, naj si za spomin vzamem zlat kovanec. Bil sem tako pošten in tako otroško naiven, da sem rekel:

»Zakaj ga bom pa sploh potreboval. Menda ne bosta v socializmu zlato in denar gospodar?« Tedaj mi nekdo reče: »Morda ga boš potreboval za zobe.« Pa sem bil spet bolj pameten: »Upam, da bo naša država imela za borce toliko zlata, da si bomo popravili zobe.«

Ustaško gospodo sem še enkrat videl 1947. leta. Toda le v filmskih novicah, ki so poročale o sojenju ustaškim vojnim zločincem v Zagrebu.

Jože Vidic

ŠENČUR : JESENICE (MLADINKE) 19:18

Na drugem gostovanju so jeseniške mladinke z visoko razliko 99. košev premagale mlado in neizkušeno ekipo Senčurja. Igralke Senčurja se namreč s svojim znanjem košarke niso mogle resneje upirati dobro pripravljenim Jesenicam.

Jesenice: Deretič 14, Šmitran 33, Krznarič 26, Bartelj 6, Rozman 2, Berus, Felc 25, Bešič 2, Smolej 10.

T.

JESENICE : SAVA A (PIONIRKE) 22:44

Najmlajša ženska ekipa košarskega kluba Jesenic je odigrala prvo tekmo za letošnje odprto prvenstvo Slovenije.

Ker so za domačo ekipo nastopile nekatere igralke, ki so prvič igrale neko tekmo, rezultat ni presenetljiv. Jeseniški ekipi se pozna, da ni uigrana, pa tudi po tehnikah igralke zaostajajo za Kranjčankami, ki trenirajo skupaj že nekaj let.

Za Jesenice so igrale: Hadžimuratović, Lukanović, Potočki, Ališić, Springer, Križanič, Stražisar, Ljušić, Strajnar, Zrnič.

T.

ILIRIJA : JESENICE (KADETINJE) 45:97

Po nesrečnem porazu doma z ekipo Save so se jeseniške kadetkinje v Ljubljani razigrale in visoko premagale vrstnice iz ekipe Ilirije. Posebej dobro so igrale v prvem polčasu, ko so z agresivno obrambo in hitrimi protinapadi povsem nadigrale nasprotnice. Ekipi pa se še vedno pozna, da ni najbolje uigrana, kar pa igralke nadomešča z veliko borbenostjo.

Jesenice: Pogačnik 6, Bešič 18, Jonke, Stranjar, Jokič 5, Felc 45, Stojanović 6, Zrnič 15.

T.

ŠE NEKAJ MOŽNOSTI ZA OBSTANEK V LIGI

Jesenški nogometaši nas tudi v nadaljevanju slovenske območne lige — zahod niso posebno razveselili. 13. maja so gostovali na Vrhniki pri moštvu Usnjarja in tekmo izgubili z rezultatom 1:3, polčas 0:1.

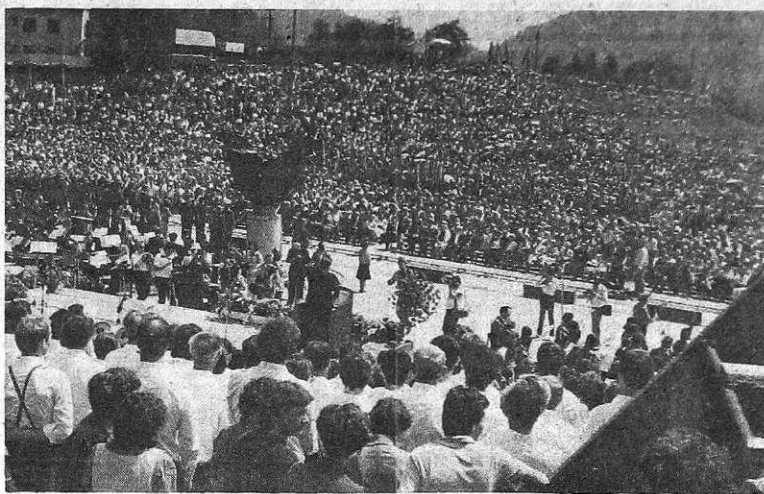
Po tekmi so se pritožili zaradi nepravilne registracije igralcev Usnjarja. Ali bo zato ta tekma registrirana v korist Jesenic, še ni znano, vendar pa je več kot jasno, da imajo sedaj resnično minimalne možnosti za obstanek v ligi.

Prejšnjo nedeljo so gostovali pri moštvu iz Medvoda in osvojili izredno dragoceno točko. Igrali so nedoločeno 1:1. Čeprav so nastopili le z desetimi igralci, so se uspešno upirali, s pravim mojstrskim golom pa je v drugem polčasu izenačil Bešič.

V naslednjem kolu se bodo Jeseničani doma pomerili z moštvom Naklage in edino zmaga jim se daje upanje, da si priborijo obstanek v ligi.

J. R.

UDELEŽILI SO SE OSREDNJE PROSLAVE NA POLJANI

Pogled na množico udeležencev proslave (foto B. Blenkuš)

V soboto, 18. maja, je bila na Poljani pri Prevaljah osrednja jugoslovanska proslava ob 40. obletnici osvoboditve Jugoslavije in zmage nad fašizmom. Slavnostni govor je imel Stane Dolanc, član predsedstva SFRJ. Na kraju, kjer se je v Evropi končala druga svetovna vojna, je odkril spomenik svobodi in miru, delo Stojana Batiča.

Prireditve na Poljani se je iz jeseniške občine udeležil en avtocestov borcev NOV in drugih prebivalcev. Iz radovljiske občine je bilo udeležencev za tri avtobuse.

B. B.

Cicibani na olimpiadi (foto J. Rabič)

»MISS NARCIS« IN SPREMLJEVALKI

Na osrednji prireditvi »MESECA NARCIS«, ki je bila v nedeljo, 19. maja, v Planini pod Golico, so izmed dvanajstih kandidat za »MISS NARCIS« izbrali dvajsetletno ELENO PAROLON iz Radovljice. Za prvo spremljevalko je bila izbrana osemnajstletna MERIMA KAPIC iz Jesenic, za drugo spremljevalko pa devetnajstletna MERIMA SILIČ iz Jesenic.

Prireditve je zaradi zelo lepega vremena in prijetnega programa dobro uspela in dosegla svoj namen, saj si je več tisoč udeležencev ogledalo narcisne poljane v Planini pod Golico.

B. B.

IZLET NA ŠMARNO GORO

V soboto, 18. maja, se je zbralo na železniški postaji na Javorniku nekaj čez trideset mladih planincev. Komaj smo pričakali vlak, da nas je popeljal proti našemu cilju. Na vlak smo se pogovarjali, se šalili, da je vožnja do Vizmarjaka kar hitro minila. Veselo smo zamarakali po cesti proti Tacnu, kjer smo prečkali tudi Savo, ki je precej široka in deroča. Šmarna gora se nam je pokazala že na začetku hoje, vendar se nam je zdela še precej daleč. Mimogrede smo si ogledovali vrtove, ki so bili polni cvetja.

Na koncu vasi smo pomahalci, nato pa se pripravili na vzpon. Že takoj smo zasopihali, ker je bilo precej vroče, čeprav smo slekli vsa odvečna oblačila. Čez nekaj časa, ko je pot postala položnejša, je naše čebljanje spet zaživelo. Med potjo smo srečevali starejše in mlajše planince in rekreativce, ki se želijo naučiti svežega zraka, ki jim ga Ljubljana med betonskimi zgradbami ne more nuditi. Kmalu smo zagledali obzidje in se znašli na vrhu 667 m visoke Šmarne gore. Seveda smo se hitro odžejali in že poiskali palice, ki smo jih pri igri potrebovali namesto pušk. Žigosali smo tudi naše knjižice, kupili značke, kartice in se hladi-

li s sladoledom. Ogledali smo si tudi panoramo od Kamniških Alp in Škofjeloškega hribovja v ozadju od raznih vasi v okolici Ljubljane z ljubljanskim gradom. Znotraj obzidja stoji cerkev in staro pokopališče, kjer je spomenik stricu našega pesnika Franceta Prešerna in star vodnjak iz leta 1807.

Pospravili smo nahrbtnike in se zbrali pod stopnicami, da ne bi koga pozabili. Že smo veselo peli, kajti po hribu navzdol je šlo lažje. Na poti je bilo polno korenin, zato smo morali stopati počasi in gledati na vsak korak. Kljub temu so nekateri večkrat pristali na trdih tleh. Spet smo prišli v Tacen in prehodili še zadnji del poti do železniške postaje. Ker je sonce še močno grela, smo komaj dočakali vode, da smo se za silo odžejali. Na vlak je bilo dovolj prostora in smo se šli razne igre s kaznimi. Srečni in zadovoljni smo bili, saj smo spoznali še en del naše lepe domovine.

Aleš Lavtizar

Zahvale

Tiho, kot je živel, se je za vedno poslovil od nas naš mož, oče in stari oče

TOMAŽ KOROŠEC

Vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanec se zahvaljujem za pomoč in izrečeno ustno in pisno sožalje.

Posebno zahvalo smo dolžni družinam Narobe in Primožič za vsestransko pomoč ob boleči izgubi.

Iskrena hvala sosedom, sodelavkam in sodelavcem ERC Železarne Jesenice, Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice, Vodovoda Jesenice in Društva invalidov Jesenice za darovano cvetje in denarno pomoč. Hvala pevcem za zapete žalostinke in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žena Vera in otroci

Tako tiho, kot je živela, nas je tiho zapustila naša draga

ANDA GROSMAJER

Kruta usoda je pretrgala nit življenja neponovljivo dobri materi in nas prizadela. Ostala je praznina, tiho in bolečina v srcu.

Hvala vsem, ki ste počastili njen spomin in sočustvujete z nami.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame in babice

ANGELE VELUŠČEK roj. Klinar

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so darovali cvetje, izrekli sožalje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujem sosedom za nesebično pomoč in strežnimo osebu internega oddelka Bolnice Jesenice. Hvala tudi tovarišu Omanu za poslovljene besede.

Se enkrat hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi našega dragega moža, brata in strica

MATEVŽA PERNETA

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, prijateljem in znanec za izrečena ustna in pisna sožalja ter za darovano cvetje in vence. Zahvaljujem se dr. Cesarju in dr. Grošlju za lajšanje bolečin pri dolgotrajni bolezni. Posebno se zahvaljujem našim dobrim sosedom z Dobravske ulice za pomoč in podarjeni venec. Posebna zahvala velja Ludviku Troha za večkratno pomoč.

Zahvaljujem se pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, pevcem DU Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke in sodelavcem FRS za podarjeni venec.

Se enkrat hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti in sočustvovali z nami.

Žalujoci: žena Minka, Simona, Marica in Žarko ter ostalo sorodstvo

Najlepše se zahvaljujem OO sindikata TOZD Strojne delavnice za denarno pomoč in sodelavcem za obisk na domu. Želim jim še veliko delovnih uspehov.

Franc Stopar

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem osebnem prazniku, obenem jim želim še mnogo uspehov pri njihovem delu.

Tončka Praprotnik

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitke ob mojem rojstnem dnevu in jim želim še mnogo uspehov pri njihovem delu.

Hema Kokelj

Sodelavcem priprave vložka četrte izmene v TOZD Jeklarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti moje matere.

Salih Porčić

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za obisk na domu, čestitko ob prazniku dela in za darilo.

Obenem želim vsem še veliko delovnih uspehov.

Jože Langus

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem dvojnem praznovanju in jim želim obilo delovnih uspehov.

Zofka Pikon

ŽELEZAR

Sodelavcem TOZD Jeklovlek se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Franci Prešeren

Sodelavcem TOZD Transport se zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega očeta.

Todor Trajčev

REDNI ČLANSKI SESTANEK DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi člane na redni mesečni članski sestanek, ki bo v soboto, 1. junija, ob 17. uri v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13.

Po sestanku bo zanimivo predavanje profesorja mag. Rada Kočevarja »S poti po Egiptu«, spremljano z barvnimi diapozitivi.

Vabljeni!

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu maju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 25. maja, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

ROŽCA, sam. trgovina na Plavžu, Titova 79, in DELIKATESA, Kašta 3 na Kor. Beli, V. Svetina 8/a.

OBVESTILO TK JESENICE

Obveščamo vse člane teniškega kluba Jesenice, da bo občni zbor v četrtek, 30. maja, ob 19. uri v prostorih hotela Triglav v Mojstrani. Vabljeni tudi ostali ljubitelji tenisa.

Izvršni odbor
TK Jesenice

TVD PARTIZAN JAVORNIK-KOROŠKA BELA IN RC KRES ORGANIZIRATA ZA DAN MLADOSTI:

- balinarski turnir s sodelovanjem šestih slovenskih ekip,
 - lokalni turnir v instinktivnem stilu na 30 in 50 metrov in z merilnimi napravami na 50 in 80 metrov,
 - šahovski turnir posameznikov, na katerem lahko nastopajo vsi ljubitelji šaha,
 - teniški turnir za ženske in moške, na katerem lahko nastopajo vsi občani Jesenice,
 - namiznoteniški turnir za ženske in moške, na katerem lahko nastopajo vsi ljubitelji namiznega tenisa.
- Tekmovanja bodo potekala 26. maja na rekreacijskem centru KRES. Začela se bodo ob 8. uri in predvidoma končala ob 17. uri s slovesno podelitvijo priznanj.
- Vse delavce Železarne vabimo, da se tekmovanja udeležijo, ali pa da pridejo bodrit svoje sodelavce.

Tehnični odbor

OBVESTILO OBČINSKEGA ODBORA ZZB NOV JESENICE

Prosalava 40. obletnice osvoboditve slovenskega Primorja bo 2. junija ob 10. uri v Ilirski Bistrici. Zazeleno je, da se proslave v čimvečjem številu udeležijo borci 30. in 31. divizije IX. korpusa, 2. VDV brigade in ostalih enot, ki so sodelovale pri zaključnih operacijah.

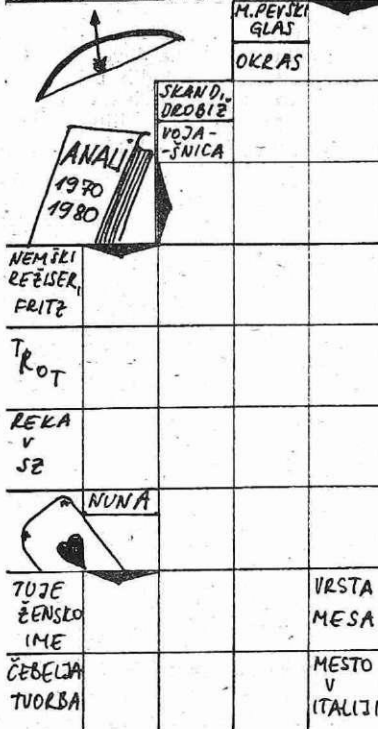
Posebnega prevoza na to proslavo ne bo. Udeleženci naj uporabijo redna prevozna sredstva.

ZAHVALA KOMISIJE ZA BIVŠE POLITIČNE ZAPORNIKE, INTERNIRANCE, IZGNANCE IN VOJNE UJETNIKE

Komisija za bivše politične zapornike, internirance, izgnance in vojne ujetnike pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice se iskreno zahvaljuje vsem, ki so sodelovali in pomagali, da nam je bilo srečanje v domu Albina in Julke Pibernik 10. maja prijetno doživetje.

Posebno se hvala Majdi Malenškovi za pripravo kulturnega programa, recitatorjem osnovnih šol Tone Čufar, Prežihov Voranc in Karavanskih kurirjev NOB, pevskemu zboru osnovne šole 16. december Mojstrana in njegovi zborovodkinji Majdi Klančnik, mladinskemu pihalnemu orkestru Glasbene šole z dirigentom Ivanom Knificem, predsedniku krajevnega organizacije ZB NOV Javornik-Koroška Bela, tovarišu Jaku Klinarju ter krajevni skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela, kot tudi vsem tovarišicam in tovarišem, ki so kakorkoli prispevali, da nam bo ostalo to srečanje v lepem spominu.

Vsem, posebno našim mladim, želimo pri njihovem delu še mnogo uspehov in sreče.

ZELEZAR	NAPRA- ČILO, ARA	RIMSKI CESAR	FENICA- NKA BOGINJA LJUBEZNI	MESTO NA JUGU MOZAMBIKA	NORDI- SKA BOŽA- NISTVA	MESTO PRI SANGHAI KITAJSKA	PILOT, AVIATIK	LJUB. MOŠKO IME OLIVER	EDU, ERA	SRB. MOŠKO IME
DALEKINA SOVJ. ZVEZE										
PRED. JUL. AMER. DRŽAVE										
VEDA O ARABSK H JEZIKU GLAZBENA OBNARA										
BIZON										
M. PEJČI GLAS										
OKRAS										
SKANDI DROBICE VOJA- SNICA										
ANALI 1970 1980										
NEMILI REJŠER FRITZ										
TROT										
REKA V SZ										
NUNA										
TUJE ŽENSKO IME										
ČEBELJA TVORBA										

ZELEZAR	NAPRA- ČILO, ARA	RIMSKI CESAR	FENICA- NKA BOGINJA LJUBEZNI	MESTO NA JUGU MOZAMBIKA	NORDI- SKA BOŽA- NISTVA	MESTO PRI SANGHAI KITAJSKA	PILOT, AVIATIK	LJUB. MOŠKO IME OLIVER	EDU, ERA	SRB. MOŠKO IME
DALEKINA SOVJ. ZVEZE										
PRED. JUL. AMER. DRŽAVE										
VEDA O ARABSK H JEZIKU GLAZBENA OBNARA										
BIZON										
M. PEJČI GLAS										
OKRAS										
SKANDI DROBICE VOJA- SNICA										
ANALI 1970 1980										
NEMILI REJŠER FRITZ										
TROT										
REKA V SZ										
NUNA										
TUJE ŽENSKO IME										
ČEBELJA TVORBA										

ZELEZAR	NAPRA- ČILO, ARA	RIMSKI CESAR	FENICA- NKA BOGINJA LJUBEZNI	MESTO NA JUGU MOZAMBIKA	NORDI- SKA BOŽA- NISTVA	MESTO PRI SANGHAI KITAJSKA	PILOT, AVIATIK	LJUB. MOŠKO IME OLIVER	EDU, ERA	SRB. MOŠKO IME
DALEKINA SOVJ. ZVEZE										
PRED. JUL. AMER. DRŽAVE										
VEDA O ARABSK H JEZIKU GLAZBENA OBNARA										
BIZON										
M. PEJČI GLAS										
OKRAS										
SKANDI DROBICE VOJA- SNICA										
ANALI 1970 1980										
NEMILI REJŠER FRITZ										
TROT										
REKA V SZ										
NUNA										
TUJE ŽENSKO IME										
ČEBELJA TVORBA										

ZELEZAR	NAPRA- ČILO, ARA	RIMSKI CESAR	FENICA- NKA BOGINJA LJUBEZNI	MESTO NA JUGU MOZAMBIKA	NORDI- SKA BOŽA- NISTVA	MESTO PRI SANGHAI KITAJSKA	PILOT, AVIATIK	LJUB. MOŠKO IME OLIVER	EDU, ERA	SRB. MOŠKO IME
DALEKINA SOVJ. ZVEZE										
PRED. JUL. AMER. DRŽAVE										
VEDA O ARABSK H JEZIKU GLAZBENA OBNARA										
BIZON										
M. PEJČI GLAS										
OKRAS										
SKANDI DROBICE VOJA- SNICA										
ANALI 1970 1980										
NEMILI REJŠER FRITZ										
TROT										
REKA V SZ										
NUNA										
TUJE ŽENSKO IME										
ČEBELJA TVORBA										

26. maja, amer. barv. risani film LARIFARI ZAJČEK ob 18. uri, ob 18. in 20. uri ital. barv. krim. film NEWYORŠKI JACK RAZPARAČ.

27. maja, hongkonški barv. akcij. film ODRD ZMAJEV ob 18. in 20. uri.

28. maja, ital. barv. erot. film KRČMA ZABLODELIH ob 18. in 20. uri.

29. maja, ZAPRTO!

30. maja, nem. barv. erot. komedi-ja VROČA DEKLETA ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

KINO DOVJE

26. maja, špan. barv. glasb. film MATI POSLUŠAJ MOJO PESEM ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

24. maja, amer. barv. risani film LARIFARI ZAJČEK ob 18. uri.

25. maja, amer. barv. srhljivka GROZLJIVI VIKEND ob 20. uri.

28. maja, ital. barv. krim. film NEWYORŠKI JACK RAZPARAČ ob 20. uri.

KINO ŽIROVNICA

24. maja, špan. bav. glasb. film MATI POSLUŠAJ MOJO PESEM ob 16. uri, ob 18. uri amer. barv. film MESTNI KAVBOJ.

RAZSTAVNI SALON DOLIK

Od 25. maja do vključno 5. junija je v razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice na ogled razstava likovne ustvarjalnosti učencev osnovnih šol občine Jesenice.

Razstava je odprta vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

PLANINCI!

Mladinska komisija Planinske zveze Slovenije prireja sejem rabljene planinske in alpinistične opreme, ki BO V SOBOTO, 8. JUNIJA, OD 9. DO 17. URE V KRIZANKAH V LJUBLJANI.

Vabimo planince in alpiniste, da izkoristijo ugodno prilžnost.

OBVESTILO TVD PARTIZAN JAVORNIK-KOROŠKA BELA

TVD Partizan Javornik-Koroška Bela — sekcija za namizni tenis obvešča vse ljubitelje namiznega tenisa, da bo za dan mladosti v nedeljo, 26. maja, turnir posameznikov. Tekmovanje se bo začelo ob 9. uri v TVD Partizan na Koroški Beli. Vabljeni so vsi krajanji!

POHOD CIVILNIH INVALIDOV VOJNE GORENJSKE OD BEGUNJ DO SLATNE

Ob 40-letnici osvoboditve, praznovanju dneva mladosti in 15-letnici organiziranja CIV Slovenije prireja Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojne Kranj pohod od Begunj do Slatne.

Pohod bo v soboto, 25. maja. Zbrali se bodo ob 10. uri dopoldne pred gostilno »Jožovc« v Begunjah in krenili na 3 km dolgo pot proti spomeniku v Slatni, kjer bo kratka spominska slovesnost.

NA REGIJSKEM PRVENSTVU ŠSD VSA PRVA MESTA JESENICANOM

Najbolje uvrščeni igralci in igralke namiznega tenisa na občinskih prvenstvih ŠSD so se pomerili na prvenstvu ŠSD gorenjske regije, ki je bilo kvalifikacija za nastop na republiškem prvenstvu ŠSD v Gornji Radgoni. Številna ekipa Jesenic se je izkazala in osvojila vsa prva mesta.

Nastopilo je 16 ekip učencev, zmagala pa je ekipa OŠ Prežihor Voranc Jesenice v postavi: Džukič, Šmitran, Demšar. Tudi pri učenkah je zmagala ekipa OŠ Prežihor Voranc v postavi: Džukič, Šmitran, Demšar. Tudi pri učenkah je zmagala ekipa OŠ Prežihor Voranc v postavi: Džukič, Šmitran, Demšar. Tudi pri učenkah je zmagala ekipa OŠ Prežihor Voranc v postavi: Džukič, Šmitran, Demšar.

hov Voranc v postavi: Samar-Zupančič, pred ekipo OŠ Tone Čufar (Klemenc-Sadiku). Zmagovalec pri učencih je postal Goran Džukič pred Robijem Ferbežarjem, pri učenkah pa Mojca Smolej, vsi iz OŠ PV. V igri dvojic je pri učencih zmagala dvojica Ferbežar-Pem pred dvojico Demšar-Križnar, vsi OŠ PV, pri učenkah pa dvojica Samar-Zupančič (OŠ PV) pred dvojico Klemenc-Smolej (OŠ TC-OŠ PV).

(Š)

USPEŠEN NASTOP NA DRŽAVNEM PRVENSTVU

Po skoraj sedemnajstih letih, odkar je kot zadnja nastopila na namiznoteniškem prvenstvu države, jeseniška ekipa članic Krajzelj-Pavlič, si je letos priborila pravo nastopa ekipa pionirk. Med tem časom je nekajkrat nastopila le po ena igralka v selekciji Gorenjske, tokrat pa je NTK Jesenice nastopil s svojo ekipo!

V Doboju se je pomerilo 16 najboljših ekip pionirk in pionirjev iz vseh republik in pokrajin. Po tridnevni naporni borbi so prva mesta osvojile predvsem ekipe in posamezniki iz Hrvaške in Vojvodine, kjer je namizni tenis prioriteten šport. Skoraj vsi boljši klubi delajo s profesionalnimi trenerji.

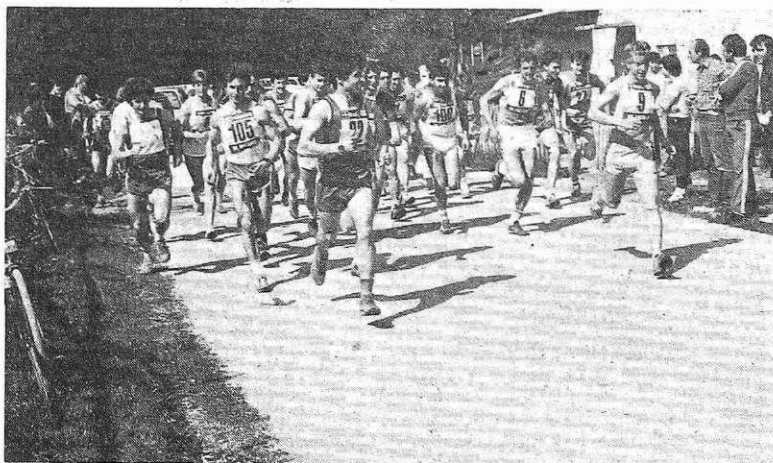
Jeseniška ekipa (Markez-Smolej) si je najprej v predtekmovalju priborila tretje

mesto v skupini, v razigravanju pa drugo mesto, kar ji je prineslo v končni razvrstitvi deseto mesto. Uvrstila se je za ekipo Kranja, ki je kot prvak Slovenije osvojila deveto mesto. To je vsekakor lep uspeh mladih jeseniških igralcev, saj je večina boljših ekip nastopala s starejšimi igralkami, ki v prihodnji sezoni ne bodo več nastopale v skupini pionirk, jeseniški igralci pa bosta še eno leto pionirki.

V igrah posamezno je Barbara Markež prav tako dosegla lep uspeh z uvrstitvijo na 9.—16. mesto med 60 nastopajočimi igralkami. Mojca Smolej je v predtekmovalju z dobro igro dvakrat zmagala in se uvrstila med 48 najboljših, kar je njen do sedaj največji uspeh.

(Š)

PRVI TRIGLAVSKI TEK JE USPEL

S triglavskega teka (foto M. Lango)

Prekrasno vreme je privabilo ljubitelje teka na prvi tek po Triglavskem narodnem parku. Tekmovalci se je udeležilo le okoli 40 tekačev, ki pa so pohvalili organizacijo tekmovanja in obljubili, da bodo naslednje leto še prišli.

JUDO

USPEŠNI NASTOPI V ITALIJI

V soboto in nedeljo, 18. in 19. maja, je bil v Tolmezzu v Italiji vsakoletni mednarodni turnir v judu za pionirje, mladince in člane. Na turnirju je nastopilo šestnajst klubov s skoraj dvesto tekmovalci iz Italije, Avstrije, ZRN in Jugoslavije, ki so jo poleg judo sekcije TVD Partizan Jesenice zastopali še klubi iz Postojne, Kopra in Reke.

Šest mladincev in pionir je prišlo z Jesenic. Med pionirji je Samo Karahodžić v kategoriji do 40 kg zasedel odlično drugo mesto po porazu z Gungormusom (ZRN) v finalu. Med mladinci je prvi stopil na blazine Mirko Podgoršek, v kategoriji do 52 kg in izgubil v drugem kolu. V kategoriji do 62 kg sta se prebila v finale oba Jeseničana, Elvir Hadžić in Florjan Vidic. Boljši je bil prvi. V kategoriji do 65 kg je Robert Stražisar klonil šele v finalu proti Misolu (I) in osvojil drugo mesto. Almir Hadžić je v kategoriji do 78 kg osvojil četrto mesto, prvi pa je bil Weber (ZRN). V kategoriji do 83 kg je David Dvoršak osvojil drugo mesto, po porazu v finalu z Italijanom Fratolatom.

V točkovanju pionirskih in mladinskih ekip so jeseniški judoisti osvojili četrto mesto. Prva je bila ekipa San dona di Piave (I), druga ekipa Münchna (ZRN) in tretja ekipa Kufsteina (A). V točkovanju ekip, ki so imeli tudi članske ekipe, so bili Jeseničani spet odlični četrti, za Vidmom (I), Spillimbergom (I) in Kufsteinom (A).

Jeseniški judoisti so zopet pokazali, da se tudi v mednarodni konkurenci lahko enakovredno kosajo s svojimi nasprotniki, če imajo dovolj močnih nastopov. V zadnjih treh tednih so jih imeli in uspeh ni izostal.

-tok

SODELAVCI E-TKR-NG SO KEGLJALI

Tekmovalje je potekalo na kegljišču v športnem parku v Podmežakli. Nastopilo je 34 sodelavcev: 13 žensk in 21 moških.

REZULTATI — ŽENSKO: 1. Metka Koblar — 96 kegljev, 2. Francka Marinkovski — 94, 3. Milena Lužnik — 89, 4. Vika Novak — 85, 5. Diana Azman — 82, 6. Andreja Mahnič — 79, 7. Dragica Pust — 78, 8. Maja Junež — 77, 9. Olga Mlinar — 76, 10. Jožica Žakelj — 73.

MOŠKI: 1. Franc Vičar — 116 kegljev, 2. Aleš Lagoja — 114, 3. Janez Babič — 110, 4. Rado Tolar — 109, 5. Milan Klinar — 104, 6. Anton Rebolj — 102, 7. Bogdan Sredanović — 98, 8. Brane Bulovec — 98, 9. Zvone Kalan — 96, 10. Miloš Ferk — 94.

J

OBČINSKO PRVENSTVO V MNOŽIČNI GIMNASTIKI

V petek, 10. maja, je bilo v telovadnici TVD Partizan Jesenice letošnje občinsko prvenstvo v množični gimnastiki. Organizatorja, domače društvo in ZTKO Jesenice, sta v telovadnico privabila osemindeset pionirk in pionirjev iz dveh društev: TVD Partizan Jesenice in Javornik-Koroška Bela.

Pionirke na gredi, dvovišinski bradlji, parterju in preskoku, pionirji pa na drogu, bradlji, preskoku in parterju so pokazali veliko mero znanja in želje po uspehu, saj so vedeli, da prvih šest mest pelje tekmovalce v Ljubljano na republiško prvenstvo, ki je bilo to soboto.

REZULTATI:
Mlajše pionirke: 1. Karmen Oblak 38,50 točk, 2. Azra Muratović 38,30, 3. Tina Kuraš 37,85, 4. Elvira Crnković 37,40, 5. Ines Šabani 37,20 in 6. Nataša Nagode 36,80 točk (vse Jesenice).

Starejše pionirke: 1. Nina Slamnik 38,90 točk, 2. Maruša Bolte 38,20, 3. Borka Krejčič 38,80, 4. Irma Pirc 38,00, 5. Karmen Brišar 37,80, 6. Nataša Bratun 37,65 točk (vse Jesenice).

Mlajši pionirji: 1. Blaž Pogačnik 35,10 točk, 2. Denis Bakonič 34,50 (oba Jesenice), 3. Rok Šporn 34,40 (Jvk.-Kor. Bela), 4. Midhad Midžan 34,30 (Jes), 5. Miha Smid 32,00 (Jvk.-Kor. Bela) in 6. Himzo Midžan 31,40 točk (Jesenice).

Starejši pionirji: 1. Matija Ferjan 36,40 točk, 2. Uroš Pogačnik 35,60, (oba Jesenice), 3. Gorazd Tišov 33,10, 4. Milan Noč 31,70 (oba Jvk.-Kor. Bela), 5. Jernej Lužnik 30,90 in 6. Andraž Tolar 27,60 točk (oba Jesenice).

Vsem nastopajočim v Ljubljani želimo čimveč uspeha in čimmanj treme.

-tok

MNOŽIČNA GIMNASTIKA

USPEH OBLAKOVE V LJUBLJANI

V soboto, 18. maja, je bilo v Ljubljani republiško prvenstvo v množični gimnastiki. Nastopilo je enaindeset društev Partizan in šolskih športnih društev osnovnih šol z več kot štiristopetdeset nastopajočimi.

Selekcija občine Jesenice, sestavljena iz pionirjev in pionirk TVD Partizan Jesenice in Javornik-Koroška Bela je na prvenstvu nastopila prvič in že prvič so se mladi telovadci in telovadke vrnili domov zadovoljni. Najbolj zadovoljna pa je bila Karmen OBLAK, ki je v konkurenci mlajših pionirk osvojila naslov republiške prvakinja.

Tekmovalje v Ljubljani je bilo dobro organizirano, le sodnice in sodniki so velikokrat vnašali s svojimi odločitvami nemir med tekmovalci in trenerje. Od Jeseničanov so zadovoljila predvsem dekleta, medtem ko bodo morali fantje še bolj trdo delati, če se bodo hoteli približati vrhu.

-tok

LOKOSTRELSTVO

V Ljubljani so se v nedeljo, 19. maja zbrali lokostrelci iz Jugoslavije in Avstrije in se pomerili v disciplini FITA. Čeprav so nastopili vsi najboljši jugoslovanski lokostrelci, so rezultati poprečni. Pihal je namreč močan veter, ki je oviral tekmovalje.

Tudi na tem turnirju je bil najboljši Mariborčan Bojan Ploj s 1175 krogi, kar pa je skoraj sto krogov manj od rezultata, ki ga je dosegel pred tednom dni na turnirju na Reki. Sledita mu Nenad Slukić (Varaždin) 1162 in Franc Mayer (Avstrija) 1161. Jakopič je z doseženimi 1133 krogi uvrščen med prvo deseterico. Od članov sta nastopila še Smolej in Crnjanski. V mladinski konkurenci pa je nastopil Matjaž Jančič in dosegel četrto mesto.

D. J.

KOŠARKARSKI TURNIR PARAPLEGIKOV NA JESENICAH

Na Jesenicah je bil 18. maja košarkarski turnir paraplegikov, posvečen 40. obletnici osvoboditve in zmage nad fašizmom in dnevu mladosti.

Tekmovalje je potekalo pod pokroviteljstvom aktiva invalidov Železarne Jesenice, sindikata Železarne in KS ZSMS Železarne Jesenice. Tekmovalje, ki je postalo že kar tradicionalno, saj je bilo že četrto po vrsti je otvoril predstavnik pokrovitelja Rudi Makra, ki je ob koncu tekmovanja tudi podelil pokale in spominska priznanja ekipam. To tekmovanje je potekalo v skupni organizaciji s pokroviteljem in Društvom paraplegikov gorenjske regije.

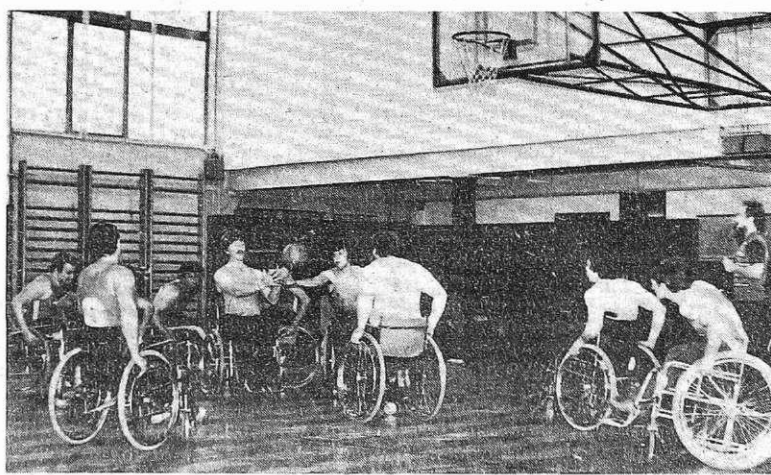
Udeležilo se ga je šest ekip: Celje, Novo mesto, Maribor, Ljubljana, Kranj in ekipa

pa Larincia iz sosednje Avstrije. Tako je tekmovalje bilo tudi mednarodno.

Vrstni red: 1. Maribor, 2. Kranj, 3. Ljubljana, 4. Celje, peto in šesto mesto sta si razdelili ekipi Novega mesta in Larincia (A).

Pokrovitelji so paraplegikom pripravili topel sprejem in jim naklonili izredno pozornost, tekmovalci pa so se športno borili v številnih tekmah. Razšli so se zadovoljni in hvaležni pokrovitelju za tako topel sprejem. Obljubili so si, da se prihodnje leto vrnejo na železarske Jesenice.

Društvo paraplegikov gorenjske regije
Jože Stare

Na tekmi (foto J. Rabič)

POGOVOR Z MAMO ROKA PETROVIČA

V začetku aprila sva se napotila v Ljubljano, da bi se pogovorili z Zdenko Steiner, Rokovo mamo. Ko sva prispeli do njenega delovnega mesta, nam ju je že pričakovala, saj smo se prej domenile za naš pogovor.

— Nama lahko opišete povprečen Rokov dan?

Rok je pri štirinajstih letih stopil v B in pri petnajstih v A reprezentanco. Od takrat je njegov urnik popolnoma zapolnjen in Rok povprečnega dne v pravem pomenu besede sploh nima. Kljub temu, da je to zelo naporno, mu nikoli ni bilo težko opraviti tudi najtežjega treninga.

— Kako pa se je prebijal do uspehov? Je potreboval veliko časa, ali je njegov uspeh prišel bolj ali manj v kratkem času?

Njegov skok je bil kar nenaden. V vseh kategorijah je dosegel maksimum. Štiri leta zapored je dosegal lepe rezultate, kakršnih toliko let zapored nimajo niti najboljši svetovni smučarji. Pri sedemnajstih letih se je prebil v članski vrh s štartno številko 80 in dosegel odlični rezultat, kar je skoraj nemogoče. Da to doseže, mora biti izredno dober. Rok je s tem dokazal, da se lahko kosa z najboljšimi smučarji. Za to je potrebna zrelost in tudi čas.

— To je bilo za Roka nedvomno zelo naporno. Poleg tega pa so se pojavili tudi novinarji. Kako gleda Rok, pa tudi vi na pogovore z novinarji?

Da te ne zmoti pisanje novinarjev, je potrebna predvsem psihična zrelost. Rok ni vedno razpoložen, vendar novinarje sprejme kot »nujno zlo«. Nekdo mu je nekoč rekel: »Politiki in športniki so last ljudstva.«

— Rok obiskuje srednjo šolo. Kako zmore še učenje, ki ga ni malo?

Da, obiskuje pedagoško gimnazijo. Res je usklajevanje napornih treningov in tekmovalj s šolo zelo naporno in zahtevno. Umsko ga zelo izčrpa. Na koncu sezone je fizično in psihično popolnoma izčrpan, vendar temu ne sme posvečati preveč pozornosti, saj ga čaka še šola. Dopoldne je normalno pri pouku, ko pride domov, dve uri zaspi, trenira in zopet spi. Zjutraj ponovi snov in se odpravi v šolo. Tako se ponavlja dan za dnem in mu tako ne ostane časa za druge stvari. Tudi jaz sama se mu čudim, kako vse to zmore in kljub takim naporom dosega v šoli prav dober uspeh.

— Kaj namerava po končani srednji šoli?

Želel si je študirati medicino, vendar se je sedaj odločil za psihologijo, ker bi jo lahko povezal s športom. Pravi, da ga to zanima. Žal mu je za vsak izgubljen mesec, ker se zaveda, da je smučanje le kratkotrajno, saj si lahko športnik samo do določene starostne meje.

— Ima kljub pomanjkanju časa kaj dobrih prijateljev?

Za prijatelje ni časa. Pravi prijatelji so mu samo starši. Drugače pa za sklepanje prijateljstev ni časa, saj bi bilo to le površna stvar, česar pa Rok ne mara. Ima pa dekle, ki se podreja njegovemu urniku. Moram pa reči, da se zelo dobro razume s Perom Lovšinom — vodjo Pankrtov. Ima pa tudi nekaj mladostnih prijateljev.

— Ali Rok dobiva štipendijo? Kako pa so smučarji nasploh plačani?

Rok dobiva štipendijo, ki pa ni velika. Če bi nekdo delal brez prostega časa, bi zaslužil mnogo več, kot za služi on. Smučarji so plačani po pravilniku glede na rezultate. Sklad dobi denar, določen odstotek od tega pa dobe tekmovalci.

OBVESTILO PREJEMNIKOM ŽELEZARJA

V zadnjem času je nemalo pritožb zaradi nerednega prejemanja našega glasila po pošti, kar seveda ni samo naša krivda. Radi pa bi na novo uredili evidenco, saj je mnogo naslovov napačnih, oziroma so ljudje, ki so prejeli Železarja, že umrli. Zato bomo objavili to obvestilo z natančnimi podatki in jo pošljete na naslov: UREDNIŠTVO ŽELEZARJA, ŽELEZARNA JESENICE, in pripisete »ZA EVIDENCO«.

Ker je Železar tovarniško glasilo, ga brezplačno prejemajo na dom LE UPOKOJENI DELAVCI ŽELEZARNE, ZAKONCI POKOJNIH DELAVCEV IN UPOKOJENCI ŽELEZARNE IN DELAVCI ŽELEZARNE, KI SO V JLA. Vsem ostalim Železarja ne bomo več pošiljali.

Hvala za razumevanje in sodelovanje!

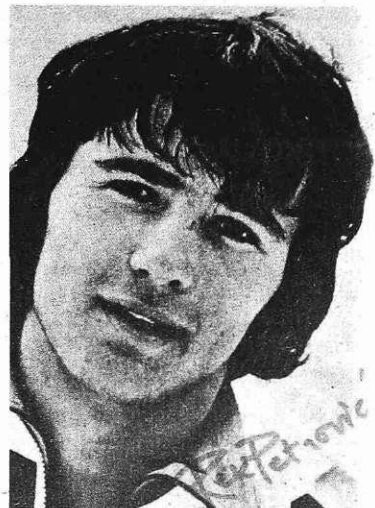
Ime in priimek

Ulica

Pošta

USTREZNO OBKROŽI:

- upokojenec Železarne
- zakonec pokojnega delavca Železarne
- delavec Železarne — vojak

Rok Petrovič

— Kako pa se razume z ostalimi smučarji? Ali trenirajo skupaj in se skupaj pripravljajo na tekme?

Vsak ima svoj stil vožnje in svoje mišljenje. Rok je zelo komunikativen, čeprav zna biti samotar. To je skupina individualcev. Med njimi ni povezave zaradi dela, vsak se sam pripravlja na tekmo. S tem pa ni rečeno, da se ne marajo, nasprotno, zelo se razumejo med seboj.

— Je Rok edinec?

Da, sedaj je edinec. Imel pa je sestro, ki je umrla pred štirimi leti, stara triindvajset let. Ponesrečila se je pri športu, in sicer si je pri saltu zlomila tilnik. To je Roka zelo prizadelo. Strašno pa se imata rada s sestrim sinom Andražem.

— Ste se tudi vi ukvarjali s športom?

Intenzivno nikoli — bolj rekreativno. Takrat tudi ni bilo toliko možnosti. Otroka pa sta se oba že v rani mladosti začela intenzivno ukvarjati s športom, saj sta imela več možnosti za vpisovanje v klube.

— Ali ga vedno gledate in mogoče celo potujete z njim na tekmovalja?

Ne. Z njim sem bila le dvakrat. Ne zdi se mi prav, da s mama meša v sinovo kariero. Poleg tega mislim, da bi se tako sčasoma pojavila želja po še boljših rezultatih... Rok je vedno dobrodošel doma, vendar ne zaradi uspešne vožnje, ampak zato ker je pač moj otrok.

— Kakšen občutek imate, ko ga gledate?

Ko je umrla hčerka, sem sklenila, da ne bo več smučal, saj nisem hotela, da bi mi šport vzel oba otroka. Vendar sem ta sklep spremenila in spet postala optimist. Ko ga gledam na tekmah, se v meni mešajo prijetni in puščobni občutki. Puščobni zato, ker jaz v tem vidim ves njegov napor, pa tudi vem, kako hitro se lahko zgodi nesreča, medtem ko drugi tega ne vidijo. Prijetni pa zato, ker ga vidim med najboljšimi tekmovalci in to je res lep občutek. Vedno pa se moram obvladati, saj bi drugače lahko obremenjevala svojega otroka. Navaditi se moram, da je moj čas že minil. Če hočeš otroku stati ob strani, ne smeš več zahtevati, ampak pomagati.

Tanja Črv in Lijana Trontelj,
novinarski krožek
CSUI Jesenice